

EGYETÉRTÉS

Elfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Trónparancs.

Budapest, október 13.

A trónbeszéd rövid és szürke: de az lehetne jó jel is. Királyok szájába csak akkor adnak sok és színes szót, ha a nemzetek áldozatkészségétől többlet és nehezebben igazolható követelnek. A konkrét esetben inkább az a meglepő, hogy a király olyan keveset mond, holott kormányai olyan sokat követelnek. Ezuttal a logika szerint a hosszabb és színesebb trónbeszéd lett volna helyén, mert elvégre is, ha az első delegáció, melyet szelidnek terveztek, tizenkét millióval kér többlet, a második delegáció pedig, melynek mellékeve a „zordon” lett, talán tizszer annyit is fog követelni, akkor elvárhatta volna az ember, hogy a király egy kissé megértőlteti magát. Páris megér egy misét. A magyar nemzet vére és vagyona is megér néhány melegebb mondatot.

De jó, a király kevés szót is elégnek talált. Miért? Minthogy az uralkodó úgy az osztrák, mint a magyar delegáció tisztelgése alkalmával ugyanazt a beszédet mondja el: lehetséges, hogy a két ellentétes delegáció számára több közös elmondható nem tudtak kormányai kigondolni. S akkor a király nem felsőséges lenézésből, nem is mondani való hiányából, hanem egyszerűen kényszerűségből fogta ilyen rövidre és szárazra a trónbeszédet. Lehetséges tovább-

bá az is, hogy a király ismeri mindkét delegációját és tisztában van vele, hogy ezek a delegációk az utolsó évek eseményei után ugyanis mindent megfognak szavazni. S akkor a király nem kényszerűségből, nem mondani való hiányából, hanem egyszerűen azért beszélt szárazon, mert sokat beszélni fölösleges. S végül lehetséges az is, hogy a király meguntá immár a sok lamentálást s egyszerűen kihagyott az elébe terjesztett trónbeszéd-tervezetből mindent, ami megokolás, mert ő most már az a türelmetlen hitelező, aki nem akar sokat beszélni, hanem egyszerűen prezentálja a számlát. Szóval: a trónbeszéd azért esett ki ilyen röviden és szárazon, mert a számlák ilyenek szoktak lenni. Mindenképpen inkább megérthetjük a király száraz beszédét, mint a helyzetből kifolyóan. Mert a helyzet szerint a királynak nagyon sokáig és nagyon szivrehatóan kellett volna beszélnie, hogy a magyar nemzettől mindenféle kompenzációk megtagadása dacára ekkora áldozatokat követelhesen.

Mert példátlan az, hogy egy nemzetnek meg kelljen magától tagadnia mindent, ami gazdasági és kulturális megerősödését elősegíthetné s ugyanakkor mégis kegyetlen konoksággal szedjék meg rajta a hadsereg képtelen arányokban emelkedő szükségleteit. Szinte gunyolódásnak tetszik az, ami a trónbeszédben egyetlen enyhítő szó

gyanánt próbál elhelyezkedni, hogy ugyanis a katonai terhek emelésénél figyelembe fogják venni a nemzet teherviselő képességét. Figyelembe fogják venni a nemzet teherviselő képességét? De hát mi lesz a figyelmeztető határ? Ha már a nemzet összeroskad? Mert ha nem elégséges figyelmeztetés az, hogy ez a nemzet nem tudja kulturáját kiépíteni, hogy évenként százazrekre megy a kivándorlók száma, hogy a fiskális szempontok kiélezése következtében soha szünet nem állhat be a tisztviselők fizetésjavítási mozgalmában: akkor igazán csak a teljes összeroskadás lesz képes a katonai körökkel megértetni, hogy ennek a nemzetnek teherviselő képességét tovább feszíteni nem lehet, nem szabad. És az anyagi teherviselő képességen kívül fogytán van a magyar nemzet lelki teherviselő képessége is. Mert ha egy nemzetnek azt kell látnia, hogy évtizedes harcok dacára egyetlen óhaja sem teljesezhetik be s hogy se jó szóval, se passzív rezisztenciával nem tudja a nemzet legminimálisabb követeléseit megvalósítani: akkor a lelkek teherviselő képességének is össze kell roppannia.

A trónbeszédben nincs egyetlen szó, mely a jövőre meg tudná nyugtatni a nemzetet. Ellenben mélyeséges keserűséggel kell megletnie minden magyar ember lelkének, ha elolvassa azt a beszédet, melylyel a magyar delegáció

csak ítéletmondás után. Amit átéltem azután, a következő óra alatt, annak csak Dosztojevszki lehetett volna méltó krónikás. Ott volt még a börtön, és benne, jól tudtam, a két holttest, aki az én lelkiismeretemet nyomta. Félttem, iszonyuan félttem, a szemem szinte megmerevedett, amikor erre az építőköves börtönre tévedt, szegény hajam égnek meredt; a vége az volt, hogy bemenekültem a szomszéd szobába és levágtam magam a divánra és remegtem, hogy vaczogott belé a fogam. Mikor az édesanyám jött és azt mondta: már megint rendetlenség az asztalon; teríteni kell, fölördítettem, nem tudom összerombolni, nem tudom, és az anyámnak kellett elrakni mindent, építőkövet és sakkfigurákat. Az édesanyám keze széttörte a varázst, mely a mellemet nyomta, hogy hőrögni szerettem volna. Az édesanyám kezében megint építőkő lett az építőkő és a királyi pár elvesztette minden nimbusát és közönséges sakkfigura lett, melyet meg tudtam fogni újból, minden rettenés nélkül. Ekkor öt éves voltam.

Öt éves voltam és megtanultam olvasni: kalendáriombetűkből, újságok hirdetéseiből. És kezdtem olyan szavakra figyelni, melyeknek különös volt a hangzásuk és az értelmük. Volt egy szava a meséknek, ennek nem tudták vagy nem akarták elmondani a magyarázatát. Ez a gyönyörű szó, melynek megvolt az első pillanattól kezdve a maga különösen misztikus, andalító zenéje, ez a szó az volt, hogy: szerelem. Emlékszem, hogy órákig feleltem álmatlanul; a szüleim kérdezték:

alszol? én pedig nem feleltem, hogy azt higyjék: alszom, de lopva pillantottam a gyereklány zöld hálóján keresztül, elmélázva néztem a lámpafényt és alatta a szüleimet, akik képeslapokat olvastak, bekötött évfolyamokat. Tudtam a szüleimről, hogy szeretik egymást, de azt is tudtam, hogy én szeretem őket és ők szeretnek engem és ez megint egészen más, mint a szerelem. Nyugtalanul tépelődtem ezen a nagy rejtélyen, nem tudtam beletörődni, megkérdeztem a barátaimat, ezek nem tudtak rá felelni, erre megvertem őket, mert a többi kis fiu előtt nagy volt a tekintélyem.

Ebből a korból származik az a tulajdonságom, hogy bolondja vagyok egyes szepzenéjű szavaknak. Egészen megfejthetetlen hatása van reám egymély szónak, ilyen a melancholia és ugyanez magyarul: melabú, ilyen a török: bülbül, és sok más, de mindennek rejtélyesen szép a melodiája. Csakhogy ennek a szerelemnek nem a hangzása volt megvesztegető, hanem az érthetlensége, akár az Ezeregyéjszaka híres meséjének a szava, melyet szintén akkor tanultam és nem értettem: mutamur! Vannak felnőtt emberek, akik a szerelemnek oly nagy hatalmat tulajdonítanak, hogy azt mondják Danteval: napot és csillagokat mozgat. Persze, én az én hat éves szívemmel ezt nem tudhattam, de nekem valami ijesztően rejtélyes és lélegzetvisszafojtó hallatszott már magából a szóból és végre nagyon, nagyon szomorú voltam, olyan szomorú, mint azelőtt soha még és én gondoltam: ilyenféle szó-

Az első.

Írta: Mohácsi Jenő.

(Utánnomlás tiszte.)

A gyermekkorom olyan volt, mint egy Andersen-mese, mert minden tárgynak, mely összefüggött az én derengő érzelmi és értelmi életemmel, megvolt a maga külön élete és beszélni is tudott. Az nem valami elképzelésem, nem is valami álmom: hogy a függönyök a szobámban énekeltek meg sóhajtoztak; és a legrémesebb óráim azok voltak, amikor börtönt építettem építőkövekből a magasrangú sakkfiguráknak: a királynak és a királynénak, mindig a fehérnek. Először ott sinylettek étlen-szemjén az ablaktalan, rettenetes helyiségben: hét órájuk volt, hogy imádkozzarak és megbánják minden bűnüket, mert már akkor is azt hittem, hogy magasrangú személyeknek éppen annyira a bűnük, mint tegyük föl nekem. Aztán valahogyan kinyitottam a börtön egy ajtaját, mely a sötét, hosszú, fedett folyosóra vitt és ezen a folyosón át történt meg a kivégzés. Aképpen, hogy ujjammal bepattantottam a folyosóra egy szép, kerek malomkövel. Oh, a malomkö, ez a föltétlenül halálos ágyugolyó, elvégezte véres munkáját, mindem izemben reszkettem, amikor hallottam, hogyan dőlnek le odabenn tompán a fenkent személyek. Isten irtalmazzon a szegény lelkeknek, gondoltam, és isten irtalmazzon nekem is, aki legyilkoltam őket, igaz,

a király előtt hódolt. Az osztrák delegáció is tud hódolni, de határt is ismer. A magyar delegáció nem. A magyar delegáció nem áll meg ott, hogy babérral övezi a nyolczvenesztendő uralkodó fehér homlokát, ami ellen nincs kifogásunk, mert a mi lelkünk is meghódol a koronás patriarchának, de már az mégis merész tulkalandozás, ha a magyar delegáció a jelen pillanatban a közös hadsereg dicsőségét harsonázza, ha ezt a hadsereget husunkból való husnak, vérünkkel való vérnek mondja s ha mindennek tetejébe még azt rá meri fogni a magyar nemzetre, hogy soha bensőségesebben és lelkesebben együtt nem érzett ezzel a hadsereggel, mint az utolsó háborus veszedelem kritikusi óráiban. Ilyet még az osztrák delegáció sem tódított az igazságon. Mert elismerjük ugyan, hogy a magyar nemzet sokkal tapintatosabb és sokkal férfiasabb, semhogy egy fenyegető háboru küszöbén ideiglenesen el ne tudta volna fojtani panaszait és keserűségeit és elismerjük azt is, hogy a háboru küszöbén poltronságnak tartotta volna a katonaság hangulatát rontani: de hogy ezt a tapintatos és férfias mérsékletét arra merjék magyarítani, hogy a magyar nemzet csupa tüzzel és lelkesedéssel olvadt volna a közös hadsereg vállalkozásába, ez olyan merész ráfogás, melytől a király jelenlétében feltétlenül tartózkodni kellett volna. Azt a háborut Magyarországon szívből senki sem helyeselte. A háboruba mozgósított közös hadsereghez a magyar nemzet bensőséges lelkesedését nem mozgósíthatták. Türelem volt az és férfias tapintat, amit most bensőséges lelkesedésnek akarnak feltüntetni.

De ha minden igazság ellenére a magyar delegáció így ír történelmet a király számára, akkor ne csodálkozunk, hogy a trónbeszéd nem is pró-

bálja kapacitálni a magyar nemzetet, hanem egyszerűen, röviden és szárazon parancsol neki. Trónbeszéd helyett trónparancs.

Budapest, október 13.

A boszniai tartománygyűlés alelnökei Khuen-Hédervárynál. Mandics Nikola és Sola Vojislav, a bosnyák tartománygyűlés alelnökei ma délelőtti tisztelegtek gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnöknél.

A horvát helyzet. Illetékes forrásból szerzett értesülés szerint nem felel meg a valóságnak több horvátországi lapnak is az a híre, mintha elhalasztanák a horvátországi választásokat. A választásokat még e hó végére kiírják. Tekintettel arra, hogy az új választási törvény folytán a választók száma nagyon megnövekedett, ezek kontingensével azonban ma még számolni nem lehet, tekintettel egyúttal a horvátországi izgatott állapotra, a hadvezetőség részéről már is intézkedés történt, hogy nagyobb számú bécsi és más osztrák ezredek-ből állítsák össze. A koalícióhoz tartozó összes pártok ma értekezletet tartottak, melyen a koalícióhoz tartozó horvát pártoknak egy egységes párttá való tömörülésével foglalkoztak, megállapítva egyben az új párt végleges programját is. Az értekezlet a késő esti órákig tartott. A koalícióhoz tartozó horvát pártok kimondták a fuziót. Az új párt hivatalos neve: „Horvát egyesült önálló párt” lesz. A párt orgánuma a „Pokret” marad, mely nevét „Hrvatski Pokret”-té változtatja.

Az új párt Eszéken is állít jelöltet Neumann dr.-ral szemben. Pánjics Bogdán volt képviselőt jelölve, aki Eszéken nagy népszerűségnek örvend. Ugyancsak Eszéken lapot is indít az új párt a „Sanostaluost”, mely vasárnap jelenik meg először. A horvát egyesült önálló pártnak a szlavóniai lapja természetesen erős harcot fog indítani a bán politikája ellen.

A horvátországi lapok természetesen még mindig sokat foglalkoznak a horvát delegátusok dolgával. Az önálló szerbek lapja, a „Srbobran” ezt az affért a bán nagy blamázsának tartja, mert maga a miniszterelnök és Pejačević Tivadar gróf, volt horvát bán sem fogadták el a bánnak ez ügyben való azt az álláspontját, mintha a horvát delegátu-

sokat lemondásuk esetén a magyar delegátusokkal lehetne helyettesíteni. A lap ez alapon erős támadást intéz a bán ellen, aki szerinte kevésbé ragaszkodott az alkotmányos gyakorlathoz e tekintetben és a törvények rendelkezéséhez, mint maguk a magyarok.

Tegnap a keresztényszocialista párt gyűlésre hívta egybe a zsidó választópolgárokat. Milovar egyetemi tanár kifejtette a keresztényszocialista jogpárt programját, amelyet kulturális és gazdasági téren kifejtett ténykedéseiben a keresztényszocialista elvek vezérnek ugyan, de azért egyáltalán nem zárja ki kebeléből a nem katolikus horvátokat sem. Utána dr. Kohn és több zsidó választó is beszédet mondott, kijelentvén, hogy a küszöbön álló választásokon a keresztényszocialista párt jelöltjeire fognak szavazni. A keresztényszocialisták hír szerint egy zsidó jelöltet is állítanak, hogy ezáltal megnyerjék a zsidóságot, amely némely körülményben a szavazatok többsége fölött rendelkezik.

Zábrából táviratozzák, hogy a horvát-szerb koalíció kebelében ma folyt le a már régóta bejelentett és ismételt elhalasztott alakuló ülése az új horvát pártnak. Megjelent a koalíció több volt képviselője. Minthogy a gyűlés nyilvános volt, több érdeklődő is volt jelen. A koalícióból kilépett szlavóniai szervezet tagjai közül egy sem jelent meg, épp úgy a koalíció bánpárti politikusi sem. A gyűlés tulajdonképpen a koalíció radikális szárnyának bélyegét hordta magán és az elhangzott beszédekben és határozatokban hiányzik az egységes irány.

Tuskán Gergely, az új párt ideiglenes elnöke délután 4 órakor megnyitotta az ülést, kiemelte az egységes párt alakulásának szükségét, hogy a közelgő választási küzdelemben a nemzeti harcosok zárt sorokban küzdhessenek a horvát jogokért.

Badaj Sándor a volt nemzeti párt rezsímje ellen szólt. Vázolta a horvát-szerb koalíció történetét és az eddigi koalíciós politika folytatásának szükségét igyekszik kimutatni. Védi az új párt programját és azt mondja, hogy alaptalan a bánnak azon vádja, hogy a program trialisztikus jellegű. Elfogadásra ajánlja a programot, amelyet a gyűlés elfogad, ugyisintén Lorkevic indítványát, amely szerint a párt horvát egyesült önálló párt nevet vesz fel s lapja a „Prokret” lesz, mely a „Hrvatski Pokret” nevet vesz fel. Elhatározták, hogy az eddig ideiglenes elnökség továbbra is megmarad, elnök Tuskán Gergely, alelnökök Mazura-

moru valami a szerelem, melyet azok iránt érzünk, akik szoknyában és hosszú hajjal járnak.

Ezen a nyáron fönn nyaraltunk a Tátra környékén; egy ideig Poprad mellett laktunk rokonoknál. Egyszer bementünk Popradra. Ennek most már több, mint tizenhét éve, de istenem, én még oly pontosan emlékszem arra a nyári napra, minthogyha tegnap történt volna és tudom, amikor majd sok szép napom örökre elsüllyed az én öreg agyamban, erre a napra vissza fogok emlékezni még akkor is. És hogyha most újból ráeszmélek erre a naiv, kis gyermekszerelemre, elfelejtem minden tudásomat és megint azt érzem, hogy amit akkor éreztem, csak az az igazi szerelem.

Szeretném, hogyha tollam forró szavakat írhatna le és ha minden szóból kiáradna a legbensőbb értelme és minden szó elveszténé azt a salakját, mely a sok piszkos emberszájtól és iróttól rátapad. Mert az első szerelmemet írom.

A lány tizenéves lehetett, barna volt a haja és kék volt a szeme. Azt hiszem, pisze orra volt, de ez most már egészen mellékes és mellékes volt már akkor is.

— Gyere ide, kis fiu, — mondta nekem, — hogy hínak?

Nem tudtam felelni. A szobában többen voltak, a lány szülei, az én szüleim, mások is; nagyon szégyeltem magam, hogy ilyen buta és rosszul nevelt kölyöknek tartanak, aki nem válaszol a szép szóra: de nem tudtam felelni. Ti megértitek, hogy elfogódott voltam, de a felnőttek nem értették meg ezt.

A lány lehajolt hozzám (nagyon le kellett hajolnia) és homlokon csókolt.

— Látod, én megmondom neked, engem, hogy hínak, engem Lizának hínak. Most már mondd meg szépen te is.

Erre sirva fakadtam. Szegény anyám megfogta a kezemet és aggódva nézett az arcomba, a szemembe. Sohasem látott ilyen idegesnek, nem tudta, mi bajom lehet.

Hízen én sem tudtam, mi a bajom. De sirnom nagyon, nagyon jól esett. Liza, Liza, kiáltotta bennem egy hang és nagyon boldog voltam, hogy oly nagyon szerencsétlen vagyok. Mert szerencsétlenség éreztem magam.

Liza odahívott a székéhez, én szégyeltem magam, de mentem. Oly jól esett a keze a rövidre nyírt hajamon, ebben a pillanatban csak az volt a vágyam: ez így tartson örökké, Liza meleg keze mindig a fejemen legyen. Jobban szerettem ekkor Lizát, mint a szüleimet.

Egyszerre a konyhába küldte Lizát a mama, mert csodálatosképpen Lizának is parancsoltak a szülei, bár hozzám képest igazán óriás volt Liza, felnőttek tartottam és egyenrangúnak minden más felnőtellel. Lelkemben fájdalom és düh tombolt, ugyanazok az érzések, mint azóta mindig, hogyha megszeretek valakit, aztán nem tudok mellette maradni állandóan, hanem el kell szenvednem, hogy mással beszél, mással foglalkozik: emberekkel és tárgyakkal.

A lány fölkel (olyan nagy volt, mint a mesebeli tündérek, akiket akkoriban óriásoknak képzeltem) és kifelé indult. Már az ajtónál volt, akkor utána iramodtam:

— Én is!

És elértem a küszöbön. A kötényébe kapaszkodtam, két kezemmel a kötényébe, hogy járnai alig tudott, de nekem ez több volt, mint amennyit nő nekem addig nyújtani tudott. Ebben a pillanatban egészen világos előttem, hogy akkor azt éreztem: Liza az enyém! Liza csakis az enyém! és jobban nőt birni nem lehet, férfiosztónokkal sem, mint ahogyan én akkor, hatéves koromban, ezt a nagy, nekem angyali szép, tizenéves lányt a hatalmamban tartottam. Pedig csak a kötényébe kapaszkodtam.

Egész délután mindig vele voltam. Elmentünk mindnyájan a Husz-parkba sétálni. Azóta gyakran voltam a Husz-parkban; egészen jelentéktelen kis kert, egynéhány fenyőfáskával, némi gyepel és a svájci stílusban épült szállodával. De azon az alkonyaton olyan volt számomra, mint valami rengeteg. Lizával lehettem, azt éreztem, hogy mi mostan egyedül vagyunk ebben a nagy kertben, és ő az anyám, ő vigyáz rám, ő csókolt.

Leültünk egy padra, én boldogan a lány ölébe hajtottam a fejem és a kedvében akartam járnai. Elmondtam neki, hogy kitűnően tudok fejből számolni és az ő kedvéért kiszámítom még a legnehezebbet is. Erre azt kérdezte:

— Mennyi tizenhétstíz tizenhöz?

És ezzel igen nagy próbára tette a szerelmemet. Mert szorozni kevésbé jól tudtam. Nagyon sokat törtem a fejemet és végre elaludtam.

Elaludtam, fejemet Liza vállára hajtva,

nics, Badaj és Lorkovics, titkárok Lukinics és Surmin. Ezután megjelentek az önálló szerb párt végrehajtó bizottságának tagjai a teremben, akiket Tuskán, mint a horvát ügyért folyó harc martírjait ünnepelt. Medakovics az önálló szerb párt nevében kijelentette, hogy ez megmarad a koalícióban és horvát társával együttesen fog küzdeni Horvátország boldogulása és szabadsága érdekében. Az ülés ezután véget ért.

Az 1910. évi törvény 19. cikkje alapján, amely a horvát-szlavon-dalmát királyság tartománygyűlésének választási rendjét állapítja meg, a tartományi kormány belügyi osztálya a tartománygyűlési választásokat e hó 28-ára tűzte ki. Az esetleges pótválasztások 29-én, végleges eredmény híján pedig 31-én tartatnak meg. A hivatalos lap terjedelmes külön kiadása, amely a választás határnapjának kiírását és a választásokra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, a késő esti órákban jelent meg.

A dalmát tartománygyűlés. Zárából jelentik, hogy a tartománygyűlés mai ülésén több interpelláció és indítvány közt Tresic-Pavicic horvát párti képviselő indítványa is szerepel a zágrábi egyetemen végzett tanulmányok feltétlen elismerése ügyében. A dr. Drinkovics horvát jogpárti képviselő által javasolt, az állami hatóságok és hivatalos nyelv használatára vonatkozó törvényjavaslatnak első olvasása során a benyújtó képviselő indoklása után Nardelli helytartó szólalt fel, kijelentve, hogy az állami alaptörvény értelmében az állami hatóságok nyelvhasználatának rendezése nem tartozik a tartománygyűlés illetékességi körébe és különben is a polgári állami hatóságok és hivatalok nyelvhasználatát Dalmáciában az 1909. április 26-iki miniszteri rendelet kellőleg szabályozza. A tartománygyűlés elnöke szólalt fel ezután, kijelentve, hogy az indítványt azért bocsátotta tárgyalás alá, mert az illetékesség kérdésében a vélemények rendkívül eltérők és hasonló vitákra precedensek is voltak. Dr. Bianchini horvát párti visszautasítja Drinkovicsnak a nyelvrendelet elkészítésén való közreműködés miatt ellene intézett támadásait és kijelenti, hogy a rendelet határozmányai nem képezik ugyan a téren az ő eszményét, de mindenesetre nagy nemzeti vívmányt jelentenek, aminőt Ausztriában egyetlen másik szláv törzs sem volt képes elérni és sokkal kedvezőbb, mint Csehországra nézve annak idején a Badeni-féle nyelvrendelet volt. Legközelebbi ülés holnap.

és ez volt a szerelmem leggyönyörűsebb pillanata. Ezután már csak a nagy, fekete bánat következhetett.

Fölelbreztettek, a kocsi indulásra készen várt, és én félig álmodva nyújtottam mindenki kezét. Lizától megint csókot kaptam a homlokomra, de ezt is, mintha megáldottam volna.

Hazaértünk, lefeküdtünk. Éjszaka fölébredtem, hirtelen megértettem, hogy Liza, Liza nincs mellettem, és fölördítettem sírva:

— Liza, Liza, Liza!

A szüleim meg akartak nyugtatni, de én folyton azt kiáltottam:

— Liza, Liza, Liza!

A legörültebb fájdalommal és minden kiáltásom megkönnyebbülés volt. Mámorba ordítottam, álomba ringattam magam újból, halálosan szomorú voltam és a szüleimet nagyon gyűlöltem.

Lizát azonban nem láttam többé soha. Másnap azt hallották a szüleim, hogy a vidéken sok a skarlátbeteg, elmenekültek velem más vidékre, végre haza. Itthon beteg lettem, lázamban minden: Lizát ordítottam és a szüleim sokat sirtak.

Nem is tudom már, hogyan hevertem ki a nagy betegséget és a Liza iránti nagy, vágyakozó szerelmemet. Hogyha mostan eltűnök ezen az első szerelmen, mely volt olyan szép, mint bárki első szerelme, megint elfog valami mély szomorúság és eszembe jut sok következő szerelmem, mely szép volt mind, azért szép, mert boldogtalan volt. Mint az első.

Közös ügyek.

— Függetlenségi delegátusok a közös kormány ellen. —

Budapest, október 13.

Nagy a sürgés-forgás Bécsben. Ülés követ, tanácskozások és megbeszélések követik egymást. Ami közös ügyünk van Ausztriával, az majdnem mind szőnyegen forog: katonai követelések, bankkérdés, készfizetések fölvétele váltogatják egymást. Tudósítónk megkérdezte az ellenzéki delegátusok véleményét s ezekből az alábbi következő kijelentésekből konstatálható, hogy a függetlenségi delegátusok erős akcióra készülnek a közös kormány és különösen Aehrenthal ellen. Az „Egyetértés“ tudósítójának érdekes információkat sikerült szereznie a katonai követelések körül folyó tárgyalások és a magyar költségvetés benyújtása felől is.

Magyar politikusok Bécsben.

Kossuth Ferencz tegnap este érkezett meg és a Sacher-ben vett lakást. Kossuth Ferencz a mai udvari fogadáson is megjelent; gyengélkedése következtében a Magyar Házban való gyülekezésen nem volt ott, hanem egyenesen a Hofburgba hajtatott, ahol az udvar figyelméből a felvonót rendelkezésére bocsátották.

Gróf Tisza István ma érkezett Bécsbe és a Sacher-szállóba szállott meg.

A magyar kormány tagjai a holnapi napot is Bécsben töltik el. A miniszterelnök és a pénzügyminiszter holnap éjjel érkeznek vissza Budapestre, ahonnan kedden térnek vissza Bécsbe.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter ma délelőtt Minkus Jenőnek, a bécsi Union-bank igazgatójának látogatását fogadta.

Aehrenthal a magyar miniszterelnöknél.

A külügyi albizottság mai ülésének megkezdése előtt gróf Aehrenthal közös külügyminiszter megjelent a magyar minisztérium épületében és látogatást tett gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnöknél, akivel mintegy negyedóra hosszat konferált.

Vélemények az expozéről.

(Az „Egyetértés“ kiküldött tudósítójának telefon-jelentése.)

Bécs, október 13.

Nagy pompával és fényvel ment végbe ma a Burgban a delegációk ünnepélyes megnyitása. A trónbeszéd meghallgatására az ellenzék részéről megjelentek gróf Apponyi Albert, Sághy Gyula és Rakovszky István. Kossuth Ferencz elkésve érkezett a Burgba. Justhék nem mentek el a trónbeszéd meghallgatására.

A külügyi expozét gróf Aehrenthal-Lexa Alajos külügyminiszter ma délután német nyelven mondotta el a magyar delegáció albizottságában, előbb azonban az expozé szövegét magyar fordításban osztották szét a magyar delegátusok között. Az albizottsági ülés előtt és az ülés után Khuen-Héderváry sűrűn és hosszabban beszélgetett gróf Tisza Istvánnal.

Az „Egyetértés“ kiküldött tudósítója a külügyminiszter expozéjának elhangzása után kérdést intézett a pártok vezéreiből, s megkérdezte őket, hogy mi a véleményük a külügyminiszter expozéjáról.

Kossuth Ferencz

a következő kijelentéseket volt szíves az „Egyetértés“ tudósítója előtt megtenni:

— A külügyi expozé fölösen foglalkozik a kereskedelmi politikával, ami tulajdonképpen nem is tartoznék rá. Egyébként legkiemelkedőbb momentuma az expozéknak az hogy a hadsereg és a haditengerészet fejlesztését tolja előtérbe, mint az európai béke és

a nagyhatalmi állás legfőbb biztosítékait, holott inkább az volna a legfőbb európai érdek, hogy nemzetközi megállapodás révén a militarizmus terhei korlátoztassanak és az a sok száz milliárd, amelyet ez idő szerint felesleges fegyverkezésre pazarolnak el, felszabaduljon a produktív munka számára.

Gróf Apponyi Albert

tudósítónk előtt a következő kijelentést tette:

— Az expozé nagyon szűkszavú és éppenséggel nem hozta azt, amit vártunk tőle. Ellentétben az előbbi expozékkal, egy cseppet sem részletez. Olyan kérdésekkel, amelyek közérdekűek, alig foglalkozik, viszont más témák fejtegetésében terjedős. Így a kereskedelmi érdekekkel bőven foglalkozik, holott tartalmilag ezekhez nincs a külügyminiszternek köze, csupán csak a kereskedelmi politika kivételéhez. Különbözik az annexió révén támadt külpolitikai helyzetét alig, hogy érinti, s ha jól emlékszem, a szerb konfliktusra egyáltalában ki sem tér az expozé. Lehet azonban, hogy ebben ezéltatos-ság rejlik. Természetesen nem mulasztjuk el, hogy az expozéra megtegyük kellő észrevételeinket.

Bakonyi Samu

aki Justhékát képviseli a delegációban, ezeket mondotta tudósítónk kérdésére:

— Az expozében voltaképpen semmi új sincsen, mert újat nem is lehetne mondani. Az egész úgy van felépítve, hogy a végén csattanjon az ostor. Az egész expozé nem egyéb, mint beharangozása a horribilis katonai követeléseknek.

Rakovszky István

réppárti delegátus véleménye az expozéről a következő:

— Az expozé szürke általánosságában nem terjeszkedik ki a külpolitika legjelentősebb mozzanataira. A egész kortesbeszéd a változó katonai tulkiadások érdekében. A magam részéről kritika tárgyává fogom tenni ezt az expozét.

Katonai kérdések.

Az „Egyetértés“ kiküldött tudósítójának telefon-jelentése.

Bécs, október 13.

Annak a bizonyos minisztertanácsnak, a időpontja, amelyik a függőben lévő katonai kérdésekkel fog foglalkozni, ez idő szerint még sincsen elintézve. Beavatott helyen úgy mondják, hogy a miniszterek október huszonötödike és harminczadika között fognak tanácskozásra összejönni. Az „Egyetértés“ kiküldött tudósítója ma beszélgetett Hazai Samu honvédelmi miniszterrel, s tájékoztatást kért tőle a függőben lévő katonai kérdések felől.

— Mikor folytatja kegyelmes Uram azokat a tárgyalásokat, amelyek a büntető perrendtartásra vonatkoznak? — kérdezte tudósítónk.

— Ugy hiszem, — felelte Hazai Samu honvédelmi miniszter, hogy vasárnap vagy hétfőn fogjuk folytatni az osztrák igazságügy-miniszterrel a megbeszéléseket.

— Részt vesz-e ezeken a megbeszéléseken kegyelmes Uram is?

— Nem, csak a két igazságügyminiszter fog részt venni rajta, mert ez tisztára jogászidolog.

— És miről lesz szó ezeken a megbeszéléseken? Talán a katonai bíraskodás tárgyalási nyelvéről?

— Erről is, másról is.

— A nagyobb ellentéteket sikerült eloszlatni a megállapodás utjából?

— Igen. Többé-kevésbé.

— És meg lesz-e rövid időn belül a meg egyezés?

— Nem tudom, de remélem, hogy igen, mert meg kell lennie.

Tudósítónk megkérte *Hegedüs Lórántot*, a magyar delegáció katonai albizottságának elnökét, kérdezze meg *Schönaich* hadügyminisztert, mikor tartja meg expozéját? Hegedüs miután beszélt a közös hadügyminiszterrel, tudósítónknak a következő választ adta:

— Kedden délelőtt tíz órakor hadügyi albizottsági ülést tart *Schönaich*, ezen mondja el expozéját. Azután csütörtökig elnapoljuk magunkat, kedden délután három órakor a külügyi albizottság folytatja munkáját és szerdán alkalmasint befejezi, csütörtök, péntekig alkalmasint mi is elkészülünk a dolgunkkal és akkor kerül sorra a tengerészeti albizottság, amely eredetileg nyomban a külügyi albizottság után akarta megkezdeni munkáját.

A magyar költségvetés.

„Egyetértés” kiküldött tudósítójának telefon-jelentése.

Bécs, október 13.

Tudósítónk beszélgetést folytatott *Lukács László* pénzügyminiszterrel, akihez a magyar országgyűlés elé terjesztendő 1911. évi költségvetés tárgyában intézett kérdéseket.

— Igaz-e kegyelmes Uram, — kérdezte tudósítónk, hogy hétfőn benyújtja a magyar parlamentben az 1911. évi költségvetést és elmondja az expozéját?

— Nem. A nyomtatványok még nem készültek el, mert egyes miniszteriumok az utolsó perczen tettek a költségvetésen változtatásokat. Nem tudom, hogy az állami nyomda mikor lesz készen a munkájával, ettől függ, hogy mikor hivatjuk össze a parlamentet.

— A jövő héten semmiestre sem?

— Ezt egyelőre egészen biztosan nem mondhatom meg. Csak az biztos, hogy hétfőre nem hivatjuk össze a képviselőházat.

Holnap a két miniszterelnök és a két pénzügyminiszter, *Lukács László* és *Bilinski* külön-külön fognak tárgyalni a bankkérdésben, és a készfizetések felvétele tárgyában. A magyar miniszterelnök, gróf *Khuen-Héderváry*, *Lukács László* és *Hazai Samu* holnap délután utaznak vissza Budapestre. A delegátusok holnap reggel már visszajönnek. Valószínű, hogy a delegációk már három hét alatt befejezik munkájukat.

A delegáció munkaterve.

A delegáció külügyi albizottsága kedden délután három órakor ülést tart, amelyen gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszternek ma előterjesztett expozéját vitatják meg. A delegáció hadügyi albizottsága előző terv szerint a jövő csütörtökön készült ülésre. Báró *Schönaich* közös hadügyminiszter óhajára azonban, mivel a hadügyminiszter ezuttal formális expozéjára terjeszt elő, a hadügyi albizottság már kedden délelőtt tíz órakor összeül. Az albizottságnak péteken megtartandó ülésén azután megkezdik a vitát a hadügyminiszter expozéjáról és a hadügyi költségvetéséről. A tengerészeti albizottság péteken, október 21-én, délután 4 órakor fog tárgyalni.

A hadügyi albizottság az eddigi szokásokhoz képest két szűkebb albizottságot küldött ki. Az egyik az élelmezési szűkebb albizottság, amelynek elnöke *Miklós Ödön*, előadója *Solymossy Ödön* báró és tagjai *Holló Lajos*, *Márfy Emil* és *Tallán Béla*. A másik az elhelyezési szűkebb albizottság, amelynek elnöke *Óziráky Antal* gróf, előadója *Windischgrätz Lajos* herceg és tagjai

Rakovszky István, *Sándor János* és *Telegdy József*. A két bizottság ma délután öt órakor megalkult.

A bankkérdés

Lukács László pénzügyminiszter ma rövid megbeszélést folytatott *Bilinski* lovag osztrák pénzügyminiszterrel, amelyben megállapodás történt arra nézve, hogy a két miniszterelnök és a két pénzügyminiszter holnap délelőtt tíz órakor az osztrák miniszterelnökség palotájában tanácskozássra ül össze. A tanácskozáson a bankkérdése és az ezzel összefüggő kérdések kerülnek megbeszélésre.

A készfizetések felvétele.

Lukács László pénzügyminiszter ma délelőtt tizenegy órakor meglátogatta *Bilinski* osztrák pénzügyminisztert, akivel beszélgetést folytatott a bankszabadság meghosszabbításáról és a készfizetés megkezdéséről s előkészítette azt a tárgyalást, amelyet ebben a két kérdésben holnapra a két miniszterelnök és a két pénzügyminiszter között terveznek. A holnapi tanácskozás folytatása lesz ezekről a kérdésekről Bécsben múlt héten megkezdett tanácskozásnak. Még nem bizonyos, vajjon lehetséges lesz-e ezt a tanácskozást holnap befejezni s lehetséges, hogy a szombati napot is ennek a két kérdésnek fogják szentelni.

A készfizetés dolgáról a *Neue Freie Presse* ma esti száma azt jelenti, hogy az illetékes magyar kormánykörök nem bíznak abban, hogy a készfizetés kérdésében megegyezés fog létrejönni és nincsen kizárva, hogy ebben a kérdésben belátható időben válságos fordulat fog bekövetkezni, amelynek nagyon messzemenő politikai következményei is lesznek. A magyar kormány abban a nézetben van s ebben a fölfogásban a kabinet összes tagjai megegyeznek, hogy nem volna abban a helyzetben, hogy a bankszabadság meghosszabbítását a parlament előtt képviselje, ha az az álláspontja, amely szerint a készfizetés megkezdését biztosítani kell, a mostani tárgyalás folyamán nem jut érvényre. A magyar kormány ennek következtében el van tökéltve, hogy még azt a tárgyalást sem kezdi meg, amely a bank vezetőségével a szabadság meghosszabbításáról folytatandó, ha nem sikerül előbb az osztrák kormányval a készfizetés dolgában oly megállapodásra jutni, amely a magyar kormány álláspontjával számol.

Az utóbbi időben erről a kérdéstről Magyarországon ismételve megtartott miniszteri tanácskozásokon minden irányban gondosan megfontolták a helyzetet és a sürgő tanácskozásnak az lett az eredményük, hogy a magyar kormány abban az esetben, ha ebben a dologban programját nem tudná megvalósítani, ebből az ezzel járó összes következményekről le fogja vonni. A miniszteri tanács formális határozatot még nem hozott, mert az osztrák kormányval még folytatja a tárgyalást; még nem állapították meg formálisra, hogy a készfizetés dolgában megegyezés nem jöhet létre, de a tárgyalás nem húzódhat sokáig, mert a jövő héten okvetlenül el kell következni a döntésnek arról, hogy az év végén lejárat bankszabadsággal mi történjék. S így ha idejekorán nem következik be kedvező fordulat, akkor nagyon valószínű, hogy a kérdés belátható időben válságos fordulatot fog venni.

Egyelőre folytatják a kísérleteket, hogy ezeket az ellentéteket áthidalják. Az eddigi tanácskozási folyamán az eshetőségek egész sorozatát vették szemügyre, amelyekkel ezeket az ellentéteket át lehetne hidalni, de eddig teljességgel eredmény nélkül. Az is igaz, hogy a tárgyalás folyamán azt a kérdést is vitatták, vajjon a megegyezést nem lehetne-e a két kormány deklarációjának formájába ölteni, de nagyon nehéz dolog lesz, hogy ezen az alapon megegyezzenek. A magyar kormány ilyen deklarációt csak azzal a feltétellel fogadhatna el, ha teljes biztosítékot nyújtana, hogy a készfizetést belátható időben meg fogják kezdeni; de ha a deklarációt így fogalmazzák meg, akkor az osztrák kormány álláspontja sem lesz könnyebb, mint amilyen most a magyar kormányé.

A helyzet tehát az, hogy vagy sikerül a magyar kormányval a készfizetés megoldásának oly módját biztosítani, amely az ő álláspontjának megfelel, vagy pedig kénytelen lesz a megegyezés lehetetlenségéből a politikai következményeket levonni. A harmadik lehetőség az volna, ha a legközelebbi napokban az osztrák kormányval ebben a kérdésben folytatandó tárgyalás során mégis sikerülne megegyezésre jutni, erre azonban a kilátás vaimi csekély.

A *Neue Freie Presse* hírével kapcsolatban egy újságíró beszélt *Lukács László* magyar pénzügyminiszterrel, aki e közleményre vonatkozólag a következőket jegyezte meg:

— Természetes, hogy a magyar kormány a készfizetések kérdésében eddigi álláspontjához ragaszkodik. Jelenleg azonban e kérdés még a tárgyalások stádiumában van. Hogy a kormány valamely irányadó tagja részéről az említett közlemény értelmében történtek volna kijelentések, ezt semmiestre sem hihetem. A készfizetések kérdésének közelebbi részleteiről, valamint a pillanatnyi álláspontról, amelyet a magyar kormány e kérdésben elfoglal, ez idő szerint, mivel a tárgyalások még nem fejeződtek be, nem adhatok közelebbi felvilágosítást.

Félhivatalosan is megzafolják ezt a hírt a következő kommunikékben:

Egy bécsi estilap a készfizetésekkel és a bankkérdéssel kapcsolatos tárgyalásokról azt írja, hogy azok kritikus stádiumban vannak. A Budapesti Tudósító-t ezzel szemben illetékes helyen annak megállapítására halalmazták fel, hogy a készfizetésekkel és a bankkérdéssel kapcsolatos tárgyalások komoly természetűek ugyan, de mivel a tárgyalások még folyamatban vannak, nem állapítható meg előre, hogy milyen irányt fognak azok venni s így az az állítás, hogy már most kritikus helyzet állott volna elő, téves.

A lemondott horvátok ügye.

Ma délelőtt tíz órakor a bankgassei magyar palotában értekezlet volt, amelyen részt vettek gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök, *Berzeviczy Albert*, a képviselőház elnöke, *Láng Lajos*, a delegáció elnöke, gróf *Zichy Ágost*, a delegáció alelnöke és az értekezlet további folyamán *Lukács László* pénzügyminiszter, *Berzeviczy Albert* délelőtt *Lukács László* pénzügyminiszterrel hosszabban tanácskozott.

A tanácskozás után illetékes helyen kijelentették, hogy a lemondott delegátusok helyére a képviselőház elnöke által behívott pótagok ügyre vagy elnöki előterjesztés, vagy a delegáció elnökének átirata alapján a képviselőház legközelebbi ülése elé kerül, amikor a Háznak módja lesz ebben a kérdésben állást foglalni.

A horvát delegátusok lemondására vonatkozóan, a képviselőház elnökének és a delegáció elnökének egyetértő fölfogása az, hogy a képviselőház legközelebb egybehívandó ülésén, akár az előterjesztések során, akár a delegáció elnökének a képviselőház elnökségéhez intézendő átirata kapcsán alkalom nyújtandó a képviselőháznak arra, hogy ebben a kérdésben állást foglaljon.

A trónbeszéd hatása.

Német delegátusok körében a trónbeszédnek különösen azon része keltett örömdetes visszhangot, amely a német birodalommal és Olaszországgal való szövetség bensőségét és annak erősítését hangsúlyozza nyomatékkal. Úgy vélük, hogy igen fontos dolog, hogy az Olaszországgal való jó viszony a Németországgal való jó viszonyval egysorba helyezessék, amiből világosan kitűnik, hogy gróf *Aehrenthal* és *Di San Giuliano* márkai külügyminiszterek fáradozásai és azoknak találkozásai legutóbb Salzburgban és Turinban, nem nélkülözik az értékes következményeket. A monarchia jó viszonyának a két másik államhoz való politikai egyenértékűsége, a mi oly ünnepiesen konstatáltatott, általánosságban is megnyugtató és kielégítő benyomást tesz és különösen is német részről vendétes fogadtatással találkozik.

Budapest, október 13.

Erődy gazdálkodása. Erődy főispán botrányos visszaéléseit a közigazgatás történetében páratlan törvénytelenességgel tetőzte. Számos bizottsági tag beadványt intézett *Orbán Balázs* I. alelőnök, alispán-helyetteshez rendkívüli közgyűlés összehívása tárgyában. *Erődy* főispán elrendelte a kérés elutasítását azzal az indoklással, hogy az aláírások nincsenek közjegyzőileg hitelesítve. Az aláírók értesültek a főispán újabb törvénytelenességéről s felkeresték az alispán-helyettest ez ügyben, aki odamódosította a főispán lehetetlen rendelkezését, hogy az aláírások tanukkal nincsenek hitelesítve.

sítve. Egyszersmind szavát adta arra, hogy ha ez a hiányt pótolják, a közgyűlést össze fogja hívni. Három bizottsági tag nyomában hitelesítette az aláírásokat, de az alispán-helyettes a főispán utasítására mégis elutasította a közgyűlés összehívását célzó kérvényt. Közgyűlés tehát ismét nem lesz s egyesek és községek, kik ügyeiknek elintézését a törvényhatóságtól kérték, várhatnak jobb időkre.

Megüresedett kerületek. A kir. Kuria csütörtökön hivatalos átiratban értesítette a képviselőház elnökét, *Berzeviczy* Albertet, hogy a Kálmán Gusztáv államtitkár zsolnai mandátuma ellen beadott petíciót visszavonták. A kir. Curia a kérvényezők meghatalmazottjának, dr. *Fekete* Károly ügyvédnek költségeit, tekintettel a kérvény szerkesztése körül végzett nagyarányú munkálataira, 8000 koronában állapította meg. Dr. *Telétleni* Árminnak, aki közös meghatalmazottként járt el a megtámasztott képviselőnek és a választási elnöknek, összes költségeit 3000 koronában állapította meg. A képviselőház elnöke, tekintettel arra, hogy a zsolnai és kolozsvári petíciók visszavonattak, fel fogja hívni Kálmán Gusztáv államtitkárt, akinek most három mandátuma van az esztergomi is beleszámitva, hogy tizenöt nap alatt nyilatkozzék, hogy melyik mandátumot akarja megtartani. Így a közel jövőben két kerületben van kilátás arra, hogy új választás lesz. Hír szerint Kálmán Gusztáv államtitkár az esztergomi mandátumot fogja megtartani.

A képviselőház bizottságaiból. A IV. bírálóbizottság hétfőn, 17-én, délután 4 órakor ülést tart, amelynek tárgya: a *Sümeqi* Vilmos országgyűlést képviselő megválasztása ellen beadott panasz tárgyalása.

Trónbeszéd és külügyi expozé.

— A delegációk ünnepélyes megnyitása. —

Bécs, október 13.

A bécsi Burgban ma délelőtt tizenegy órakor ünnepélyes trónbeszéddel nyitotta meg a király a magyar delegációt, délután pedig a magyar külügyi albizottság ülésén *Achrenthal Lexa* Alajos külügyminiszter elmondotta az expozéját. Trónbeszéd és expozé — ez a két eseménye volt a mai napnak, mind a kettő olyan, hogy családást hozott azoknak, akik valamilyen fontos kijelentést, vagy érdekességet vártak tőlük. Szürke és ásitóan unalmas írásmű volt mind a kettő. Bárha a magyar delegáció elnöke, *Láng Lajos* az odaadó lojalizmustól olvadozó hangon fejtegette azt, hogy „édes szeretett hazánkban a négyes folyamok partján és a hármas hegyek tövében“ az „elő hűség és lelkesedés az ünnepélyesség varázsát váltja ki szívékből“ — a trónbeszéd szokatlanul röviden és röptiben érintette a közelmúlt eseményeit és a jövő feladatait. Ugy látzott, hogy az egész trónbeszéd csupán keretül óhajtott szolgálni ahhoz a legfőbb haduri parancshoz, hogy „a véderő harcokhoz szükséges eszközök a hadügyi és tengerészeti igazgatás rendelkezésére bocsáttassanak.“

Ezuttal *Achrenthal* külügyminiszter is megiehető könnyedén intézte el az expozéját. Elmondja, hogy a nemzetközi helyzetben ezuttal nincs semmi feszültség s azután a konstellációk szerencsés alakulásáért bekasszálja és önmagának vindikálja az érdemet. A hajánál fogva előrangot annexionál majdnem háboruba sodorták a monarchiát; nyakig másztak a nagy vízbe s bizonyosan belefutottunk volna, hogyha Németország nem nyújtja a segítő kezét. *Achrenthal* nem mulasztja el, hogy a hármasszövetség nagy elnyújtott dythirambust zengjen, de az érdem mégis az övé, hogy az annexió sikerült, hogy viszonyunk Törökországgal megjavult, hogy a Balkán államok békeségben élnek s hogy a horizonton tinesenek viharfelhők. A fuvalázó békehangok után azonban minden átmenet és logika nél-

kül tör át ő is a katonai követelésekre, amelyeknek a teljesítése, szerinte „nagybatalmi állásunk“ érdekében elkerülhetetlen.

Achrenthal Lexa Alajos tehát megvan önmagával elégetdve. Kérdés, hogy a delegáció is ugyanígy lesz-e vele? A munkapárt természetesen tartózkodni fog attól, hogy a külügyminiszter fájó pontjait megérintse. Az ellenzéki delegátusok azonban, amint ezt az *Egyetértés* kiküldött tudósítója előtt mondott a lapunk más helyén közölt nyilatkozataikban kifejtették, nagyon látják az unalmas és nagyképi expozé hiányait s ezt a véleményüket a delegációs üléseken is elfogják mondani.

Tudósításunk a következő:

Megnyitó a Burgban.

Ma délelőtt tizenegy órakor nyitották meg ünnepélyesen a magyar delegációt a Hofburgban. A delegátusok a Hofburg márványtermében gyülekeztek. A főszertartásmester a titkos tanácsosok termébe vezette a tagokat, ahol a trón körül félkörben állottak fel. A közös miniszterek, a magyar miniszterelnök, a főkamarásmester, a testőrkapitányok és a főhadsegéd már előbb megjelentek a teremben. Ezután a főkamarásmester jelentést tett a felségnek. A király a terembe lépve, a trónszék elé állott. A magyar királyi főkamarásmester, a testőrkapitányok és a főhadsegéd a trón mellett, a közös miniszterek és a magyar miniszterelnök a trónemelőtől balra helyezkedtek el. *Láng Lajos*, a magyar delegáció elnöke lépett most elő és a következő beszédet intézte a királyhoz:

Láng Lajos beszéde.

Császári és apostoli királyi Felség! Legtegyelmesebb Urunk! A magyar országos bizottság öröklött és szakadatlan hagyományából mély áitavalói hódolattal jelenik meg felséged magas színe előtt.

Felséged magyar kormányának előterjesztését törvény által kijelölt hatáskörünkben odaadó buzgalommal fogjuk tárgyalni.

A külügyek terén meggyőződésünk egész erejével és bensőségével ragaszkodunk azon szövetséges irányhoz, amelynek sziklaszilárd alapjait felséged bölcsesége rakta le. A közelmúlt tapasztalatai fényesen igazolták, hogy a hármasszövetség az európai béke legfontosabb záloga.

A véderőben mi a trón hatalmának és fényének és a monarchia mindkét állama biztonságának búske kezességét látjuk.

Ami a véderő szükségleteiből a védelem szempontjából elengedhetetlennek mutatkozik, azt a magyar országos bizottság köteleességszerűleg jóakaró megfontolás tárgyává fogja tenni, de ugyanakkor lelkiismeretesen fog örködni afelett is, hogy áldozataink mindig arányban legyenek a nemzet teherviselési képességével.

Valahányszor ezen országos bizottság felséged magas színe előtt megjelenik, a törvény által kijelölt feladatok nagysága és komolysága, nemkülönben a felséged személye iránt minden magyar emberben élő hűség és lelkesedés az ünnepélyesség varázsát váltja ki szívékből. Fokozott ez érzésünk ma, amidőn megjelenésünk arra az órára esik, melyben felséged töretlen erővel 80-dik évét töltötte be.

Voltak a közelmúltban napok, nehéz, válságos napok, midőn emberileg lehetetlennek látszott, hogy a monarchia békés uton érvényesíthesse kétségtelen jogait. A monarchia mindkét államának népei el voltak tá készülve, hogy fegyverhez kell nyulniok.

Az összetartozandóság érzete nép és hadsereg között felséged hosszú uradma alatt sohasem volt bensőbb és teljesebb, mint e válságos napokban.

Mindezen érzésünket, melyek e pillanatban szívéket, lelküket átjárják, amelyeknek visszadására szegény a leggazdagabb nyelv és halavány a legragyogóbb költői képzelet, felséged ezen hű magyar országos bizottsága azon egyszerű szavakba foglalja össze, amelyek édes szeretett hazánkban a négyes folyamok partján és a hármas hegyek tövében milliószor viszhangra találnak minden magyar szívében: Éljen, sokáig éljen a magyarok királya! (Éljenzés.)

A trónbeszéd.

A király ezután a következő beszédet intézte a magyar delegáció tagjaihoz:

Személyemhez való hű ragaszkodásuk biztosítása, melyet az imént kifejezésre jut-

tattak, élénk meglepedéssel és meleg hálával tölt el.

Az országos bizottságok legutóbbi ülésezése idején egy, a monarchiára nézve jelentős esemény folyt le.

Ugyanis akkor hirdettem ki uralkodói jogaimnak Boszniára és Hercegovinára történt kiterjesztését. Különös meglepedésemre szolgál, hogy az erre vonatkozó akciózók békés uton teljes sikerre vezettek.

Az európai helyzet, mely egy ideig fenyegető feszültséget mutatott, örvendetesen tisztult. Megnyugvással közölhetem önökkel, hogy a német birodalommal és az olasz királysággal fennálló szövetségeink, ha lehetséges, még szorosabbakká és bensőbbekké váltak. Igen kielégítő az összes többi hatalmakhoz való viszonyaink is.

Azon várankozások, hogy az Ausztria-Magyarország és az oszmán birodalom közötti viszony kedvezően fog fejlődni, az 1909. év tavaszán létrejött entente-jegyzőkönyv folytán beteljesültek, valamint a többi hatalmak, úgy mi is, legjobb kívánságainkkal kísérjük az ezen állam erősítésére irányuló törekvéseket.

Hadügyi kormányzatom az országos bizottságnak utólagos alkotmányos hozzájárulását fogja kérni azon rendkívüli kiadásokhoz, melyek a múlt évi külügyi válságok alatt elkerülhetetlenek voltak. A hadsereg és a tengerészetnek ezáltal elért nagyobb készenléte folytán kormányom azon helyzetben volt, hogy a békés politika terét nem kellett elhagynia.

E tapasztalat ösztönzés arra, hogy a véderő harcokhoz szükséges eszközök a hadügyi és tengerészeti igazgatás rendelkezésére bocsáttassanak és ezáltal a monarchiának a lehetőség megadassék, hogy saját érdekeit mellett az európai béke érdekeit is hatályosan képviselhesse. Az erre való készség azonban mindig csak a monarchia két államának pénzügyi teljesítő képességére való figyelemmel lesz igénybe veendő.

Ehhez képest a hadügyi kormányzatom az 1910. évre szóló előirányzati többletet a legszükségesebbre szorította. Az erre vonatkozó javaslatokban a zsoldilletményben álló egyének anyagi helyzetének javítása tekintetbe vétetett.

Az alkotmányos intézményeknek Bosznia és Hercegovina Altalam két évvel ezelőtt kilátásba helyezett életbeléptetésére azon célból, hogy a lakosság a tartományi ügyek intézésébe bevonassék, immár ténynyé vált. Az első bosnyák-hercegovinai tartománygyűlés a folyó év nyarán ülésezett. Kifejezést kívánok adni azon bizodalmanak, hogy ez új intézmény működése, kormányom igyekezetével összhangban, a tartomány művelődési és anyagi haladását elő fogja mozdítani.

A benyújtott előterjesztéseket harafias buzgalomra és kipróbált belátásra bízva, teljes szívéből üdvözlöm önöket. (Leikes éljenzés.)

A delegátusok ezután kivonultak a tereméből.

Megnyitás az osztrák delegációban.

Az osztrák delegátusokat déiben tizenkét órakor fogadta a király. Itt *Glombinsky* elnök ő felségéhez a következő beszédet intézte:

Császári és apostoli királyi felség! Az osztrák delegáció tagjaként megjelentünk a legfelsőbb trón számolyánál, hogy Felségednek alattvalói hódolatunkat bemutassuk. Ünnepélyes hangulatban, boldogan jöttünk Felségedhez, ebben az ünnepi évben, hogy az alkotmányos birodalom szerette megteremtőjének a királyságok és országok autonóm jogai megalapítójának, a tudomány és művészet, a közgazdaság és a közélet terén beállott mérhetetlen haladás legfőbb istápolójának szerencsét kívánjunk.

Ha monarchiánk a fenyegető válságot meg erősödve méltóan állotta ki és ugy kifelé, mint befelé megerősödött, ugy ezt mindenkélt Felséged bölcsességének és általán elismert békeszeretetének köszönhetjük. Az az alkotmány is, amelyet Felséged Boszniának és Hercegovinának adományozott, a monarchia minden népének szívében örömteljes és hálás viszhangot keltett. A legutóbbi idők eseményei beigazolták, hogy mily nagy jelentősége van a béke fentartása és biztosítása

— A nagyobb ellentéteket sikerült eloszlatni a megállapodás utjából?

— Igen. Többé-kevésbé.

— Es meg lesz-e rövid időn belül a meg egyezés?

— Nem tudom, de remélem, hogy igen, mert meg kell lennie.

Tudósítónk megkérte *Hegedüs Lórántot*, a magyar delegáció katonai albizottságának elnökét, kérdezze meg *Schönaich* hadügyminisztert, mikor tartja meg expozéját? Hegedüs miután beszélt a közös hadügyminiszterrel, tudósítónknak a következő választ adta:

— Kedden délelőtt tíz órakor hadügyi albizottsági ülést tart *Schönaich*, ezen mondja el expozéját. Azután csütörtökig elnapoljuk magunkat, kedden délután három órakor a külügyi albizottság folytatja munkáját és szerdán alkalmasint befejezi, csütörtök, péntekig alkalmasint mi is elkészülünk a dolgunkkal és akkor kerül sorra a tengerészeti albizottság, amely eredetileg nyomban a külügyi albizottság után akarta megkezdeni munkáját.

A magyar költségvetés.

Az „Egyetértés” kiküldött tudósítójának telefon-jelentése.

Bécs, október 13.

Tudósítónk beszélgetést folytatott *Lukács László* pénzügyminiszterrel, akihez a magyar országgyűlés elé terjesztendő 1911. évi költségvetés tárgyában intézett kérdéseket.

— Igaz-e kegyelmes Uram, — kérdezte tudósítónk, hogy hétfőn benyújtja a magyar parlamentben az 1911. évi költségvetést és elmondja az expozéját?

— Nem. A nyomtatványok még nem készültek el, mert egyes miniszteriumok az utolsó perczben tettek a költségvetésen változtatásokat. Nem tudom, hogy az állami nyomda mikor lesz készen a munkájával, ettől függ, hogy mikor hívhatjuk össze a parlamentet.

— A jövő héten semmiestre sem?

— Ezt egyelőre egészen biztosan nem mondhatom meg. Csak az biztos, hogy hétfőre nem hívhatjuk össze a képviselőházat.

Holnap a két miniszterelnök és a két pénzügyminiszter, *Lukács László* és *Bilinski* külön-külön fognak tárgyalni a bankkérdésben, és a készfizetések felvétele tárgyában. A magyar miniszterelnök, gróf *Khuen-Héderváry*, *Lukács László* és *Hazai Samu* holnap délután utaznak vissza Budapestre. A delegátusok holnap reggel már visszajönnek. Valószínű, hogy a delegációk már három hét alatt befejezik munkájukat.

A delegáció munkaterve.

A delegáció külügyi albizottsága kedden délután három órakor ülést tart, amelyen gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszternek ma előterjesztett expozéját vitatják meg. A delegáció hadügyi albizottsága előző terv szerint a jövő csütörtökön készült ülésre. Báró *Schönaich* közös hadügyminiszter óhajára azonban, mivel a hadügyminiszter ezuttal formális expozét terjeszt elő, a hadügyi albizottság már kedden délelőtt tíz órakor összeül. Az albizottságnak péteken megtartandó ülésén azután megkezdik a vitát a hadügyminiszter expozéjáról és a hadügyi költségvetésről. A tengerészeti albizottság péteken, október 21-én, délután 4 órakor fog tárgyalni.

A hadügyi albizottság az eddigi szokásokhoz képest két szűkebb albizottságot küldött ki. Az egyik az élelmezési szűkebb albizottság, amelynek elnöke *Miklós Ödön*, előadója *Solymossy*. Ödön báró és tagjai *Holló Lajos*, *Márfy Emil* és *Tallán Béla*. A másik az elhelyezési szűkebb albizottság, amelynek elnöke *Czirák Antal* gróf, előadója *Windischgrätz Lajos* herceg és tagjai

Rakovszky István, *Sándor János* és *Telegdy József*. A két bizottság ma délután öt órakor megalkult.

A bankkérdés

Lukács László pénzügyminiszter ma rövid megbeszélést folytatott *Bilinski* osztrák pénzügyminiszterrel, amelyben megállapodás történt arra nézve, hogy a két miniszterelnök és a két pénzügyminiszter holnap délelőtt tíz órakor az osztrák miniszterelnökség palotájában tanácskozássra ül össze. A tanácskozáson a bankkérdése és az ezzel összefüggő kérdések kerülnek megbeszélésre.

A készfizetések felvétele.

Lukács László pénzügyminiszter ma délelőtt tizenegy órakor meglátogatta *Bilinski* osztrák pénzügyminisztert, akivel beszélgetést folytatott a bankszabadság meghosszabbításáról és a készfizetés megkezdéséről s előkészítette azt a tárgyalást, amelyet ebben a két kérdésben holnapra a két miniszterelnök és a két pénzügyminiszter között terveznek. A holnapi tanácskozás folytatása lesz ezekről a kérdésekről Bécsben múlt héten megkezdett tanácskozásnak. Még nem bizonyos, vajjon lehetséges lesz-e ezt a tanácskozást holnap befejezni s lehetséges, hogy a szombati napot is ennek a két kérdésnek fogják szentelni.

A készfizetés dolgáról a *Neue Freie Presse* ma esti száma azt jelenti, hogy az illetékes magyar kormánykörök nem bíznak abban, hogy a készfizetés kérdésében megegyezés fog létrejönni és nincsen kizárva, hogy ebben a kérdésben belátható időben válságos fordulat fog bekövetkezni, amelynek nagyon messzemenő politikai következményei is lesznek. A magyar kormány abban a nézetben van s ebben a fölfogásban a kabinet összes tagjai megegyeznek, hogy nem volna abban a helyzetben, hogy a bankszabadság meghosszabbítását a parlament előtt képviselje, ha az az álláspontja, amely szerint a készfizetés megkezdését biztosítani kell, a mostani tárgyalás folyamán nem jut érvekre. A magyar kormány ennek következtében el van tökélyre, hogy még azt a tárgyalást sem kezdi meg, amely a bank vezetőségével a szabadság meghosszabbításáról folytatandó, ha nem sikerül előbb az osztrák kormánynyal a készfizetés dolgában oly megállapodásra jutni, amely a magyar kormány álláspontjával számol.

Az utóbbi időben erről a kérdéssel Magyarországon ismételve megtartott miniszteri tanácskozásokon minden irányban gondosan megfontolták a helyzetet és a sürü tanácsadásoknak az lett az eredményük, hogy a magyar kormány abban az esetben, ha ebben a dologban programját nem tudná megvalósítani, ebből az ezzel járó összes következményekből le fogja vonni. A miniszteri tanács formális határozatot még nem hozott, mert az osztrák kormánynyal még folytatja a tárgyalást; még nem állapították meg formálisra, hogy a készfizetés dolgában megegyezés nem jöhet létre, de a tárgyalás nem húzódhat sokáig, mert a jövő héten okvetlenül el kell következni a döntésnek arról, hogy az év végén lejárat bankszabadsággal mi történjék. S így ha idejekorán nem következik be kedvező fordulat, akkor nagyon valószínű, hogy a kérdés belátható időben válságos fordulatot fog venni.

Egyelőre folytatják a kísérleteket, hogy ezeket az ellentéteket áthidalják. Az eddigi tanácskozás folyamán az eshetőségek egész sorozatát vették szemügyre, amelyekkel ezeket az ellentéteket át lehetne hidalni, de eddig teljességgel eredmény nélkül. Az is igaz, hogy a tárgyalás folyamán azt a kérdést is vitatták, vajjon a megegyezést nem lehetne-e a két kormány deklarációjának formájába öltetni, de nagyon nehéz dolog lesz, hogy ezen az alapon megegyezzenek. A magyar kormány ilyen deklarációt csak azzal a feltétellel fogadhatna el, ha teljes biztosítékot nyújtana, hogy a készfizetést belátható időben meg fogják kezdeni; de ha a deklarációt így fogalmazzák meg, akkor az osztrák kormány álláspontja sem lesz könnyebb, mint amilyen most a magyar kormányé.

A helyzet tehát az, hogy vagy sikerül a magyar kormánynak a készfizetés megoldásának oly módját biztosítani, amely az ő álláspontjának megfelel, vagy pedig kénytelen lesz a megegyezés lehetetlenségéből a politikai következményekből levonni. A harmadik lehetőség az volna, ha a legközelebbi napokban az osztrák kormánynyal ebben a kérdésben folytatandó tárgyalás során mégis sikerülne megegyezésre jutni, erre azonban a kilátás vámai esekély.

A *Neue Freie Presse* hírével kapcsolatban egy újságíró beszélt *Lukács László* magyar pénzügyminiszterrel, aki e közleményre vonatkozólag a következőket jegyezte meg:

— Természetes, hogy a magyar kormány a készfizetések kérdésében eddigi álláspontjához ragaszkodik. Jelenleg azonban a kérdés még a tárgyalások stáriumában van. Hogy a kormány valamely irányadó tagja részéről az említett közlemény értelmében történtek volna kijelentések, ezt semmiestre sem hihetem. A készfizetések kérdésének közelebbi részleteiről, valamint a pillanatnyi álláspontról, amelyet a magyar kormány e kérdésben elfoglal, ez idő szerint, mivel a tárgyalások még nem fejeződtek be, nem adhatok közelebbi felvilágosítást.

Félhivatalosan is megegyeznek ezt a hírt a következő kommunikációban:

Egy bécsi estilap a készfizetésekkel és a bankkérdéssel kapcsolatos tárgyalásokról azt írja, hogy azok kritikus stádiumban vannak. A Budapesti Tudósító-t ezzel szemben illetékes helyen annak a megállapítására halalmazták fel, hogy a készfizetésekkel és a bankkérdéssel kapcsolatos tárgyalások komoly természetűek ugyan, de mivel a tárgyalások még folyamatban vannak, nem állapítható meg előre, hogy milyen irányt fognak azok venni s így az az állítás, hogy már most kritikus helyzet állott volna elő, téves.

A lemondott horvátok ügye.

Ma délelőtt tíz órakor a bankgassei magyar palotában értekezlet volt, amelyen részt vettek gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök, *Berzeviczy Albert*, a képviselőház elnöke, *Láng Lajos*, a delegáció elnöke, gróf *Zichy Ágost*, a delegáció alelnöke és az értekezlet további folyamán *Lukács László* pénzügyminiszter, *Berzeviczy Albert* délelőtt *Lukács László* pénzügyminiszterrel hosszasan tanácskozott.

A tanácskozás után illetékes helyen kijelentették, hogy a lemondott delegátusok helyére a képviselőház elnöke által behívott póttagok ügye vagy elnöki előterjesztés, vagy a delegáció elnökének átirata alapján a képviselőház legközelebbi ülése elé kerül, amikor a Háznak módja lesz ebben a kérdésben állást foglalni.

A horvát delegátusok lemondására vonatkozóan, a képviselőház elnökének és a delegáció elnökének egyetértő fölfogása az, hogy a képviselőház legközelebb egybehívandó ülésén, akár az előterjesztések során, akár a delegáció elnökének a képviselőház elnökségéhez intézendő átirata kapcsán alkalom nyújtandó a képviselőháznak arra, hogy ebben a kérdésben állást foglaljon.

A trónbeszéd hatása.

Német delegátusok körében a trónbeszédnek különösen azon része keltett örömdetes visszhangot, amely a német birodalommal és Olaszországgal való szövetség bensőségét és annak erősítését hangsúlyozza nyomatékkal. Ugy vélik, hogy igen fontos dolog, hogy az Olaszországgal való jó viszony, a Németországgal való jó viszonyval egysorba helyeztessék, amiből világosan kitűnik, hogy gróf *Aehrenthal* és *Di San Giuliano* márki külügyminiszterek fáradozásai és azoknak találgatásai legutóbb Salzburgban és Turinban, nem nélkülözik az értékes következményeket. A monarchia jó viszonyának a két másik államhoz való politikai egyenértékűsége, a mi oly ünnepiesen konstatáltatott, általánosságban is megnyugtató és kielégítő benyomást tesz és különösen is német részről ünnepes fogadtatással találkozik.

Budapest, október 13.

Erődy gazdálkodása. Erődy főispán botrányos visszaéléseit a közigazgatás történetében páratlan törvénytelenességgel tetőzte. Számos bizottsági tag beadványt intézett *Orbán Balázs* I. aljegyző, alispán-helyetteshez rendkívüli közgyűlés összehívása tárgyában. Erődy főispán elrendelte a kérés elutasítását azzal az indokolással, hogy az aláírások nincsenek közjegyzőileg hitelesítve. Az aláírók értesültek a főispán újabb törvénytelenességéről s felkeresték az alispán-helyettest ez ügyben, aki odamódosította a főispán lehetetlen rendelkezését, hogy az aláírások tanukkal nincsenek hitele-

síve. Egyszermind szavát adta arra, hogy ha ezt a hiányt pótolják, a közgyűlést össze fogja hívni. Három bizottsági tag nyomban hitelesítette az aláírásokat, de az alispán-helyettes a főispán utasítására mégis elutasította a közgyűlés összehívását czélzó kérvényt. Közgyűlés tehát ismét nem lesz s egyesek és községek, kik ügyeiknek elintézését a törvényhatóságtól kérték, várhatnak jobb időkre.

Megüresedett kerületek. A kir. Kuria esztörtökön hivatalos átiratban értesítette a képviselőház elnökét, *Berzeviczy* Albertet, hogy a Kálmán Gusztáv államtitkár zsolnai mandátuma ellen beadott petíciót visszavonták. A kir. Curia a kérvényezőket meghatalmazottjának, dr. *Pekete* Károly ügyvédnek költségeit, tekintettel a kérvény szerkesztése körül végzett nagyarányú munkálataira, 8000 koronában állapította meg. Dr. *Teiteltoni* Árminnak, aki közös meghatalmazottként járt el a megtámadott képviselőnek és a választási elnöknek, összes költségeit 3000 koronában állapította meg. A képviselőház elnöke, tekintettel arra, hogy a zsolnai és kolozsvári petíciók visszavonattak, fel fogja hívni Kálmán Gusztáv államtitkárt, akinek most három mandátuma van az esztergomi is beleszámítva, hogy tizenöt nap alatt nyilatkozzék, hogy melyik mandátumot akarja megtartani. Így a közel jövőben két kerületben van kilátás arra, hogy új választás lesz. Hir szerint Kálmán Gusztáv államtitkár az esztergomi mandátumot fogja megtartani.

A képviselőház bizottságaiból. A IV. birálóbizottság hétfőn, 17-én, délután 4 órakor ülést tart, amelynek tárgya: a *Sümegei* Vilmos országgyűlést képviselő megválasztása ellen beadott panasz tárgyalása.

Trónbeszéd és külügyi expozé.

— A delegációk ünnepélyes megnyitása. —

Bécs, október 13.

A bécsi Burgban ma délelőtt tizenegy órakor ünnepélyes trónbeszéddel nyitotta meg a király a magyar delegációt, délután pedig a magyar külügyi albizottság ülésén *Aehrenthal* Lexa Alajos külügyminiszter elmondotta az expozéját. Trónbeszéd és expozé — ez a két eseménye volt a mai napnak, mind a kettő olyan, hogy esalódást hozott azoknak, akik valamilyen fontos kijelentést, vagy érdekességet vártak tőlük. Szürke és ásitóan unalmas írásmű volt mind a kettő. Bárha a magyar delegáció elnöke, *Láng* Lajos az odaadó lojalizmustól olvadozó hangon fejtegette azt, hogy „édes szeretett hazánkban a négyes folyamok partján és a hármasszög tővében“ az „elő hűség és lelkesedés az ünnepélyesség varázsát váltja ki szívünkbelől“ — a trónbeszéd szokatlanul röviden és röptiben érintette a közelmúlt eseményeit és a jövő feladatait. Ugy látzott, hogy az egész trónbeszéd eszupán keretül óhajt szolgálni ahoz a legfőbb haduri parancshoz, hogy „a véderő harcalképességének fenntartásához okvetetlen szükséges eszközök a hadügyi és tengerészeti igazgatás rendelkezésére bocsáttassanak.“

Ezuttal *Aehrenthal* külügyminiszter is megiehető könnyedén intézte el az expozéját. Elmondja, hogy a nemzetközi helyzetben ezuttal nincs semmi feszültség s azután a konstellációk szerencsés alakulásáért bekasszálja és önmagának vindikálja az érdemet. A hajánál fogva előrangot annexióval majdnem háboruba sodorták a monarchiát; nyakig másztak a nagy vízbe s bizonyosan belefutadtunk volna, hogyha Németország nem nyújtja a segítő kezét, *Aehrenthal* nem mulasztja el, hogy a hármasszög nagy előnyeirel dythirambust zengjen, de az érdem mégis az övé, hogy az annexió sikerült, hogy viszonyunk Törökországgal megjavult, hogy a Balkán államok békeségben élnek s hogy a horizonton tinesenek viharfelhők. A fuvolázó békehangok után azonban minden átmenet és logika nél-

kül tér át ő is a katonai követelésekre, amelyeknek a teljesítése, szerinte „nagybatalmi állásunk“ érdekében elkerülhetetlen.

Aehrenthal Lexa Alajos tehát megvan önmagával elégetve. Kérdés, hogy a delegáció is ugyanigy lesz-e vele? A munkapárt természetesen tartózkodni fog attól, hogy a külügyminiszter fájó pontjait megérintse. Az ellenzéki delegátusok azonban, amint ezt az *Egyetértés* kiküldött tudósítója előtt mondott s lapunk más helyén közölt nyilatkozataikban kifejtették, nagyon látják az unalmas és nagyképi expozé hiányait s ezt a véleményüket a delegációs üléseken is elfogják mondani.

Tudósításunk a következő:

Megnyitó a Burgban.

Ma délelőtt tizenegy órakor nyitották meg ünnepélyesen a magyar delegációt a Hofburgban. A delegátusok a Hofburg márványtermében gyülekeztek. A főszertartásmester a titkos tanácsosok termébe vezette a tagokat, ahol a trón körül félkörben állottak fel. A közös miniszterek, a magyar miniszterelnök, a főkamarsmester, a testőrkapitányok és a főhadsegéd már előbb megjelentek a teremben. Ezután a főkamarsmester jelentést tett a felségnek. A király a terembe lépve, a trónszék elé állott. A magyar királyi főkamarsmester, a testőrkapitányok és a főhadsegéd a trón mellett, a közös miniszterek és a magyar miniszterelnök a trónemelvénytől balra helyezkedtek el. *Láng* Lajos, a magyar delegáció elnöke lépett most elő és a következő beszédet intézte a királyhoz:

Láng Lajos beszéde.

Császári és apostoli királyi Felség! Legtegyelmesebb Urunk! A magyar országos bizottság öröklött és szakadatlan hagyományából mely aiatvalói hódolattal jelenik meg felséged magas színe előtt.

Felséged magyar kormányának előterjesztését törvény által kijelölt hatáskörünkben odaadó buzgalommal fogjuk tárgyalni.

A külügyek terén meggyőződésünk egész erejével és bensőségével ragaszkodunk azon szövetséges irányhoz, amelynek szüklasszilárd alapjait felséged bölcsesége rakta le. A közelmúlt tapasztalatai fényesen igazolták, hogy a hármasszövetség az európai béke legfontosabb záloga.

A véderőben mi a trón hatalmának és fényének és a monarchia mindkét állama biztonságának büszke kezességét látjuk.

Ami a véderő szükségleteiből a védelem szempontjából elengedhetetlennek mutatkozik, azt a magyar országos bizottság kötelességszerűleg jóakaró megfontolás tárgyává fogja tenni, de ugyanakkor lelkiismeretesen fog örködni afelett is, hogy áldozataink mindig arányban legyenek a nemzet teherviselési képességével.

Valahányszor ezen országos bizottság felséged magas színe előtt megjelenik, a törvény által kijelölt feladatok nagysága és komolysága, nemkülönben a felséged személye iránt minden magyar emberben élő hűség és lelkesedés az ünnepélyesség varázsát váltja ki szívünkbelől. Fokozott ez érzésünk ma, amidőn megjelenésünk arra az évre esik, melyben felséged töretlen erővel 80 dik évét töltötte be.

Voltak a közelmúltban napok, nehéz, válságos napok, midőn emberileg lehetetlennek látszott, hogy a monarchia békés uton érvényesíthesse kétségtelen jogait. A monarchia mindkét államának népei el voltak rá készülve, hogy fegyverhez kelj nyulniok.

Az összetartozandóság érzete nép és hadsereg között felséged hosszú uralma alatt sohasem volt bensőbb és teljesebb, mint e válságos napokban.

Mindezen érzésünket, melyek e pillanatban szívünket, lelkünket átjárják, amelyeknek visszadására szegény a leggazdagabb nyelv és halavány a legragyogóbb költői képzelet, felséged ezen hű magyar országos bizottsága azon egyszerű szavakba foglalja össze, amelyek édes szeretett hazánkban a négyes folyamok partján és a hármasszög tővében milliószor viszhangra találunk minden magyar szívben: Éljen, sokáig éljen a magyarok királya! (Éljenzés.)

A trónbeszéd.

A király ezután a következő beszédet intézte a magyar delegáció tagjaihoz:

Személyemhez való hű ragaszkodásuk biztositása, melyet az imént kifejezésre jut-

tattak, élénk meglepedéssel és meleg hálával tölt el.

Az országos bizottságok legutóbbi ülészése idején egy, a monarchiára nézve jelentős esemény folyt le.

Ugyanis akkor hirdettem ki uralkodói jogaimnak Boszniára és Hercegovinára történt kiterjesztését. Különös meglepedésemre szolgál, hogy az erre vonatkozó akció békés uton teljes sikerre vezetett.

Az európai helyzet, mely egy ideig fenyegető feszültséget mutatott, örvendetesen tisztult. Megnyugvással közelítem önökkel, hogy a német birodalommal és az olasz királysággal fennálló szövetségeiük, ha lehetséges, még szorosabbakká és bensőbbekké váltak. Igen kielégítő az összes többi hatalmakhoz való viszonyaink is.

Azon várakozások, hogy az Ausztria-Magyarország és az oszmán birodalom közötti viszony kedvezően fog fejlődni, az 1909. év tavaszán létrejött entente-jegyzőkönyv folytán beteljesültek, valamint a többi hatalmak, úgy mi is, legjobb kívánságainkkal kísérjük az ezen állam erősítésére irányuló törekvéseket.

Hadügyi kormányzatom az országos bizottságnak utólagos alkotmányos hozzájárulását fogja kérni azon rendkívüli kiadásokhoz, melyek a mult évi külügyi válságok alatt elkerülhetetlenek voltak. A hadsereg és a tengerészetnek ezáltal elért nagyobb készülete folytán kormányom azon helyzetben volt, hogy a békés politika terét nem kellett elhagynia.

E tapasztalat ösztönzés arra, hogy a véderő harcalképességének fenntartásához okvetlenül szükséges eszközök a hadügyi és tengerészeti igazgatás rendelkezésére bocsáttassanak és ezáltal a monarchiának a lehetőség megadásék, hogy saját érdekei mellett az európai béke érdekeit is hatályosan képviselhesse. Az erre való készség azonban mindig csak a monarchia két államának pénzügyi teljesítő képességére való figyelemmel lesz igénybe veendő.

Ehhez képest a hadügyi kormányzatom az 1910. évre szóló előirányzati többletet a leg-szükségesebbre szorította. Az erre vonatkozó javaslatokban a zsoldilletményben álló egyének anyagi helyzetének javítása tekintetbe vétetett.

Az alkotmányos intézményeknek Bosznia és Hercegovina Altalam két évvel ezelőtt kilátásba helyezett életbeléptetése azon ezébből, hogy a lakosság a tartományi ügyek intézésébe bevonassék, immár ténynyé vált. Az első bosnyák-hercegovinai tartománygyűlés a folyó év nyarán ülésezett. Kifejezést kívánok adni azon bizodalmanak, hogy ez új intézmény működése, kormányom igyekezetével összhangban, a tartomány művelődési és anyagi haladását elő fogja mozdítani.

A benyújtott előterjesztéseket hazafias buzgalomokra és kipróbált belátásokra bízva, teljes szívemből üdvözlöm önöket. (Leikes éljenzés.)

A delegátusok ezután kivonultak a teremből.

Megnyitás az osztrák delegációban.

Az osztrák delegátusokat délben tizenkét órakor fogadta a király. Itt *Glombinsky* elnök ő felségéhez a következő beszédet intézte:

Császári és apostoli királyi felség! Az osztrák delegáció tagjaiként megjelentünk a legfelsőbb trón zsámolyánál, hogy Felségednek alattvalói hódolatunkat bemutassuk. Ünnepélyes hangulatban, boldogan jöttünk Felségedhez, ebben az ünnepi évben, hogy az alkotmányos birodalom szeretett megteremtőjének a királyságok és országok autonóm jogai megalapítójának, a tudomány és művészet, a közgazdaság és a közélet terén beállott mérhetetlen haladás legfőbb istápolójának szerencsét kívánjunk.

Ha monarchiánk a fenyegető válságot meg-erősödvé méltóan állotta ki és ugy kifelé, mint befelé megerősödött, ugy ezt mindenekelőtt Felséged bölcsőségének és általán elismert békeszeretetének köszönhetjük. Az az alkotmány is, amelyet Felséged Boszniának és Hercegovinának adományozott, a monarchia minden népének szívben örömteljes és hálás viszhangot keltett. A legutóbbi idők eseményei beigazolták, hogy mily nagy jelentősége van a béke fenntartása és biztositása

ezelől az erős, harezrakész és feladatai magaslatán álló hadseregnek és mily nagy értékűek a fáradhatatlan törekvések, amelyek ennek emelésére irányulnak, a béke és az egész lakosságnak ezzel egybefűződő vitális érdekei szempontjából. E tények felismerése alapján a delegáció alaposan fogja vizsgálni Felsőmagyarország kormányának javaslatait, amelyeket a lakosság gazdasági teljesítő képességének szemellett tartásával fog elintézni. Mielőtt munkánkhoz látunk, szívvel hajlamot követünk, midőn azon benső óhajtatásnak adunk kifejezést, hogy Isten tartsa, Isten óvja, Isten áldja Felsőmagyart, szeretett eszázúrunkat és királyunkat.

A király nyomban válaszolt és a magyarok előtt tett kijelentéseit ismételte.

A külügyminiszter expozéja.

A magyar delegáció külügyi bizottsága ma délután négy órakor Perzel Dezső elnökölésével ülést tartott, amelyen gróf Achranthal közös külügyminiszter, báró Schönai közös hadügyminiszter, báró Burián közös pénzügyminiszter, gróf Montecucoli tengerészeti parancsnok, továbbá gróf Esterházy Pál osztályfőnök, báró Tallián Dénes miniszteri tanácsos, gróf Szapáry Tibor osztálytanácsos és a szakelődök is jelen voltak.

Perzel Dezső elnök az ülést megnyitván, átadja a szót

gróf Achranthal közös külügyminiszternek, aki a következő expozét terjesztette elő:

Az annexió.

Az országos bizottságok legutóbbi üléseire arra az időre esett, midőn az ő felsége szuverén jogainak Bosznia és Hercegovinára való kiterjesztésére irányuló akció éppen kezdetét vette. Az azóta lejáratott események bizonyára mindnyájunk élénk emlékeztetésben állanak még. De mivel az 1908. év őszé óta nem volt alkalmam az országos bizottságok előtt megjelennem, kötelességemnek tartom erre az akcióra visszatérni és ott venni fel a fonalat, ahol azt az országos bizottságok akkori tárgyalásai alkalmával elhagytuk.

A tisztelt országos bizottságok előtt fekvő vörös könyv tájékoztatást nyújt a kabinetekkel az 1908-1909. év őszén és telén folytatott tárgyalások felől. Minden fel van véve abban, ami ez idő szerint közölhető volt. A kabinetekre való tekintettel ragaszkodnom kellett a diplomáciai iratok közlése körül szokásos tartózkodáshoz.

A cs. és kir. kormány mindig azt az álláspontot foglalta el az annexió kérdésében, hogy az első sorban köztünk és Törökország közt rendezendő ügynek tekintendő. Ezen cél elérésére törekedtem mindenekelőtt és számtalan nehézség leküzdése után sikerült is az egyetértést helyreállítanom. Az 1909. év február hó 29-én aláírt entente-jegyzőkönyv a parlamentekben előterjesztett; tartalmát tehát ismertek tekinthetem. Miután az ügynek, hogy úgy mondjam — anyagi oldalát ilyen módon rendeztük, még csak az hiányzott, hogy tekintettel a berlini szerződés 25-ik cikkére, az alküsznek is eleget tegyünk, ami olyképp történt, hogy az idézett cikk törölése végett a hatalmak hozzájárulását kértük és ezt meg is kaptuk.

Viszonyaink Törökországhoz.

A legutóbbi ülésnél folyt tárgyalások alatt hangsúlyoztam, hogy Bosznia és Hercegovina államjogi helyzetének tisztázása Törökországgal való viszonyunknak csakis javára válhat. E részben főleg az a meggyőződés vezetett, hogy tisztázatlan állapotokból igen könnyen támadhatnak bonyodalmak. Az 1866. évi nagy leszámolás elkerülhető vagy elodázható lett volna, ha az Eris almáját képező Schleswig-Holstein nem szolgáltatja a valóban mesterséges módon előidézett összetűzés eszközeit. Az Oroszország és Japán közötti két éves háború is azon nem tiszta helyzetnek volt következménye, mely a mandzsúr tartományoknak Oroszország által történt megszállásából keletkezett. Mi azonban minden háborús bonyodalmat, nevezetesen Törökországgal szemben határozottan el akartunk kerülni.

Várakozásunk tökéletesen teljesedett is. Az entente-jegyzőkönyv által az összes függő kérdések vagy végleg rendezettek, vagy megoldásuk egész világosan meghatározott előfeltételekhez kötött. Az új-török rendszert teljes tárgyilagossággal részesíthetjük baráti támogatásunkban és megelégedésremre szolgál, hogy ez Konstantinápolyban teljes megértésre talált. Mint a többi hatalomnak, nekünk is érdekünkben áll Törökország konsolidációja, mert ezáltal megmenekszünk azon gondtól és veszélytől, hogy az ozmán birodalom belviszonyaival kelljen foglalkoznunk.

Az 1908. évi nyári események bekövetkezése után a wieni kabinet állította, hogy teljesen megváltozott helyzet létesült, amelylyel szemben a ha-

talmak állásfoglalásának lényeges módosítása is elkerülhetlenné vált; e felfogáshoz a többi hatalom is csatlakozott. Csak ismételnem, hogy őszinte jóindulattal kísérjük a törökországi új rendszer törekvéseit, melyektől a jó közigazgatás megteremtését és a birodalom hatalmi állásának szilárdulását várjuk úgy befelé, mint kifelé.

A krétai kérdés.

A közeli Keletet illető ügyek közül a legutóbbi időben ismét a krétai kérdés áll előtérben, mely tudvalévőleg évek óta sok gondot ad az európai diplomáciának. Mi nem állunk az első sorban mivel 1898-ban visszavonultunk a sziget ideiglenes megszállásától és igazgatásától azzal az ideiglenes kikötéssel, hogy annak államjogi helyzetén hozzájárulásunk nélkül ne történhessen változtatás. Ezen túl is meg szándékozunk maradni e tartózkodás mellett, de készséggel hajlandók leszünk bármikor minden olyan akár ideiglenes, akár végleges jellegű megoldást elfogadni, amely Törökország szuverén jogainak fentartásából indul ki és a négy hatalom, valamint Törökország közös egyetértésével jön létre.

A monarchia és a nagyhatalmak.

Megelégedéssel közölhetem, hogy a monarchia az összes hatalmakkal jó viszonyban áll. A legutóbbi események megmutatták, hogy szövetségeknek reális értéke van. Bettmann-Holweg német birodalmi kancellárral és San-Giuliano márkai olasz külügyminiszterrel a folyó évben történt találkozásaink ilyen alkalmat szolgáltatottak arra, hogy a két államférfiával bizalmas eszmecsere folytassak és hogy felfogásaink teljes megegyezését újlag megállapítsuk. Aligha kell kifejezetten hangsúlyoznom, hogy ezen szövetségek fentartása fogja politikánk rendíthetetlen alapját képezni. De azért nem fogunk megfélekedni a többi hatalommal való viszonyainkról sem, sőt amennyire ez tőlünk függ, a legpontosabban ápolni fogjuk azokat. A hármasszövetség nem irányul senki ellen sem; a többi hatalom összeállását azzal az elfogulatlansággal ítélem meg, melyet magunk is kívánunk. Nyugodt, következetes, idegen ügyekkel nem törődő politikával akarjuk az összhangot biztosítani. Jelenleg nincsenek komolyabb jelentőségű kérdések napirendün és a hatalmak között sem forog fenn feszültség, de azért gyorsan élő korunkban, midőn nem egyszer az események is rohamos folyamatot vesznek és sajnos a közvélemény minden államban igen könnyen izgalomba hozható, végre is előállhatnak ilyenek. Politikánk azonos célokra törekszik úgy a nagyhatalmak közötti vonatkozásokban, mint a közeli Keletet illető ügyek alakulásával szemben. A békét akarjuk és az egyensúly fentartását. Ez volt és ez marad jövőre is feladata a dunai monarchiának, mely századok óta fontos szerepet játszik a Nyugat és Kelet közötti viszonyban.

Kereskedelmi politikánk a Balkánon.

De a feladatnak csakis akkor felelhetünk meg, ha sikerülni fog délkeleti szomszédainkkal szoros gazdasági viszonyt létesíteni. E célra nézetem szerint, dacára a több oldalról nyilvánuló, de inkább a napjainkban észlelhető irányzatból, mint a tényleges viszonyokból kialakult ellenvéleménynek, — főben meg vannak az előfeltételek. Ebből fáradozásaimat esüggedés nélkül folytattam és jövőre sem fogok ebben ellankadni, mert meg vagyok arról győződve, hogy a monarchiának a Kelettel való viszonyában főfeladatát a helyes kereskedelmi politika képezi. Egyáltalában nem kerülök el figyelmemet azok a nehézségek, melyek ezen kérdéseknek részéről szem előtt tartott megoldásának még utjában állanak s ezért méltányolva azokat, meg kell barátkoznom a szóban levő tervek fokozatos kialakításával. Sokat, ha nem is mindent várok attól, hogy az érdekelt körökben lépésről-lépésre mind nagyobb tért fog hódítani az a meggyőződés, hogy gazdasági életünk fejlődésének természetes feltételei teljes összefüggésben állanak ezzel a programmal. Sikert ígérő kezdetnek tekintem a román és szerb királyságokkal hosszabb tárgyalások után a múlt év április havában és a folyó év július havában létrejött egyezményeket, melyek közül az előbbi folyó év szeptember hó 1-én hatályba lépett, míg a másik szerződés remélhetőleg nemsokára életbe fog lépni. A tárgyalások a montenegrói királysággal is megindultak és minden valószínűség szerint rövid idő alatt kereskedelmi egyezmény kötésére fognak vezetni, ami által az ezen szomszédos állammal való kereskedelem és forgalom az ez irányban kifejezésre juttatott kívánásoknak megfelelően szerződéses alapot nyer. A bolgár királysággal fennálló és a legnagyobb kedvezményen alapuló viszony revíziója is meg fog történni, mielőtt ez új rendezés alapjaira nézve megegyezés jön létre, ami hihetetlenül nem fog már soká tartani. A portávai létesítendő végleges kereskedelmi megállapodások keretén az 1909. évi február havi entente-jegyzőkönyvben meg vannak határozva és a monarchiával kötendő új kereskedelmi szerződésre vonatkozó munkálatok az ottomán kormány által más

kabinetekkel már régebbi idő óta folytatott megbeszélések befejeztével haladéktalanul megkezdődhetnek.

A délkeleti szomszédainkkal kötendő kereskedelmi szerződésekben tisztán politikai szempontokból is szívesen vett részt látok ezen államokkal szemben az annyi fejlődésre képes vonatkozások szerencsés előmozdítására. Remélem, hogy felfogásom e tekintetben megegyezik a tisztelt országos bizottságéval.

Nikita király.

Ezzel kapcsolatban reá kívánok mutatni arra, hogy mint annak idejében Bulgáriának, úgy később Montenegrónak érdemteljes uralkodója ötven éves uralkodói jubileuma alkalmával történt királyi sárga emelését is rokonszenvvel üdvözlöttük és a többi hatalomhoz hasonlóan elismertük.

„Harczépes hadsereg.”

Jelen fejtegetéseim elején a legutóbbi válság lefolyásáról és befejezéséről szorosán körvonalozott képet igyekeztem nyújtani. Örülhetünk, hogy a fontos bosnyák kérdést békés uton lehetett megoldani, de azért helyesen fogunk cselekedni, ha szem előtt tartjuk Guizot azon mondását, melyet, ha nem csalódok a harminczas években tett Lajos Fülöp király uralkodása idején: „La crise est finie, mais je suis de ceux, qui savent, qu'il n'y a jamais rien de fait en ce monde et qu'il faut recommencer chaque jour. Un effort continué pour un succès toujours incomplet et incertain, voila notre vie. Je l'accepte sans illusion comme sans découragement.”

Tegyük magunkévá ezt a mondást és dolgozzunk erényedetlenül belső megerősödésünkön és külső hatalmi állásunk fentartásán. De ez a cél csak akkor lesz biztosítottan tekinthető, ha harczépes hadsereg és flotta áll rendelkezésünkre. A külügyi politika, ha sikeres akar lenni, nem nélkülözheti ezt a két tényezőt.

Amidőn költségvetésemet elfogadásra ajánlom, legyen szabad felát egyszersmind azon biztos reményemnek kifejezést adnom, hogy a hadügyi és tengerészeti kiadások előirányzatai is el lesznek fogadva az országos bizottság által.

A külügyminiszter expozéja mintegy husz perczet vett igénybe.

Perzel Dezső elnök ezután jelentette, hogy a miniszter által német nyelven felolvasott expozé még a mai délután folyamán magyarul is nyomtatott példányokban fog a bizottság tagjai között szétosztani. Egyszersmind tekintettel arra, hogy a külügyi költségvetés csak tegnapelőtt osztatott szét a bizottság tagjai közt, javasolja, hogy a bizottság a közös költségvetésnek és az épen elhangzott expozének tárgyalására kedden, e hónap tizennyolcadikán délután három órakor tartson ülést.

Ezt az indítványt észrevétel nélkül elfogadták s ezzel az ülés véget ért.

KÜLFÖLD.

Az ifjutörökök Hakki pasa ellen. Mint Szalonikiból jelentik, az ifju-törökök központi bizottságának évi közgyűlésére, melyet a jövő hétre hívtak össze, a bizottság vezető férfiai nagyban készülődnek. A többség elégedetlen a magas portával, különösen nagy a harag Hakki basa nagyvezér ellen, amiért állítólag nagyon engedékeny volt a krétai kérdésben. A központi bizottság többsége tudni sem akar a krétaiaknak és a görögöknek adandó további engedelményekről. Erélyesen fogják követelni a nagyvezér elbocsátását, amennyiben — bár a legenyhébb formában — Kréta eladása mellett foglalna állást. Ami a bolgár és szerb bandáknak Macedóniában való üldözését illeti, azt kívánják, hogy az üldözést addig folytassák, míg a bandákat teljesen ki nem irtják. A bizottság minden, a nemzetiségekkel való közös munkát elutasít. A kongresszuson Hakki bej és Enver bej is résztvesz. Minthogy ezek a hadügyminiszter bizalmi emberei, ebből azt következtetik, hogy maga a miniszter sem osztja Hakki nagyvezér Krétát illető engedékeny eljárását.

A hondurasi idegenüldözés. Egy washingtoni külügyminisztériumhoz érkezett távirat szerint az amapolai városi parancsnok, aki parancsot adott, hogy az összes amerikaiakat és angolokat fogják el, eleget tett Daville elnök azon követelésének, hogy állásáról mondjon le és Tegucigalpa menjen. Azok a hírek, amelyek szerint Amapolában zavargások törtek ki, minden alapot nélkülöznek. Idegen hadihajók nincsenek Amapola előtt.

Argentina új kormánya. Saenz Pena és Da la Plaza, — mint Buenos-Ayresből jelentik, — ünnepélyesen elfoglalták a köztársaság elnöki, illetve alelnöki méltóságát. Az egybegyűlt két kamara előtt esküt tettek az alkotmányra. Az elnök üzenetét olvasott fel, amelyben kijelentette, hogy az új kormány a nemzetközi politika terén a külállamokkal barátságos viszonyt szándékozik fenntartani, úgy Európával, mint Amerikával szemben. Az új kabinet a következőképp alakult meg: Indalecio Gomez belügy, Ernesto Bosch külügy, José Rosa pénzügy, Juan Garo igazságügy, Közoktatás és kultusz, dr. Ramos Meria közmunka. Eliardi Logos földmívelés, Gregorio Velez tábornok hadügy, Saenz Varianto ellentengernagy haditengerészet. A sajtó és a közvélemény az új kabinetet rendkívül kedvezően fogadta.

Anarkia San-Salvadorban. Newyorkból jelentik: Amayaka város parancsnoka elrendelte a kikötőben az erődök helyőrségének, hogy nem szabad brit vagy amerikai katonaság partraszállását tűrni. Az idegenek San-Salvadorban halálos veszedelemben forognak. Az angol követ sietve elmenekült, mert megfenyegették, hogy megölik. Amayakában teljes az anarkia.

A szerb kereskedelmi szerződés. Belgrádból jelentik, hogy Ausztria és Magyarország belgrádi követe, gróf Forgách, aki nemrég tért vissza Bécsből, tegnap hosszabb megbeszélést folytatott Milovanovic külügyminiszterrel. A megbeszélés elsősorban az Ausztria és Magyarország és Szerbia között kötött kereskedelmi szerződésről szólt. — A pénzügyminiszter tegnap terjesztette elő az államtanácsban a kereskedelmi szerződést avval a kéréssel, hogy mielőbb nyilatkozzanak a szerződés dolgában, nehogy a szerződésnek a szkopstinában való tárgyalása késedelmet szenvedjen.

A bolgár alkotmány revíziója. A bolgár kormány — mint Szófiából jelentik — még az ősszel a szobranje elő terjeszti a nagy nemzeti szobranje összehívására vonatkozó törvényjavaslatot, melynek Bulgária történetében korszakalkotó jelentősége lesz. Ennek a nagy nemzeti szobranjének lesz a feladata elsősorban is, hogy a királysággá proklamált Bulgária alkotmányos helyzetét a változásnak megfelelően proklamálja. Két esztendője ugyanis, hogy Bulgária önálló és független királysággá proklamálta magát, a nagy nemzeti szobranje azonban, melynek az alkotmány egyes tételeit az új helyzetnek megfelelően meg kellene változtatnia, még mindig nem ült össze és Ferdinánd király emiatt voltaképpen általánosságban még nincs is királynak elismerve a maga országában. Maga a bolgár sajtó egyrésze is még mindig fejdelemnek nevezi Ferdinándot. Képviselői körökben már azt is tudják, hogy a nagy nemzeti szobranje milyen kérdésekkel fog foglalkozni. Eszerint ama formális változtatásokon kívül, melyet Bulgária államformájára vonatkoznak, az alkotmánynak még következő módosításait is ajánlani fogja a kormány. A proporzionális választási rendszer törvénybe iktatását, a bírák függetlenségének s hogy át nem helyezhetők kimondását annak, hogy a rendes szobranje a szokásos rövid szüneteket kivéve az egész esztendőn át ülészik, hogy a képviselők havi fizetést kapnak és nem viselhetnek közhivatalt s végül, hogy a szobranje elnökségét minden évben újból választják.

Szerbia és Bulgária közeledése. Belgrádból jelentik, hogy a szkopstina volt elnöke, Sztojancic, ma délelőtt egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy az anyyiféleképpen kommentált szófiái utjának semmiféle politikai jellege nincs. Sem ő, sem Paosu, sem Trifkovic egy bulgár politikussal sem fognak tárgyalni. Ő a maga részéről melegen óhajtja a két szomszédos és gazdasági érdekeiben egymásra utalt országnak közeledését a gazdasági kérdésekben. Szófiái lapok szerint a szerb és a bulgár kormány kereskedelmi muzeumot szándékozik felállítani Szófiában és Belgrádban. Ez volna az első lépés a két ország gazdasági közeledésére.

A török kölesön. Konstantinápolyi értesülések szerint a pénzügyminiszter és Bonpard francia nagykövet közt folyó tárgyalásoknak az alapja most az, hogy a francia hivatalnokot nem a főszámvevőszékhez, hanem a pénzügyminisztériumhoz nevezik ki. Hír szerint a pénzügyminiszter a költségnösszeget 15 millió fontra kívánja felemelni, ami az ottomán-bank burkolt részvételére enged következtetni.

Az orosz állami költségvetés. Az orosz kormány most tette közzé az állami költségvetést, melynek 2.669.574.916 rubelnyi összege a következőképpen oszlik fel: egyenes adók 206 millió, köz-

vetett adók 582 millió, illetékek 165 millió, regáliák 841 millió, koronajövedelmek 749 millió, eladott állami tulajdon 1.8 millió, megváltási lefizetések 7.19 millió, a többi kisebb tételekre esik. A rendkívüli bevételek 12.400.000 rubel. A rendes kiadások összege 2.545.293.531 rubel, amiből az udvartartás költségei 16 milliót, fő állami intézmények 8 milliót, a színórus 37 milliót, a belügyi költségek 192 milliót, pénzügyek 417 milliót, igazságügy 78 milliót, külügy 6 milliót, közoktatásügy 91 milliót, közlekedésügy 556 milliót, kereskedelem és iparügy 40 milliót, földmívelésügy 101.9 milliót, hadügy 484 milliót, tengerészetügy 112.9 milliót, államtartozások törlesztése 407 milliót igényel. A rendkívüli kiadások összege 147.427.769 rubel, ebből a többek közt rendkívüli hadügyi kiadások összege ötven millió, vasút építése 95 millió. Az összbevételek és összkidadások mérlege 2.693.351.300 rubel.

A druzok felkelése. Samy tábornok, a druzok ellen küldött török csapatok parancsnoka jelenti, hogy tegnap az üldözésre kiküldött csapatok elől a druzok elhagyták Sebbah-t, amelyet a csapatok ellenállás nélkül megszálltak. A lovasság előrenyomult. A város lakossága beszozárgáltatta a fegyvereket. A parancsnok jelentése szerint a druzok most már nem állhatnak ellen. Hauránból jövő jelentések szerint a lázadó druz törzseket a török csapatok teljesen leverték.

KÖZIGAZGATÁS.

A jegyzők és az „Egyetértés“. Az „Egyetértés“ az egyetlen magyar politikai napilap, mely közel félszázados fennállása óta mindig méltányolta s ma is a leglelkesebben méltányolja országunk jegyzői karának kiváló hivatását és súlyos szerepét a nemzeti életben. A gazdasági, mint kulturális fejlődés terén történelmi multu nagy tényezőnk a jegyzői kar, melynek minden igaz ügyét évtizedeken át híven istápolta és tolmácsolja az „Egyetértés“. Ez a régi, kipróbált fegyverbarátság tette s teszi méltóvá az „Egyetértés“-t a derék jegyzői kar bizalmára, elismerésére, szereő támogatására, amely az ország minden részéből fokozottan nyilvánul meg. Ilyen buzdító nyilatkozatot az is, melyet Komárommegye csallóközi járásnak jegyzői egyesülete nevében Varju Lajos jegyző, egyesületi elnök, most közöl velünk. A csallóközi járás jegyzői Guta községben f. évi szeptember hó 14-én tartott gyűlésükön kimondták erről az „Egyetértés“-nek jegyzőkönyvi kivonatban értesítését és elhatározták, hogy az „Egyetértés“-t melegen ajánlják a kartársaknak előfizetésre, mert az „Egyetértés“ az egyetlen magyar lap, mely a jegyzők ügyével a legkimerítőbben foglalkozik.

Pest vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt gróf Ráday Gedeon főispán elnöklésével ülést tartott. Az ülésen Petri Mór tanfelügyelő havi jelentésében előterjesztette, hogy a mult hó folyamán több iparostanoncizskola tanítóválasztó-ülésén elnökölt és az újonnan szervezett állami elemi iskolákat átvette. A pestújhelyi állami iskola tanerőinek kinevezése megtörtént és a már szükséges további új fejlesztés dolgában intézkedéseket tett. Intézkedett a bizottság, hogy a népoktatás ingyenességéről szóló 1908. évi XLVI. törvényzikk végrehajtása tárgyában az érdekelt községi és felekezeti iskolaszékek az időközben kiköcsötött miniszteri utasítás alapján kellő információt nyújtsanak. Ehhez képest az iskolaszékek kérvényeiket az év december végéig kötelesek benyújtani a tan- és felvételi díjak elmaradása fejében nyújtandó kárpótlás iránt. Szabó Géza tiszteletbeli főjegyző előterjesztése indokolt felterjesztés ment a kereskedelemügyi miniszterhez a nagykörösi, kiskörösi és kiskunfélegyházi telefonhálózatoknak a Budapest környékbeli távbeszélő hálózatba való bevonása iránt. Régen érzett hiányt lesz hivatva pótolni nemesak közigazgatási, hanem gazdasági és kereskedelmi érdekek kielégítése szempontjából is a kárrelvezett intézkedés, mert három nevezetesebb várost hoz közelebb a székesfővároshoz. Néhány apróbb jelentőségű ügy letárgyalása után az ülés véget ért.

Királyi ügyész a rabmunka ellen. Zalaegerszegről írják: Zala vármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 10-én tartotta rendes havi ülését. A megye egészségügyi viszonyaira vonatkozó főorvosi jelentés letárgyalása után felszólalt Szász Gerő kir. ügyész, aki felszólalásában bejelentette,

hogy felsőbb utasítás folytán a zalaegerszegi kir. törvényszék fogházában levő rabok cenzurát megyei munkára nem alkalmazhatók. Ezenkívül beszédében heves kifakadásokkal illette a zalamegyei közigazgatást, Árvay alispán visszautasította az ügyész támadását. Az ügyész beszédét nagy meglepetéssel fogadták és az ügy részletes vitáját, minthogy abban a bizottsági tagok közül többen akarnak részt venni, a bizottság legközelebbi gyűlésére halasztották.

Szabadka költségvetése. Szabadka város most készítette el jövő évi költségvetését. A jövő évre előirányzott kiadás 3.246.214 koronával szerepel. A költségvetés keretében fedezést nyer a kétmillió korona költséggel felépített városháza összegének kamatai, továbbá Palics-fürdő kiépítésének költsége. Ennek daczára a pótdó továbbra is 39 százalék marad. A város közönsége a legközelebbi közgyűlésen Biró Károly kir. tanácsos polgármester tiszteletére ovációt rendez, érdemei elismerésül, mert daczára, hogy a város kiadásai egy millió koronával emelkedtek, a polgármester nyolc esztendei működése alatt a pótdót felelmeini nem kellett.

A portugál köztársaság.

Ujabb események. —

Budapest, október 13.

Általános érdeklődés fordul a portugál köztársaság felé. Rokonszenvesen itélik meg az aránylag csekély áldozatokkal véghez vitt átalakulást. Valószínű, hogy a hatalmak el fogják ismerni az új köztársaságot. Az európai államok közül Svájc járt elől ebben az elismerésben. De részvét és vonzalom kíséri az elszámoltatott királyt is, aki hazátlanul keres menedéket, ahol megvonulhasson a rá leselkedő veszedelmek elől. Minden jel arra mutat, hogy Angliában telepedik le.

Legujabban a következő értesüléseket vetjük, részben kerülő utakon, mert a táviró összeköttetés Lisszabonnal ismét megszakadt és senki se tudja hitelesen, mi történik a forradalom színterén.

A forradalom áldozatai.

A köztársasági kormány hivatalos jelentése szerint az utcai harcokban hatvanöt ember esett el és hétszázhuszonnyolczan sebesültek meg.

Amint a kormány arról értesült, hogy a Campolide-kolostorban még vannak jezsuiták, katonaságot rendelt ki a kolostor elfoglalására. Mikor egy gyalogezred és a tüzérség bekerítette a kolostort és a katonák átkutatták az épületet, a kolostor előtt lévő nagy térségre a kolostor emeletéről bombát dobtak. Amint elszállott a sűrű füst, nagy vértócsában holtan hevert egy katona és egy fegyveres polgár. A kolostor maga már üres volt. A jezsuita szerzetesek a földalatti folyosókon át elmenekültek.

A lisszaboni és portói régi municzipális gárdát feloszlatták és bizottságot küldtek ki köztársasági nemzeti gárda szervezésére. A közbeni időben Lisszabonban és Portóban a republikánus municzipális gárda fogja a szolgálatot teljesíteni.

Az új kormány tervei.

A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a kormány legelső feladatai lesznek: az egyháznak az államtól való elválasztása, a polgári házasság behozatala, a házasság fölbonthatóságának elrendelése, az általános hadkötelezettség megteremtése és a vatikáni követi állás megszüntetése.

Portugália római követe lemondott. A kormány elhatározta, hogy a vatikáni követséget feloszlattja.

Manuel menekülése.

A „Matin“ tudósítója meginterjúvolta az „Amália“-yachtnak Lisszabonba visszaérkező parancsnokát, aki a menekülő királyi családot Gibraltárba vitte. A kapitány előadta, hogy a hajó eleinte északnyugati irányban haladt. A király kijelentette, hogy Oportóba akar menni, ahol hívei és hí csapatai vannak, melyek segítségével reméli, hogy Lisszabon ellen vonulhat. A két királyné azonban ellenkezett a király szándékával és így határozották el, hogy Gibraltárba hajóznak.

ezeljáról az erős, harcra kész és feladatai magaslatán álló hadseregnek és mily nagy értékűek a fáradhatatlan törekvések, amelyek ennek emelésére irányulnak, a béke és az egész lakosságnak ezzel egybefűződő vitális érdekei szempontjából. E tények felismerése alapján a delegáció alaposan fogja vizsgálni Felsővidék közös kormányának javaslatait, amelyeket a lakosság gazdasági teljesítő képességének szemlélő tartásával fog elintézni. Mielőtt munkánkhoz látunk, szívóeli hajlamot követünk, midőn azon benső óhajtatásnak adunk kifejezést, hogy Isten tartsa, Isten óvja, Isten áldja Felsővidék, szeretett eszázúrunkat és királyunkat.

A király nyomban válaszolt és a magyarok előtt tett kijelentéseit ismételte.

A külügyminiszter expozéja.

A magyar delegáció külügyi bizottsága ma délután négy órakor *Perczel* Dezső elnökével ülést tartott, amelyen gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszter, báró *Schönaich* közös hadügyminiszter, báró *Burián* közös pénzügyminiszter, gróf *Montecucoli* tengerészeti parancsnok, továbbá gróf *Psterházy* Pál osztályfőnök, báró *Tallán* Dénes miniszteri tanácsos, gróf *Szapáry* Tibor osztálytanácsos és a szakelődők is jelen voltak.

Perczel Dezső elnök az ülést megnyitván, átadja a szót.

gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszternek, aki a következő expozét terjesztette elő:

Az annexió.

Az országos bizottságok legutóbbi ülésezése arra az időre esett, midőn az ő felsége szuverén jogainak Bosznia és Hercegovinára való kiterjesztésére irányuló akció éppen kezdetét vette. Az azóta lejáratott események bizonyára mindnyájunk élénk emlékezetében állanak még. De mivel az 1908. év őszé óta nem volt alkalmam az országos bizottságok előtt megjelenni, kötelességemnek tartom erre az akcióna visszatérni és ott venni fel a tonalat, ahol azt az országos bizottságok akkori tárgyalásai alkalmával elhagytuk.

A tisztelt országos bizottságok előtt fekvő vörös könyv tájékoztatást nyújt a kabinetekkel az 1908-1909. év őszén és télén folytatott tárgyalások felől. Minden fel van véve abban, ami ez idő szerint közölhető volt. A kabinetekre való tekintettel ragaszkodnom kellett a diplomáciai iratok közlése körül szokásos tartózkodáshoz.

A cs. és kir. kormány mindig azt az álláspontot foglalta el az annexió kérdésében, hogy az elsősorban köztünk és Törökország közt rendezendő ügynek tekintendő. Ezen cél elérésére törekedtem mindenképp és számtalan nehézség leküzdése után sikerült is az egyetértést helyreállítanom. Az 1909. év február hó 29-én aláírt entente-jegyzőkönyv a parlamentekben előterjesztett; tartalmát tehát ismertek tekinthetem. Miután az ügynek, hogy úgy mondjam — anyagi oldalát ilyen módon rendeztük, még csak az hiányzott, hogy tekintettel a bérlini szerződés 25-ik cikkére, az aláírásnak is eleget tegyünk, ami olyképp történt, hogy az idézett cikk törzése végett a hatalmak hozzájárulását kértük és ezt meg is kaptuk.

Viszonyaink Törökországhoz.

A legutóbbi ülésezés alatt folyt tárgyalások alatt hangsúlyoztam, hogy Bosznia és Hercegovina államjogi helyzetének tisztázása Törökországgal való viszonyunknak csakis javára válhat. E részben főleg az a meggyőződés vezetett, hogy tisztázatlan állapotokból igen könnyen támadhatnak bonyodalmak. Az 1866. évi nagy leszámolás elkerülhető vagy elodázható lett volna, ha az Eris almáját képező Schleswig-Holstein nem szolgáltatja a valóban mesterséges módon előidézett összetűzés eszközeit. Az Oroszország és Japán közti két éves háború is azon nem tisztá helyzetnek volt következménye, mely a mandzsúr tartományoknak Oroszország által történt megszállásából keletkezett. Mi azonban minden háborús bonyodalmat, nevezetesen Törökországgal szemben határozottan el akartunk kerülni.

Várakozásunk tökéletesen teljesedett is. Az entente-jegyzőkönyv által az összes függő kérdések vagy végleg rendezettek, vagy megoldások egész világosan meghatározott előfeltételekhez kötöttek. Az új-török rendszert teljes tárgyilagossággal részesíthetjük baráti támogatásunkban és megelégedésemre szolgál, hogy ez Konstantinápolyban teljes megértésre talált. Mint a többi hatalomnak, nekünk is érdekünkben áll Törökország konsolidációja, mert ezáltal megmenekszünk azon gondtól és veszélytől, hogy az ozmán birodalom belviszonyaival keljen foglalkoznunk.

Az 1908. évi nyári események bekövetkezte után a weni kabinet álltatta, hogy teljesen megváltozott helyzet létesült, amelylyel szemben a ha-

talmak állásfoglalásának lényeges módosítása is elkerülhetetlenné vált; e felfogáshoz a többi hatalom is esatlakozott. Csak ismételnem, hogy őszinte jóindulattal kísérjük a törökországi új rendszer törekvéseit, melyektől a jó közigazgatás megteremtését és a birodalom hatalmi állásának szilárdulását várjuk úgy befelé, mint kifelé.

A krétai kérdés.

A közeli Keletet illető ügyek közül a legutóbbi időben ismét a krétai kérdés áll előtérben, mely tudvalévőleg évek óta sok gondot ad az európai diplomáciának. Mi nem állunk az első sorban mivel 1808-ban visszavonultunk a sziget ideiglenes megszállásától és igazgatásától azzal az ideiglenes kikötéssel, hogy annak államjogi helyzetén hozzájárulásunk nélkül ne történhessen változtatás. Ezen túl is meg szándékozunk maradni e tartózkodás mellett, de készséggel hajlandók leszünk bármikor minden olyan akár ideiglenes, akár végleges jellegű megoldást elfogadni, amely Törökország szuverén jogainak fentartásából indul ki és a négy hatalom, valamint Törökország közös egyetértésével jön létre.

A monarchia és a nagyhatalmak.

Megelégedéssel közölhetem, hogy a monarchia az összes hatalmakkal jó viszonyban áll. A legutóbbi események megmutatták, hogy szövetségiállásunk reális értéke van. Bettmann-Holweg német birodalmi kancellárral és San-Giuliano márkai olasz külügyminiszterrel a folyó évben történt találkozásaink ilyen alkalmat szolgáltatottak arra, hogy e két államférfival bizalmas eszmecsere folytassak és hogy felfogásaink teljes meggyőzését újlag megállapítsuk. Aligha kell kifejezetten hangsúlyoznom, hogy ezen szövetségek fentartása fogja politikánk rendíthetetlen alapját képezni. De azért nem fogunk megelégedni a többi hatalommal való viszonyainkról sem, sőt amennyire ez tőlünk függ, a legpontosabban aponni fokjuk azokat. A hármasszövetség nem irányul senki ellen sem; a többi hatalom összeállítását azzal az elfogulatlansággal itéljük meg, melyet magunk is kívánunk. Nyugodt, következetes, idegen ügyekkel nem törődő politikával akarjuk az összhangot biztosítani. Jelenleg nincsenek komolyabb jelentőségű kérdések napirenden és a hatalmak között sem forog fenn feszültség, de azért gyorsan élő korunkban, midőn nem egyszer az események is rohamos folyamatot vesznek és sajnos a közvélemény minden államban igen könnyen izgalomba hozható, végre is előállhatnak ilyenek. Politikánk azonos célokra törekszik úgy a nagyhatalmak közti vonatkozásokban, mint a közeli Keletet illető ügyek alakulásával szemben. A békét akarjuk és az egyensúly fentartását. Ez volt és ez marad jövőre is feladata a dunai monarchiának, mely századok óta fontos szerepet játszik a Nyugat és Kelet közötti viszonyban.

Kereskedelmi politikánk a Balkánon.

De a feladatnak csakis akkor felelhetünk meg, ha sikerülni fog délkeleti szomszédainkkal szoros gazdasági viszonyt létesíteni. E célra nézetem szerint, dacára a több oldalról nyilvánuló, de inkább a napjainkban észlelhető irányzatból, mint a tényleges viszonyokból kialakult ellenvéleménynek, — ébőven meg vannak az előfeltételek. Ebből fáradozásaimat esüggedés nélkül folytattam és jövőre sem fogok ebben ellankadni, mert meg vagyok arról győződve, hogy a monarchiának a Kelettel való viszonyában főfeladatát a helyes kereskedelmi politika képezi. Egyáltalában nem kerülök el figyelmemet azok a nehézségek, melyek ezen kérdéseknek részéről szem előtt tartott megoldásának még utáiban állanak s ezért méltányolva azokat, meg kell barátkoznom a szóban levő tervek fokozatos kialakításával. Sokat, ha nem is mindent várok attól, hogy az érdekelt körökben lépésről-lépésre mind nagyobb tért fog hódítani az a meggyőződés, hogy gazdasági életünk fejlődésének természetes feltételei teljes összefüggésben állanak ezzel a programmal. Sikert ígérő kezdetnek tekintem a román és szerb királyságokkal hosszabb tárgyalások után a múlt év április havában és a folyó év július havában létrejött egyezményeket, melyek közül az előbbi folyó évi szeptember hó 1-én hatályba lépett, míg a másik szerződés remélhetőleg nemsokára életbe fog léptettni. A tárgyalások a montenegrói királysággal is megindultak és minden valószínűség szerint rövid idő alatt kereskedelmi egyezmény kötésére fognak vezetni, ami által az ezen szomszédos állammal való kereskedelem és forgalom az ez irányban kifejezésre juttatott kívánságoknak megfelelően szerződéses alapot nyer. A bolgár királysággal fennálló és a legnagyobb kedvezményen alapuló viszony revíziója is meg fog történni, míhelyt ez új rendezés alapjaira nézve megegyezés jön létre, ami hihetőleg nem fog már soká tartani. A portával létesítendő végleges kereskedelmi megállapodások keretét az 1909. évi február havi entente-jegyzőkönyvben meg vannak határozva és a monarchiával kötendő új kereskedelmi szerződésre vonatkozó munkálatok az ottomán kormány által más

kabinetekkel már régebb idő óta folytatott megbeszélések befejeztével haladéktalanul megkezdődhetnek.

A délkeleti szomszédainkkal kötendő kereskedelmi szerződésekben tisztán politikai szempontokból is szívesen vett részt látok ezen államokkal szemben az anyai fejlődésre képes vonatkozások szerencsés előmozdítására. Remélem, hogy felfogásom e tekintetben megegyezik a tisztelt országos bizottsággal.

Nikita király.

Ezzel kapcsolatban reá kívánok mutatni arra, hogy mint annak idejében Bulgáriának, úgy később Montenegrónak érdemteljes uralkodója ötven éves uralkodói jubileuma alkalmával történt királysággá emelését is rokonszenvenvel üdvözöltük és a többi hatalomhoz hasonlóan elismertük.

„Harczképes hadsereg.”

Jelen fejtegetéseim elején a legutóbbi válság lefolyásáról és befejezéséről szorosan körvonalozott képet igyekeztem nyújtani. Örülhetünk, hogy a fontos bosnyák kérdést békés uton lehetett megoldani, de azért helyesen fogunk cselekedni, ha szem előtt tartjuk Guizot azon mondását, melyet, ha nem csalódom a harminczas években tett Lajos Fiúlop király uralkodása idején: „La crise est finie, mais je suis de ceux, qui savent, qu'il n'y a jamais rien de fait en ce monde et qu'il faut recommencer chaque jour. Un effort continué pour un succès toujours incomplet et incertain, voila notre vie. Je l'accepte sans illusion comme sans découragement.”

Tegyük magunkévá ezt a mondást és dolgozzunk ernyedetlenül belső megerősödésünkön és külső hatalmi állásunk fentartásán. De ez a cél csak akkor lesz biztosítottan tekinthető, ha *harczképes hadsereg és flotta áll rendelkezésünkre*. A külügyi politika, ha sikeres akar lenni, nem nélkülözheti ezt a két tényezőt.

Amidőn költségvetésemet elfogadásra ajánlanám, legyen szabad tehát egyszermind azon biztos reményemnek kifejezést adnom, hogy a *hadügyi és tengerészeti kiadások előirányzatai is el lesznek fogadva az országos bizottság által*.

A külügyminiszter expozéja mintegy husz perczet vett igénybe.

Perczel Dezső elnök ezután jelentette, hogy a miniszter által német nyelven felolvasott expozé még a mai délután folyamán magyarul elvitt nyomatott példányokban fog a bizottság tagjai között szétosztani. Egyszermind tekintettel arra, hogy a külügyi költségvetés csak tegnapelőtt osztatott szét a bizottság tagjai közt, javasolja, hogy a bizottság a közös költségvetésnek és az épen elhangzott expozéknak tárgyalására *kedden, é hónap tizennyolczadikán délután három órakor tartson ülést*.

Ezt az indítványt észrevétel nélkül elfogadták s ezzel az ülés véget ért.

KÜLFÖLD.

Az ifjutörökök *Hakki* pasa ellen. Mint Szalonikiból jelentik, az ifju-törökök központi bizottságának évi közgyűlésére, melyet a jövő hétre hívtak össze, a bizottság vezető férfiai nagyban készülődnek. A többség elégedetlen a magas portával, *különösen nagy a harag Hakki basa nagyvezér ellen, amiért állítólag nagyon engedékeny volt a krétai kérdésben*. A központi bizottság többsége *tudni sem akar a krétaiaknak és a görögöknek adandó további engedményekről*. Erélyesen fogják követelni a *nagyvezér elbocsátását*, amennyiben — bár a legenyhébb formában — Kréta eladása mellett foglalna állást. Ami a bolgár és szerb bandáknak Macedóniában való üldözését illeti, azt kívánják, hogy az üldözést addig folytassák, míg a bandákat teljesen ki nem irtják. A bizottság minden, a nemzetiségekkel való közös munkát elutasít. A kongresszuson *Hakki* bej és *Enver* bej is résztvesz. Minthogy ezek a hadügyminiszter bizalmi emberei, ebből azt következtetik, hogy maga a miniszter sem osztja *Hakki* nagyvezér Krétát illető engedékeny eljárását.

A hondurasi idegenüldözés. Egy washingtoni külügyminisztériumhoz érkezett távirat szerint az amapolai városi parancsnok, aki parancsot adott, hogy az összes amerikaiakat és angolokat fogják el, eleget tett *Davillo* elnök azon követelésének, hogy állásáról mondjon le és Tegucigalpa-ba menjen. Azok a hírek, amelyek szerint Amapolában zavargások törték ki, minden alapot nélkülöznek. Idegen hadihajók nincsenek Amapola előtt.

Argentína új kormánya. Saenz Pena és Da la Plasa, — mint Buenos-Ayresből jelentik, — ünneppélyesen elfoglalták a köztársaság elnöki, illetve alelnöki méltóságát. Az egybegyűlt két kamara előtt esküt tettek az alkotmányra. Az elnök üzenetet olvasott fel, amelyben kijelentette, hogy az új kormány a nemzetközi politika terén a külállamokkal barátságos viszonyt szándékozik fenntartani, ugy Európával, mint Amerikával szemben. Az új kabinet a következőképp alakult meg: Indalecio Gomez belügy, Ernesto Bosch külügy, José Rosa pénzügy, Juan Garo igazságügy, közoktatás és kultusz, dr. Ramos Meria közmunka, Eliardi Logos földművelés, Gregorio Veles tábornok hadügy, Saenz Varianto ellentengernagy haditengerészet. A sajtó és a közvélemény az új kabinetet rendkívül kedvezően fogadta.

Anarkia San-Salvadorban. Newyorkból jelentik: Amayaka város parancsnoka elrendelte a kikötőben az erődök helyőrségének, hogy nem szabad brit vagy amerikai katonaság partraszállását tűrni. Az idegenek San-Salvadorban halálos veszedelemben forognak. Az angol követ sietve elmenekült, mert megfenyegették, hogy megölik. Amayakában teljes az anarkia.

A szerb kereskedelmi szerződés. Belgrádból jelentik, hogy Ausztria és Magyarország belgrádi követe, gróf Forgách, aki nemrég tért vissza Bécsből, tegnap hosszabb megbeszélést folytatott Milovanovic külügyminiszterrel. A megbeszélés elsősorban az Ausztria és Magyarország és Szerbia között kötött kereskedelmi szerződésről szólt. — A pénzügyminiszter tegnap terjesztette elő az államtanácsban a kereskedelmi szerződést avval a kéréssel, hogy mielőbb nyilatkozzanak a szerződés dolgában, ne hogy a szerződésnek a szkupstinában való tárgyalása késedelmet szenvedjen.

A bolgár alkotmány revíziója. A bolgár kormány — mint Szófiából jelentik — még az ősszel a szobranje elő terjeszti a nagy nemzeti szobranje összehívására vonatkozó törvényjavaslatot, melynek Bulgária történetében korszakalkotó jelentősége lesz. Ennek a nagy nemzeti szobranjének lesz a feladata elsősorban is, hogy a királysággá proklamált Bulgária alkotmányos helyzetét a változásnak megfelelően proklamálja. Két esztendője ugyanis, hogy Bulgária önálló és független királysággá proklamálta magát, a nagy nemzeti szobranje azonban, melynek az alkotmány egyes tételeit az új helyzetnek megfelelően meg kellene változtatnia, még mindig nem ült össze és Ferdinánd király emiatt voltaképpen általánosságban még nincs is királynak elismerve a maga országában. Maga a bolgár sajtó egyrésze is még mindig fejdelemnek nevezi Ferdinándot. Képviselői körökben már azt is tudják, hogy a nagy nemzeti szobranje milyen kérdésekkel fog foglalkozni. Eszerint ama formális változtatásokon kívül, melyet Bulgária államformájára vonatkoznak, az alkotmánynak még következő módosításait is ajánlani fogja a kormány. A proporzionális választási rendszer törvénybe iktatását, a bírák függetlenségének s hogy át nem helyezhetők kimondását annak, hogy a rendes szobranje a szokásos rövid szüneteket kivéve az egész esztendőn át ülésezik, hogy a képviselők havi fizetést kapnak és nem viselhetnek közhivatalt s végül, hogy a szobranje elnökségét minden évben újból választják.

Szerbia és Bulgária közeledése. Belgrádból jelentik, hogy a szkupstina volt elnöke, Sztójano-*vić*, ma délelőtt egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy az annyiféleképpen kommentált szófiái utjának semmiféle politikai jellege nincs. Sem ő, sem Paesu, sem Trifkovic egy bolgár politikussal sem fognak tárgyalni. Ő a maga részéről melegen óhajtja a két szomszédos és gazdasági érdekeiben egymásra utalt országnak közeledését a gazdasági kérdésekben. Szófiái lapok szerint a szerb és a bolgár kormány kereskedelmi muzeumot szándékozik felállítani Szófiában és Belgrádban. Ez volna az első lépés a két ország gazdasági közeledésére.

A török kölesün. Konstantinápolyi értesülések szerint a pénzügyminiszter és Bonpard francia nagykövet közt folyó tárgyalásoknak az alapja most az, hogy a francia hivatalnokot nem a főszámvevőszékhez, hanem a pénzügyminisztériumhoz nevezik ki. Hír szerint a pénzügyminiszter a kölcsönösséget 15 millió fontra kívánja felemelni, ami az ottomán-bank burkolt részvételére enged következtetni.

Az orosz állami költségvetés. Az orosz kormány most tette közzé az állami költségvetést, melynek 2.609.574.916 rubelnyi összege a következőképpen oszlik fel: egyenes adók 206 millió, köz-

vetett adók 582 millió, illetékek 165 millió, regálák 841 millió, koronajövedelmek 749 millió, eladott állami tulajdon 1.8 millió, megváltási lefizetések 7.19 millió, a többi kisebb tételekre esik. A rendkívüli bevételek 12.400.000 rubel. A rendes kiadások összege 2.545.293.581 rubel, amiből az udvartartás költségei 16 milliót, fő állami intézmények 8 milliót, a színódus 37 milliót, a belügyi költségek 192 milliót, pénzügyek 417 milliót, igazságügy 78 milliót, külügy 6 milliót, közoktatásügy 91 milliót, közlekedésügy 556 milliót, kereskedelem és iparügy 40 milliót, földművelésügy 101.9 milliót, hadügy 484 milliót, tengerészetügy 112.9 milliót, államtartozások törlesztése 407 milliót igényel. A rendkívüli kiadások összege 147.427.769 rubel, ebből a többiek közt rendkívüli hadügyi kiadások összege ötven millió, vasút építése 95 millió. Az összbevételek és összkidadások mérlege 2.693.351.300 rubel.

A druzok felkelése. Samy tábornok, a druzok ellen küldött török csapatok parancsnoka jelenti, hogy tegnap az üldözésre kiküldött csapatok elől a druzok elhagyták Sebbah-t, amelyet a csapatok ellenállás nélkül megszálltak. A lovasság előrenyomult. A város lakossága beszállította a fegyvereket. A parancsnok jelentése szerint a druzok most már nem állhatnak ellen. Hauránból jövő jelentések szerint a lázadó druz törzseket a török csapatok teljesen leverték.

KÖZIGAZGATÁS.

A jegyzők és az „Egyetértés“. Az „Egyetértés“ az egyetlen magyar politikai napilap, mely közel félszázados fennállása óta mindig méltányolta s ma is a leglelkesebben méltányolja országunk jegyzői karának kiváló hivatását és súlyos szerepét a nemzeti életben. A gazdasági, mint kulturális fejlődés terén történelmi multu nagy tényezőnk a jegyzői kar, melynek minden igaz ügyét évtizedeken át hiven istápolta és tolmácsolja az „Egyetértés“. Ez a régi, kipróbált fegyverbarátság tette s teszi méltóvá az „Egyetértés“-t a derek jegyzői kar bizalmára, elismerésére, szerető támogatására, amely az ország minden részéből fokozottan nyilvánul meg. Ilyen buzdító nyilatkozat az is, melyet Komárommegyei eszlőközi járásnak jegyzői egyesülete nevében Varju Lajos jegyző, egyesületi elnök, most közöl velünk. A eszlőközi járás jegyzői Guta községben f. évi szeptember hó 14-én tartott gyűlésükön kimondták erről az „Egyetértés“-nek jegyzőkönvi kivonatlán értesítését és elhatározták, hogy az „Egyetértés“-t melegen ajánlják a kartársaknak előfizetésre, mert az „Egyetértés“ az egyetlen magyar lap, mely a jegyzők ügyével a legkimerítőbben foglalkozik.

Pest vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt gróf Ráday Gedeon főispán elnöklésével ülést tartott. Az ülésen Petri Mór tanfelügyelő havi jelentésében előterjesztette, hogy a mult hó folyamán több iparostanonizskola tanítóválasztó-ülésén elnökölt és az ujonnan szervezett állami elemi iskolákat átvette. A pestújhelyi állami iskola tantervök kinevezése megtörtént és a már szükséges további új fejlesztés dolgában intézkedéseket tett. Intézkedett a bizottság, hogy a népoktatás ingyenességéről szóló 1908. évi XLVI. törvényezik végrehajtása tárgyában az érdekelt községi és felekezeti iskolázékek az időközben kibocsátott miniszteri utasítás alapján kellő információt nyújtsanak. Ehhez képest az iskolázékek kérvényeiket az év december végéig kötelesek benyújtani a tan- és felvételi díjak elmaradása fejében nyújtandó kárpótlás iránt. Szabó Géza tiszteletbeli főjegyző előterjesztése indokolt felterjesztés ment a kereskedelemügyi miniszterhez a nagykörösi, kiskörösi és kiskunfélegyházi telefonhálózatoknak a Budapest környékbeli távbeszélő hálózatba való bevonása iránt. Régen érzett hiányt lesz hivatva pótolni nemcsak közigazgatási, hanem gazdasági és kereskedelmi érdekek kielégítése szempontjából is a kármezei intézkedés, mert három nevezetesebb várost hoz közelebb a székesfővároshoz. Néhány apróbb jelentőségű ügy letárgyalása után az ülés véget ért.

Királyi ügyész a rabmunka ellen. Zalaegerszegről írják: Zala vármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 10-én tartotta rendes havi ülését. A megye egészségügyi viszonyaira vonatkozó főorvosi jelentés letárgyalása után felszólalt Szász Gerő kir. ügyész, aki felszólalásában bejelentette,

hogy felsőbb utasítás folytán a zalaegerszegi kir. törvényszék fogházában levő rabok cenzurált megyei munkára nem alkalmazhatók. Ezenkívül beszédében heves kifakadásokkal illette a zalamegyei közigazgatást, Arvay alispán visszautasította az ügyész támadását. Az ügyész beszédét nagy meglepetéssel fogadták és az ügy részletes vitáját, minthogy abban a bizottsági tagok közül többen akarnak részt venni, a bizottság legközelebbi gyűlésére halasztották.

Szabadka költségvetése. Szabadka város most készítette el jövő évi költségvetését. A jövő évre előirányzott kiadás 3.246.214 koronával szerepel. A költségvetés keretében fedezést nyer a kétmillió korona költséggel felépített városhóza összegének kamatai, továbbá Pálcs-fürdő kiépítésének költsége. Ennek dacára a pótladó továbbra is 39 százalék marad. A város közönsége a legközelebbi közgyűlésen Biró Károly kir. tanácsos polgármester tiszteletére ovációt rendez, érdemei elismerésül, mert dacára, hogy a város kiadásai egy millió koronával emelkedtek, a polgármester nyolcz esztendői működése alatt a pótladót felemelni nem kellett.

A portugál köztársaság.

Ujabb események. —

Budapest, október 13.

Általános érdeklődés fordul a portugál köztársaság felé. Rokonszenvesen itélik meg az aránylag csekély áldozatokkal véghez vitt átalakulást. Valószínű, hogy a hatalmak el fogják ismerni az új köztársaságot. Az európai államok közül Svájc járt elől ebben az elismerésben. De részvét és vonzalom kíséri az elszámoltatott királyt is, aki hazátlanul keres menedéket, ahol megvonulhasson a rá leselkedő veszedelmek elől. Minden jel arra mutat, hogy Angliában telepedik le.

Legujabban a következő értesüléseket vetjük, részben kerülő utakon, mert a táviró összeköttetés Lisszabonnal ismét megszakadt és senki se tudja hitelesen, mi történik a forradalom színterén.

A forradalom áldozatai.

A köztársasági kormány hivatalos jelentése szerint az utcai harcban hatvanöt ember esett el és hétszázhuszonnyolczan sebesült meg.

Amint a kormány arról értesült, hogy a Campolide-kolostorban még vannak jezsuiták, katonaságot rendelt ki a kolostor elfoglalására. Mikor egy gyalogezred és a tüzérség bekerítette a kolostort és a katonák átkutatták az épületet, a kolostor előtt lévő nagy térségre a kolostor emeletéről bombát dobtak. Amint elszállott a sűrű füst, nagy vértócsában holtan hevert egy katona és egy fegyveres polgár. A kolostor maga már üres volt. A jezsuita szerzetesek a földalatti folyosókon át elmenekültek.

A lisszaboni és portói régi munitcipális gárdát feloszlatták és bizottságot küldtek ki köztársasági nemzeti gárda szervezésére. A közbenső időben Lisszabonban és Portóban a republikánus munitcipális gárda fogja a szolgálatot teljesíteni.

Az új kormány tervei.

A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a kormány legelső feladatai lesznek: az egyháznak az államtól való elválasztása, a polgári házasság behozatala, a házasság fölbonthatóságának elrendelése, az általános hadkötelezettség megszüntetése.

Portugália római követe lemondott. A kormány elhatározta, hogy a vatikáni követséget feloszlatja.

Manuel menekülése.

A „Matin“ tudósítója meginterjúvolta az „Amália“-yachtnak Lisszabonba visszaérkező parancsnokát, aki a menekülő királyi családot Gibraltárba vitte. A kapitány előadta, hogy a hajó eleinte északnyugati irányban haladt. A király kijelentette, hogy Oportóba akar menni, ahol hívei és hű csapatai vannak, melyek segítségével reméli, hogy Lisszabon ellen vonulhat. A két királyné azonban ellenkezett a király szándékával és így határozták el, hogy Gibraltárba hajóznak.

Manuel király meneküléséről a „Berliner Tageblatt” lisszaboni tudósítója ezeket írja: Manuel király azt izente *Moreira de Sek* fregattkapitánynak, aki Tunqueira előtt horgonyzott, hogy várja őt a yachton, mivel ellenségei üldözik. A koromsötétségben a királyi család és kis kísérete csónakon eveztek a hajóhoz, amelynek lámpái le voltak függönyözve. Manuel király a hajó korlátjához lépett és szomorúan bámult a tengerre. *Amália* anyakirályné némán és sötéten nézett maga elé. *Mária Pia* királyné az egész uton sirt. Hogy elkerülje a király ellen állítólag tervezett támadást, a yacht először északnak kormányzott, csak azután fordult délnek.

Később aztán az asztalnál ezt mondta Manuel:

— *Tudtam, hogy így járok! Már régen készültek reá!*

Az anyakirályné arcát elfutotta a vér és kemény hangon szólt:

— *Hallgass!*

A kikötésnél az öreg királyné sirva mondott egy pár szót. Olyan megindító volt a megjelenése, hogy még a matrózok is könnyekre fakadtak. A királyi család oly gyorsan menekült, hogy még ágy-nemű se volt velük.

A trónvesztett dinasztia.

A portugál dinasztia a most lezajlott forradalom óta három ágából áll, amelynek mindegyike a trónfosztottak sorába tartozik. *Brazíliai Izabella*, az egykori trónörökös nő még mindig él. *Éu* grófnak a felesége. Minthogy legöregebb fia, *Péter* orleansi herceg rangján alul házasodott, vélt joguk a brazíliai császári trónra második fiára, *Lajos* hercegre szállott át, aki *Caserta* grófleányt vett el feleségül s a Páris mellett levő *Boulogne*-ban van békés otthona.

Az olasz király üzenete.

A portugáliai köztársaság ügyére nagy jelentőségű az olasz király üzenete az ifjú Manuel exkirálynak. A *Bolognában* megjelenő *Resto del Carlino* közli a következőket: *Viktor* Emánuel király azt felelte, Manuel király táviratára, hogy mélyen fájjalja a portugáliai cseményeket, azt tanácsolja azonban, hogy Manuel király ne is próbáljon visszatérni Portugáliába. Ha nem akarja elveszteni trónját, akkor a végső ellenállást kellett volna kifejtenie s nem lett volna szabad elhagynia az országot. Most azonban, ha visszatér, véres polgárháborút idézne elő, amely azonkívül még eredménytelen sem biztat.

A köztársaság és a nagyhatalmak.

A pétervári orosz kormány elhatározta, hogy várni fog a portugál köztársaság elismerésével mindaddig, míg a többi nagyhatalom különösen Anglia, döntött. Ehhez képest a külügyminiszter még nem válaszolt a portugál köztársasági kormány körjegyzékére.

Ferrer emléke.

A portugál forradalom a rettegés magvait hintette el Spanyolországban. Ez a rettegés meg Ferrer halálának évfordulóján eddig legmagasabb fokát érte el.

Barcelonában nagy zavargásoktól tartanak, a szerzetesrendek készülnek a védelemre, mert félnek, hogy a nép megtámadja a kolostorokat.

Társulatoktól és egyesektől a kormány ma tömegesen kapott kérvényeket, hogy engedje meg Ferrer halálának évfordulója napján az emlékünnepek tartását. *Egy némely kérvény hangja olyan lázító volt, hogy ezeket a kormány átadta az ügyészségnek.*

A katonaság egész nap consignálva volt a katonaság. Hét napon át sem lőst, sem közlegény nem kaphat szabadságot, hogy valamely csemény készületlenül ne találja a kormányt.

A rendőrség állítólag nagy anarchista összeesküvésnek jutott nyomára, amelyet holnap akarunk végrehajtani.

Londonból jelentik, hogy az utóbbi napokban a rendőrséget értesítették, hogy Ferrer agyonlövésének évfordulóján Londonban tüntetések lesznek. A múlt éjjel a spanyol nagykövetség előtt a közeget és a nagykövetség bejáratánál levő lépcsőt tényleg vérvörös vegyi

anyaggal festették be. A nagykövetség szolgáló személyzete egész délelőtti fáradásainak nem sikerült e festéket eltávolítani.

Páris kiéheztetése.

A francia vasutasok sztrájkja.

— Távirati tudósítások. —

Budapest, október 13.

A francia vasutasok acélszalagjai elárvultan kigyóznak végig az országon, a forgalom csaknem az összes vonalakon megszűnt. A szemaforok vakon mirednek az éjszakába, fényesen kivilágított vonatok nem rohannak dübörögve az ország fővárosa felé és tétlenül ülnek a vasuti örök kis házikójuk előtt.

A helyzet ma rosszabbodott. Az általános sztrájk kihirdetését az összes szindikátusok jóváhagyták és most már a páris—lyon—földközi-tengeri, keleti és orleansi vasúthálózatok alkalmazottai is csatlakoztak a sztrájkolókhoz. Párisban tegnap este az összes pályaudvarokon megszűnt a forgalom. Franciaországot, különösen Párist éhínség fenyegeti, mert ma már nem érkeztek élelmiszerek. Megkísérlik ugyan, hogy automobilon utján lássák el eleséggel a fővárost, de az így szállított élelmiszerek egyáltalán nem képesek kielégíteni az igényeket. A hus, a baromfi, a kenyér, a tej és a zöldség-félék árai a mai nap folyamán alaposan föl-emelkedtek, ami érthető elkeseredést szül a lakosság körében. A kormány most már a leg-erősebb intézkedésekre határozta el magát és letartóztatásokkal akarja megbénítani a mozgalmat. Ezek a letartóztatások ma már meg is történtek.

Terjed a sztrájk.

Az Orleans-vasút alkalmazottai tegnap este tartott gyűlésükön elhatározták, hogy haladéktalanul beszüntetik a munkát. Az államvasuti alkalmazottak szindikátusa proklamálta az általános sztrájkot, hogy követeléseiket keresztülvigyék. Bizottságot küldtek ki, melynek feladata lesz a munka beszüntetésének időpontját elrendelni. A keleti vasut mozdonyvezetői és fűtői elhatározták, hogy sztrájkba lépnek.

A Páris—Lyon—Mediterrainé vasúthálózat alkalmazottainak nemzeti szindikátusa az általános sztrájkot proklamálta, mely újfélkor kezdődött.

Algiri tudósítás szerint az ottani lokomotívvezető- és fűtőszindikátus elhatározta, hogy csatlakozik a vasutas sztrájkhoz, mihelyt erre megkapja a párisi sztrájkbizottság parancsát.

A sztrájk más szakmákra is átespott. Így a kőművesek is gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy holnap reggel sztrájkba lépnek.

Az államvasuti alkalmazottak szindikátusa szintén proklamálta az általános sztrájkot, hogy követeléseiket keresztülvigyék. Bizottságot küldtek ki, melynek feladata lesz a munka beszüntetésének időpontját elrendelni. A keleti vasut mozdonyvezetői és fűtői elhatározták, hogy sztrájkba lépnek.

A *Saint-Germain*-ba vezető párisi közuti vasut alkalmazottai sztrájkolnak. Attól tartanak, hogy estig a többi közutak alkalmazottai is sztrájkba lépnek.

A sztrájkbizottság a múlt éjjel újabb hirdetményeket függesztett ki, amelyekben kijelenti, hogy a mozgósítási parancs nemcsak törvénytelen, hanem hibával intézkedés is, mert a behívottaknak béke időben 14 napi idejük van a mozgósítási parancs-nak engedelmessé válni. Egyetlen vasutas sem fog a parancsnak eleget tenni. Hírlik, hogy a városi földalatti villamos műveinek munkásai is este sztrájkba lépnek, hogy a forgalom beszüntetését kiereszkolják. A *courrieres* szénbányatársaság közölte a bányászokkal, hogy a vasutas sztrájk következtében kénytelen a személyzetet felváltva a bányába bo-

esátani. A bányamű 9000 munkása közül további intézkedésig csak 4500 lesz foglalkoztatva. A *Compagnie Transatlantique* intézkedett, hogy azokat az utasokat, akik holnapután Havreban Newyork felé akarnak hajózni, víziúton szállítsák Havreba.

Erőszakoskodások.

A breszt-párisi vonalon a sztrájkolók elvágták a jelzőszélkezek drótját. A sztrájkolók tegnap több vonatot megállítottak és a lokomotívvezetőket arra kényszerítették, hogy a vonatot nyílt pályán elhagyják.

Több vonatot, amely *Charleroi*-ból Maubeuge és Jemont felé elindult, a francia határon sztrájkolók vasutasok megállították. Maubeugeben a sztrájkolók belga gépészekre lóttak. Belgium óriás kárt szenved a szén és cukorszállítás szünetelése miatt.

Egy személyvonatot, amely a nyugati vasut vonalán Párisba akart jutni, *Colombes*-nél a lokomotívvezető megállított. Az utasok felbőszülve rohanták meg és kegyetlenül elverték a mozdonyvezetőt és a fűtőt. De ez sem használta. A gépész leszerelte a lokomotívot s ezzel elállította a pályát. Voltak az utasok között sokan, akik védték a lokomotívvezetőt.

Párisban a sztrájkolók még most is rongálják a vasuti jelzőszélkezeket, a váltókat és a táviróvezetőket. Az *Invalide*-pályaudvar be van zárva. A *St-Lazare*-állomáson egyetlen táviróvezető sem használható.

Arról szó sem lehet, hogy a katonai vasuti ezredek legényeit állítsák be a vonatokra, mert ezek nem tanult gépészek s nem képesek egy vasuti mozdonyt vezetni, legfeljebb ha fűtőknek és váltóállítóknak használhatók.

Letartóztatják a vezéreket.

Briand miniszterelnök tegnap azt leszelte meg a kormány tagjaival, hogy letartóztatja a sztrájk huszonkét vezérét és lázítás címén az 1881. törvény alapján fog vádat emelni ellenük az ügyészség. Ennél veszedelmesebb lépésre nem is gondolhatott a kormány. Már is jelentkezik a visszhang. A villamosművek alkalmazottai az erőszakra azzal felelnek, hogy mihelyt letartóztatják a sztrájkvezéreket, ők is beszüntetik a munkát s így csak órák kérdése, hogy az elektromosvállalatok és a városi világítási művek üzeme megszűnjön.

A sztrájkvezérek, amikor meghallották, hogy le akarják tartóztatni, önként jelentkeztek a rendőrségen. A sztrájkbizottság gondolkodott, hogy a letartóztatás foganatosítása esetén a huszonkét ember helyét mások foglalják el.

A letartóztatással fenyegetett sztrájkvezérek éjjel két órakor husz vasutas, több szocialista képviselő és ügyvéd kíséretében a *Humanité* szerkesztőségbe ment. A sztrájkbizottság ezt felhívásban tudatja, amelyben kijelenti, hogy a letartóztatással fenyegetett sztrájkvezérek a *Humanité* szerkesztőségében a rendőrségnek és a miniszterelnöknek rendelkezésére állanak és hogy minden intézkedés megtörtént a letartóztatandó sztrájkvezérek helyettesítésére. Híre jár, hogy a letartóztatás keresztülvitelével megbízott rendőrök kénytelenek lesznek a *Humanité* szerkesztőségi helyiségeit erőszakkal kinyitni.

Egy az estéli órákban érkezett távirat már arról ad értesítést, hogy a vasuti sztrájk-bizottságnak több vezető tagját ma reggel kilenc órakor letartóztatták. A letartóztatás minden incidens nélkül ment végbe. A sztrájk-vezéreket nyomban kihallgatják. Az eljárást felbujtás címén indítják meg ellenük. A helyzetben nincs semmi változás és tegnap óta a sztrájk nem terjedt. Délután a vasuti alkalmazottak mozgalmának hatodik vezetőjét letartóztatták lakásán. Ma délután letartóztatták *Bidegarry*-t, a vasutasok nemzeti szindikátusának főtáborát, ugyisintén egy másik társát. A Rouen-ben és Breugsben sztrájkolóknál tartott házkutatások alkalmával terjedelmes levelezést találtak. Rouenben egy vasuti alkalmazottat három havi fogházra ítélték, mert a dolgozni akaró munkásokat a sztrájkhoz való csatlakozásra akarta bírni.

A vasutas sztrájk öt főbujtogatója, *Lemoine*,

Renault, Toyin, Leguenic és Antout ellen elfogatási parancsot adtak ki és mind az ötöt ma délelőtt 9 és fél órakor a Humanite szerkesztőségében letartóztatták. Egy másik bujtogató, Chalaix, vonakodott a rendőrfőnököt követni, mert neve az elfogatási parancson helytelenül volt írva. Délelőtt 9 óra 30 percenkor a helyzet a következő: Az Orleansi vasuton a szolgálat normális. Csak igen kevés vasutas nem jelent meg az orzayi pályaudvaron. A Páris-Lyon-Mediterrané vasuton az est és az éjszaka normálisan folyt le, csak néhány mozdonyvezető maradt ki. Az összes expresszvonatok elindultak. Három helyi forgalom vonatot nem indítottak el. St.-Lazare pályaudvaron este 11 óra óta 9 vonat érkezett be. Erről a pályaudvarról helyi forgalmu vonatot nem indítottak. Fougèresben a táviróvezetéküket elvágták.

Páris sötétségben.

Párisból éjfélkor érkezett a szükségvü távirat: Este fél hét órakor az utcák villamos világítása megszűnt.

A sztrájk hatása.

Franciaországot csaknem megbénította a nagy erővel kitört sztrájk. A tehervonatok nyílt pályán vesztelnek. Áruk, élelmiszerek a kocsi-ban romlanak el.

A párisi vásárcsarnokokba nem érkezett élelmiszer, kifogyott a tej, nincs már tojás, 20.000 szárnyassal kevesebb jött a vidékről. A lakosság és különösen a vendégfogadók rémülettel várják, hogy miképen fog a kormány helyt állhatni ígéretéért, hogyan akarja elejét venni az éleltségnek.

Párisban az apachek támadásától is tartanak és Lépine rendőrfőnök szigoruan utasította a rendőrségeket, hogy csírájában fojtsanak el minden zavargást és különösen ügyeljenek az apacheokra. A párisi papnevelőintézet házat berendezték 800 katonára számára, akiket vidékről hoztak, hogy támogassák a rendőrséget, ha komoly utcai zavargások lesznek.

Lilleben a kereskedők nagyon érzik a sztrájk hatását. *Tegnap ottani kereskedők 450 frankot fizettek ülhelyenként az automobilokot, amelyek Párisba mentek. Harezszerűen felszerelt katonaság őrzi az állomásokat az egész utvonalon. Párisban tegnap délelőtt az utazni akarók ostromolták a vasútállomásokat, délután bezárták a pályaudvarokat és hirdetések ragasztották ki, amelyeken a vasutigazgatóságok közlik, hogy maguk sem tudják, mikor indulhat egy-egy vonat.*

A keleti vasut igazgatósága nyilvános hirdetményben kijelenti, hogy a közönség bizonyára nem tudja érteni, hogy miért kell a vasutasok rossz kedvének áldozatává lenni. A közönség bizonyára még szigorubban fogja elítélni a legcsekélyebb sztrájkmozgalmat is a keleti vasut hálózatán, amely a határon bonyolítja le a forgalmat és melynek alkalmazottait a legnagyobb felelősség terheli az ország irányában. Végül kijelenti a felhívás, hogy mindazokat a vasutasokat, akik a szolgálatot megtagadják, haladéktalanul elbocsátják.

Szerencsétlenségek.

A vasutasok sztrájkja által okozott rendetlenség máris több szerencsétlenséget idézett elő. Három vasutasmunkás, akik Rennes közelében a sínek javításával voltak elfoglalva, egy expresszvonat elkapta és összezúzta. Épp úgy egy katoná, aki a roueni alagút bejáratánál örködött, egy vonat alá került és halálosan megsebesült.

Segítség Belgiumból.

Brüsszelből jelentik, hogy a francia kormány arra kérte Belgiumot, hogy az északi vasut legfontosabb vonalain belga személyzetrel lássa el a mozdonyokat, hogy Páris-Lille és Köln közt fenn lehessen tartani a forgalmat. Belgium azonban visszautasította a kérést, mert francia területen nincs semmi garancia a belga vasuti hivatalnokok életbiztonsága felől. *A belga határon máris sok ezer tonna áru gyülemllett fel, amelyeket nem lehet továbbítani. Ma reggel Mons-ból 30 automobil indult utasokkal zsufolva Párisba.*

A francia vasuti minisztérium ismételt kéré-

sére a belga kormány végül mégis több gépészt bocsátott az északi vasutársaság rendelkezésére. A Páris-Brüsszel és Páris-Köln úgyszintén a Páris-Calais vonalakon ma belga gépészek vezették a mozdonyokat.

Megnyugtató hírek.

Különböző jelentésekből kitűnik, hogy az államvasuti alkalmazottak sztrájkja távolról sem mondható általános sztrájknak. Az északi vasut számos alkalmazottja ismét szolgálatba állott. *Délelőtt több vasutat a munkaszabadság akadályozása miatt letartóztattak. Különböző vasutársaságok 15 alkalmazottat bocsátottak el. Az északi vasutnak több személyvonatja közlekedik. A keleti vasuton a szolgálat normális. A nagy vonalakon a forgalom biztosítva van. A St. Lazare pályaudvarról több vonat elindult. Az Invalides pályaudvaron a szolgálat teljesen megakadt. A tehervonatok megérkeznek. A bordeauxi vasutasok bizottsága estére mondotta ki a sztrájk megkezdését, e határozatot azonban a vasutasok gyűlésén jóvá kell hagyni. A nyugati vasutnak csak kevés alkalmazottja maradt ki. A calaisi kerületben a legtöbb vasutas vonakodott a katonai behívó parancsnak eleget tenni. A többi vasuti hálózatban a helyzet normális.*

A keleti vasuton a forgalom rendben folyik le. A vasuti alkalmazottak közül sokan fehér karszalagot viselnek a mozgósítás jeléül. Az alkalmazottak közül csak 12 csatlakozott a mozgalomhoz. A vasut pályaudvarát katonaság őrzi, minthogy a többi vasutak sztrájkoló munkásainak támadásától tartanak. Hír szerint a *közmunkaügyi miniszter a miniszterelnökkel egyetértésben felhatalmazta a dolgozni akaró mozdonyvezetőket és fűtőket, hogy fegyvert vehessenek magukhoz, amelyekkel a sztrájkoló esetleges támadásai ellen védekezhetnek.*

Briand miniszterelnök kijelentette, hogy *Páris élelemzése biztosítva van. A csarnokokba és a marhavásárookra elegendő élelmiszer érkezett és érkezik továbbra is. Az egyesült szocialisták képviselői elítélik a kormány intézkedéseit és a két kamara haladéktalan egybehívását követelik.*

Kormánykörökben nyugodt felfogás uralkodik a vasutasok sztrájkját illetően. Különösen a sztrájk-bizottságnak Briand miniszterelnökhez intézett azon iratát, amelyben a kormánnyal és a vasutak igazgatóságával való tárgyalásra irányuló készséget jelenti ki, jelen tekintik arra nézve, hogy maguk a vasutasok sem nagyon remélik a sztrájkmozgalom sikerét. Briand miniszterelnök egy újságíró előtt kijelentette, hogy a kormány tudja azt, hogy a vasuti alkalmazottak többsége nem tehető felelőssé az eseményekért. A maga részéről *továbbra is kész az incidens békés megoldását elősegíteni.*

Az olasz vasutasok a sztrájkolókhöz.

Milánóból táviratozzák: Az olasz vasutasok táviratilag fejezték ki rokonszenvéüket a sztrájkoló francia vasutasoknak.

Magyarország és a sztrájk.

A budapesti posta- és táviradigazgatóság a közönséget arról értesíti, hogy a Franciaországban kitört vasuti sztrájk következtében a francia északi vasut mentén fekvő helyekre postai csomagok nem küldhetők s onnan a felvett vasuti csomagokat is visszaküldik.

EGYHÁZAK.

— (Egyházkerületi közgyűlés.) Miskolcra jelentik, a tiszáninneni református egyházkerület mai folytatódó tanácskozásán, miután Dókus Ernő főgondnok megnyitotta az ülést, több folyó ügyet intéztek el. A sárospataki főiskola igazgatótanácsának előterjesztései során a Ferenczy Árpád tanár ügye békés befejezést nyert. Fontosabb határozatot hozott a közgyűlés az ungi egyházmege tavalyi felterjesztése alapján. Az egyházkerület tavaszi közgyűlése ugyanis az ungi egyházmege felterjesztése folytán bizottságot küldött ki, hogy az alapok és alapítványoknak a katolikus autonómia létesítése előtt törvényhozási megállapítása érdekében a konventhez intézendő felirat tervezetét elkészítse. A jelen közgyűlés a bemutatott tervezet el-

fogadta. Ennek értelmében felkéri a konventet, hogy miután a katolikus autonómia létesítését a mostani kormány is programjába vette, hasson oda, hogy ezeknek az alapoknak jogi természetét a törvényhozás megállapítsa, hogy így a protestánsok részéről máskülönben helyeselt katolikus autonómia megalkotásánál mintegy *százmillió koronát kitevő s állami vagyont képező alap a róm. kat. egyház tulajdonába ne kerüljön.* Pénzügyek és több tanügyi kérdés, valamint az egyes egyházmegek és egyházközösségek belsőbb természetű ügye került ezután szönyegre. A közgyűlés Dókus Ernő főgondnok zájós éltetésével ért véget.

— (A presbiterium ülése.) A budapesti magyar evangélikus egyház tegnap tartotta presbiteri ülését Wagner Géza felügyelő és Raffay Sándor lelkész elnöke alatt. A folyó ügyek tárgyalása után a tanács egyhangulag elfogadta az előterjesztett diakonista szabályzatot. Ezután a köbányai lelkészi állás betöltéséről volt szó, amelynek megvitatása céljából október 30-án déli 12 órakor választási közgyűlés lesz a Deák-téri evangélikus egyház dísztermében. A tanácsülésen a betöltendő állásra Mayba Vilmos hitoktatási igazgatót jelölték hivatalosan.

— (Bibliai előadás.) Pénteken, október 14-én este félnyolc órakor a Skót Misszió Erzsébet-körut 7. sz. alatti termében bibliai előadást tartanak Webster János és Szabó Zsigmond refrmátus lelkészek. Tárgy: A bűnbánó ember mintaképe.

A hűtőipari kongresszus tagjai Budapesten.

— Tanulmányi kirándulások. —

Budapest, október 13.

A bécsi hűtőipari kongresszus alkalmából Budapestre látogatott kongresszisták ma reggel a központi városháza előtt találkoztak és 9 órakor indultak el a közuti villamos különkocsijain a *sertésközvágóhidhoz*, ahonnan a *lovágóhidra* mentek át. A községi intézmény a legnagyobb mértékben meglepte a vendégeket, különösen a lovágóhid, ahol háromféle kolbászt készítettek a vendégek szemeláttára, ami rendkívül érdekelte őket.

A vágóhidról a magyar élelmiszerszállító társaság hűtő- és fagyasztó telepére mentek, ahol Kúszler Henrik vezérigazgató fogadta őket, Hoffmann Sámuel udvari tanácsos pedig angol, francia és német nyelven mondott üdvözlő beszédet. Utána bemutatta az igazgatóság tagjait, Kúszler Henrik vezérigazgatót, dr. Ferdinándy Bertalan miniszteri osztálytanácsost, Frankl József igazgatót, Jeszenszky Pált, az OMGE. titkárát, Sierbán János jószágigazgatót, Sonnenberg Imre igazgató-sági tagot, dr. Ewaun Gyula titkárt és Busch Konrád mérnököt. Azután megkezdődött az óriási hűtőtelep megtekintése. Elsősorban a kazánházat nézték meg, aztán a jéggyártást, majd bementek a rak-tárházba, amelynek két emelete szolgál a hus konzerválására.

André Lebon volt francia gyarmatügyi miniszter, a kongresszus elnöke itt megjegyzte, hogy ha Páris ilyen *modern hűtőteleppel* rendelkezne, akkor a francia vasuti sztrájk miatt nem érezné a francia főváros máris az élelmiszerhiányt. Altalában egy ilyen nagyszabású hűtőtelep mindenkor, ha a szállítási forgalomban akadály van, vagy háboru esetén, valósággal megmentheti a város lakosságát az élelmiszerszükséglettől. A két emeleten szándékoznak különben beraktározni és hűteni a külföldről behozott husokat. A harmadik emeleten kizárólag baromfi van behűtve, a negyedik emeleten pedig a hűtött halak vannak. Mindez rendkívül módon érdekelte a kongresszistákat. Hosszasan szemléltek Zimmer Ferenc udvari halászmester nagy halberaktározását, Reisz Dávid mézáros hűsüzletét, amelyből különösen a mezőhegyesi ökrök Lusa nyert meg tetszésüket, továbbá Kovács Ilona gyümölcsei, és Bernolák Gábor hűtött gyöngyvirágcsirái kötötték le őket. Amikor a tejberaktározó osztályhoz értek éppen *huszonnyolcezer liter tej* érkezett. Lebon és a többi vendégek gratuláltak a földművelésügyi minisztérium kiküldötteinek: Sierbán és Ferdinándy osztálytanácsosoknak. A telep megtekintése után a vendégek között a magyar hűtőipari egyesület háromszáz darab francia nyelvű díszes monografíát osztott ki, amely a magyar hűtőipar mostani állásáról szól. Ezután az igazgatósági épületbe vonult vendégcsereg, ahol az igazgatóság vendégül látta őket. Közben Lebon André volt miniszter fölállott és a következő felkötészt mondta:

— Én a párisi hűtőkongresszus óta ismerem ennek a társaságnak működését, mert a már akkor bemutatott monografia alapján is teljes elismerést nyert a kongresszuson megjelentek között.

Az itt jelenlevő *Küszler* Henrik vezérigazgató ur a második kongresszus alatt is volt szives nekünk egy bő ismertetést átadni a budapesti telepről. Most eljöttünk mi és magunk győződünk meg róla, hogy az ismertetés csak holt betű és telepük vezetője nem esetelte távolról sem kellőképp azt, amit mi itt magunk látunk. Örömmel konstatáljuk, hogy mi, akik technikai és kereskedelmi tekintetben ezzel a szakmával foglalkozunk és öt világrészből gyűltünk össze, a világ legtökéletesebb hűtőtelepével ismerkedtünk meg. Ez az ipar-telep tudommal nemcsak a nagy részvényesek készségének köszöni létrejöttét, hanem három nagy exportező támogatásának is. De kell, hogy megemlékezzem az egész hűtőipar érdekében a magyar kormányról, főképen a magyar királyi földművelésügyi miniszterről, akiről tudjuk, hogy az iniciatívájából és támogatásával keletkezett a nagyszabású telep. Emelen poharamat *Serényi* Béla gróf földművelésügyi miniszterre és az egész magyar kormányra, amely nemcsak az ipar terén igyekszik az *agrikulturális Magyarországon* sikereket elérni, hanem különösen a mezőgazdasággal kapcsolatos iparban vannak nagyszerű eredményei. Ez a látogatás mindeképpen méltó befejezése volt a bécsi kongresszusnak.

A volt miniszter beszéde nagy lelkesedést keltett és utána *Hoffmann* Sándor udvari tanácsos mondott köszönetet a szives szavakért, elmondván, hogy a hűtőtelep annak idején gróf *Serényi* Béla földművelésügyi miniszter kezdeményezésére keletkezett s a miniszternek bizonyára nagy öröme lesz, hogy ma olyan szaktekintély szájából hangoztak el dicséretesek arról a hatalmas vállalatról, amelyet a miniszter annak idején kezdeményezett. Tartozik azonban egy őszinte vallomással is: azaz, hogy nálunk Magyarországon még korántsem ismerték el ennek a telepnek nagyságát és kitűnőségét annyira, mint amilyenek a kongresszus tagjai most megismerték.

Ezután az egész társaság a községi kenyérgyárba indult, a vendégeket itt *Bárczy* István polgármester fogadta. A külföldieket igen meglepte maga az, hogy a kenyérgyártnak Budapesten községi üzeme is van; élénken érdeklődtek ennek okai felől, azután apróra megtekintették a gyár egész berendezését s végignézték a gyártás módját is, nem fukarkodván itt sem elismerésükkel.

A délelőtti látogatások után a vendégek a *Bokros*-féle vendéglőben ebédhez ültek, délután pedig a Magyar Folyam- és Tengerhajózási részvénytársaság különhajóján sétahajózást tettek a Dunán. A lobogókkal díszített hajó először lefelé ment a Dunán, azután pedig visszaindult s a Margitszigetet kerülte meg. Az egész közönség a hajó fedélzetére gyülekezett s elragadtatással nézte a két partnak eléje táruló panorámáját. Hat óra felé, amikor a besötétedett, új kép ragadtatta el őket: a fényben uszó, ezer meg ezer apró világosságban tündöklő Dunaszél. A legtöbbször meg nyilatkozott, hogy ilyen fontos estét még sohasem látott s a vendégek közül a világot jártak is elragadtatással gyönyörködtek a két Dunapart ragyogásában. Hat óra után kötött ki a hajó s a vendégek szállásaikra tértek.

Este kilenc órakor a földművelésügyi kormány látta vendégül a Budapestre lerándult kongresszistákat a Mezőgazdasági Múzeum fényesen kivilágított elsőemeleti helyiségeiben. *Saárossy-Kapeller* Ferenc miniszteri tanácsos, a múzeum igazgatója és *Bally* Lajos miniszteri tanácsos, a magyar hűtőipari egyesület elnöke fogadta itt őket. A teljes számban megjelent külföldieken kívül ott voltak gróf *Serényi* Béla földművelésügyi miniszter, *Kazy* József és *Stetina* József államtitkárok, *Hollán* Sándor miniszteri tanácsos, *Szabó* Kálmán és *Kotányi* Zsigmond udvari tanácsosok, államvasuti igazgatók, *Thék* Endre udvari tanácsos, *Pulszky* Garibaldi, a Kassa-oderbergi vasút igazgatója, *Fontenay* vicomte francia főkonzul, *Weiss* Károly udvari tanácsos, *Németh* József és *Sierbán* János miniszteri osztálytanácsosok, *Pirkner* János és *Szilassy* Zoltán országgyűlési képviselők, *Rubinek* Gyula, az OMGE. igazgatója, *Francois* Lajos gyáros, *Kovács* Béla akadémiai igazgató, *Kállay* Zoltán igazgató, *Koós* Jenő, *Körner* István és dr. *Moldoványi* Sándor miniszteri titkárok, *Paikert* Alajos múzeumi őr és még igen sokan. Gróf *Serényi* Béla földművelésügyi miniszter igen szívélyesen beszélgetett a vendégekkel, akik egy ideig a múzeum kiállított tárgyait szemléltek, majd a virágokkal gazdagon díszített asztalhoz ültek. Az estély a legjobb hangulatban folyt le s a résztvevők csak a késő éjfél órákban távoztak.

Vicomte de *Fontenay* francia főkonzul és neje ma este nagy ebédet adtak a francia kormánynak a nemzetközi hűtőkongresszus alkalmából Budapestre érkezett kiküldötteinek tiszteletére. Jelen voltak: *André Lébon*, volt francia gyarmatiügyi miniszter, aki a bécsi kongresszus elnöke volt, *Maurice* főfelügyelő és neje, *Villain*, *Galley* katonai intendáns, *Beaumes*, *Levesque* kapitány, *Barier* és neje, *De Loverdo*, a francia misszió titkára és neje, *Moriceau*, *Gérard*, *Michel*, budapesti francia

konzul, *Pierre Fauget*, a budapesti konzulátus attaséja és *Hubert*, a belga bizottság elnöke. A francia konzulátus vendégei az ebéd végeztével a mezőgazdasági muzeumba mentek.

Receptcsalók az ügyészségen.

— Deponálták a kárösszeget. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 13.

Sándor rendőrkapitány ma folytatta a nyomozást abban az irányban, vajjon más orvos és gyógyszerész összejártsága nem károsította meg a betegsegélyező munkás-pénztárt.

A *Glück* Rezső gyógyszerész és *Fraenkel* Lipót dr., valamint a *Braun* Lajos receptcsalási dolgában a nyomozás befejeződött, de hogy a terheltek visszavonták volna vallomásaikat, ez valótlan. Éppen úgy *Sándor* kapitány előtt sem a szabadon becsátás megígérése mellett tették meg vallomásaikat.

A nyomozás végül megállapította, hogy *Fraenkel* Lipót dr. már 1908. óta küldött recepteket a József-körut 64. számú házában levő Apostolhoz címzett gyógyszerárba. Abban az időben ez a gyógyszerár még *Örkényi* Hugóé volt, aki csak az idén júniusban adta el *Szóllósi* Sándornak. *Örkényi* Hugót ma ki is hallgatták a dologban, de ellene semmi bizonyíték nincs.

A vizsgálatot azonkívül kiterjesztették *Fraenkel* Lipót doktoron kívül még egy orvosra és egy váci-köruti gyógyszerár-tulajdonosra is. A rendőrség mindkét nevet titokban tartja. Alkalmassint mindkettőjüket csak a holnapi nap folyamán fogják kihallgatni.

Ma délelőtt megjelent a nyomozást vezető rendőrkapitány előtt *Glück* Rezső testvérbarátja, egy városligeti sanatórium tulajdonosa, aki azt mondta, hogy őcsese elmebajosnak látszik. Már régebben észrevették, hogy hóbortos s igen különös ideái támadnak. Föltevését igazolni látszik az a körülmény, hogy a receptcsalások dolgába is mindenképp bele akar keverni.

Kihallgatták azonkívül egy volt gyógyszerészt arra nézve, hogy a múltban milyen összeköttetésben állott dr. *Fraenkel*lel. A vallomás szerint *Fraenkel* doktor újévenként provizóban részesült, de nem a munkásbetegsegélyező vényei után, hanem az általános magánreceptúra és betegsegélyező receptek után. Vak recepteket nem adott dr. *Fraenkel*, hanem a normális előírásokon felül írott gyógyszereseket szolgáltatotta ki a beteg munkásoknak és azok értékében mindig az illető beteg nevére kiállított vényeket szolgáltatotta ki.

Délben egy órakor három bérkocsi fordult be a főkapitányság Zrínyi-utcai kapuján, hogy a három letartóztatott embert átvigye az ügyészség fogházába. A letartóztatottak közül a rendőrség fogházából levő lépésen elsőnek *Braun* Lajos jelent meg egy rendőr kíséretében. Utána *Glück* Rezső s végül dr. *Fraenkel* Lipót mindketten egy-egy rendőr társaságában. Mindhárom letartóztatott szótlanul, sietve foglalta el helyét a kijelölt bérkocsiban, hogy minél hamarabb eltűnjön a kíváncsiak tekintete elől. A letartóztatott emberek igen meglátszott a kétnapos fogházi levegő és a kiállított lelki tortúra. Halálsápadtság ült arcukon s a szemükből kétségbeesés tükröződött. Néhány perc múlva a három kocsi elhagyta a rendőrség épületét s tíz perc múlva a foglyok már az ügyészség cselájában voltak.

Az általános betegsegélyező-pénztár a mai nap folyamán biztosító-végrehajtás elrendelését kérte huszonötezer korona erejéig a három letartóztatott ember vagyonára. A védők, hogy a biztosító-végrehajtás elrendelését megdőlőzzék, ma délbent megjelentek az ügyészségen és a három gyanúsított ember nevében huszonötezer koronát tettek le a munkásbetegsegélyező-pénztár állítólagos kárának biztosítására.

Érdekes, hogy dr. *Fraenkel* Lipót védője, dr. *Pajor* Ernő igen sok telefonüzenetet és levelet kapott az orvos pácienseitől. A betegek kérve kérik az ügyvédet, hogy kövessen el mindent kliensük

mentésére, aki mint orvos, életét is föláldozta volna betegeiért. Sokan páciensei közül személyesen jelentkeztek tanúságtétel végett, hogy valóban olyan szereket kaptak az orvostól, amelyeket a betegsegélyező pénztár révén nem kaphattak volna s így mint szegény emberek csak az orvos könyörületeségének, jószívének köszönhetik életüket és egészségüket.

Délután két óra volt, mikor a szokásos formálások után átvették az ügyészség fogházában a letartóztatott dr. *Fraenkel* Lipót orvost, *Glück* Rezső és *Braun* Lajos gyógyszerészeket. A bünygi iratait *Balázs* Elemér kir. soros ügyész kapta meg tanulmányozás és indítványtétel céljából. A három letartóztatott terheltek Szlavek vizsgálóbíró a holnapi nap folyamán hallgatja ki.

TÁVIRATOK.

Uj orosz kölcsön.

Péttervár, október 13. *Kokovzew* pénzügyminiszter a császár hozzájárulásával külföldre megy. Távolléte alatt segédje, *Weber*, fogja a minisztérium ügyeit intézni. A pénzügyminiszter utazása egy újabb orosz kölcsön szerzésével van összefüggésben.

A takarékos Olaszország.

Róma, október 13. (Saját tudósítónktól.) A *Preparazione* katonai újság közli, hogy az olasz hadügyi kormány takarékoskodásból 20.000 Latónát készült szabadsággolni.

Zendülő katonák.

Peking, október 13. A határőrség ötszáz embere zendülésben tört ki és *Yünan* kerület *Tsungthien* nevű helységét megszállották. A város felmentésére csapatok indultak. Nem hiszik, hogy a csapatok komoly ellentállásra találjanak.

A szkupstinából.

Belgrád, október 13. A szkupstina az ülészak kezdetén tárgyalni fogja a királyi házi törvényeket, amelyek az uralkodó család tagjai közti viszonyt szabályozzák.

A szultán Drinápolyban.

Konstantinápoly, október 13. A szultán ma Drinápolyba utazott, hogy résztvegyen a hadgyakorlatokon.

A török dohányjövédéki koncesszió.

Konstantinápoly, október 13. A Jeune Turc szerint a pénzügyminisztérium delegátusainak bizottsága a dohánytermelés ügyében a dohányjövédék koncessziójának meghosszabbítása ellen nyilatkozott. A kérdést most a pénzügyminisztérium külön bizottsága fogja tanulmányozni.

A görög válság.

Athén, október 13. A válság még egyre tart. A király ma fogadja *Tsamadost*, a kamara elnökét, valamint a pártok vezetőit és ezekkel megbeszéli a helyzetet.

A macedóniai zavargások.

Szófia, október 13. Lapjelentések szerint a macedóniai Kocsanától 96 Bolgár menekült Küstendilen át Bulgáriába. Küstendilből táviratot intéztek a nagyvezérhez, amelyben a csendőrök és katonák kegyetlenkedései miatt panaszt emeltek.

Kitiltott görögök.

Konstantinápoly, október 13. A rendőrség még nyolcz görögöt kiutasított ma az ország területéről.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárllata.

New York.

	okt. 13.	okt. 12.	okt. '11.
Buza helyben	99¼	100¼	—
decemberre	102½	103½	—
májusra	107	108	—
Tengeri decemberre	—	56½	—
májusra	—	59	—

Chicago.

Buza decemberre	64¾	95¾	—
Tengeri deczemberre	47¾	48¾	—

Newyork, október 13. Gyapot Newyorkban, helyben 14.90 (14.75). Gyapot novemberre 14.74 (14.57). Gyapot januárra 14.84 (14.65). Gyapot New-Orleansban, helyben 14 3/4 (14 1/2). Petroleum Stand white Newyorkban 7.40 (7.40). Petroleum Stand white Philadelphianban 7.40 (7.40). Petroleum Credit Blancas at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 12.90 (12.90). Zsir Rohe és Brothers 12.90 (13.10).

Chicago, október 13. Zsir októberre 12.90 (12.70). Zsir januárra 12.52 (12.45). Szalonna short clear 11.37 (11.37). Sertéshus januárra 17.30 (17.30).

UIDONSÁGOK.

Szoborbolyongás.

Akarmilyen kalandos sors jutott is osztályrészül valamely földi halandónak, viszonyosságokban még sem lehet annyi része, mint annak a szobornak, mely most végre megállapodott egy hamburgi kávéház előtt, ahol elmult dicsőséget és jövődó győzelmet fog ezentúl hirdetni. Nagyszerű bolyongás után ért végre egy helyre, ahol megosztott érzésekkel néznek föl rá az emberek. A hivatalos világ a haragtól kékülve-zöldülve, a nép maga imádatlalt és soha el nem muló lelkesedéssel.

A Heine-szobor ez, amely boldogult királynék életében az Achilleion-kastély főcsécsége volt, s amelyet a német császár, mikor a kastélyt megvásárolta, érthető averzióból el-távolított. Azóta ez a szobor a lomtárba került; onnan ki a világba. Megkezdte vándor-utját Németország nagyobb és kisebb városai felé. Bekopogtatott a nagy német kulturális központokhoz. Bolyongott ide, bolyongott oda. De sehová bebocsátani nem akarták. S ha az a hamburgi kávéház tulajdonosa nem könyörül rajta, bolyongása minden bizonynyal tovább tartott volna, talán időtlen-időkig, vagy legalább addig, amíg nagy Németországban koronás császár uralkodik koronás kicsiny és nagy szövetséges fejedelmekkel egyetemben.

Ugyanigy járt egy másik Heine-szobor, vagy más, több Heine-szobor is, amely mind közös adományok révén lett, de amelyet sem város, sem falu felállítatni nem enged nyilvános téren, nehogy emlékeztessen valamire, ami a hivatalos személyek orrát csavarja és kellemetlenebb nekik akarmilyen forradalmi illatnál.

A hivatalos Németországnak nem kell Heine-szobor. Hiába hangoztatják a nagy költészet hívei és rajongói, hogy ami Heinében és költészetében halhatatlan, az amugy is élni fog akkor is, ha szobrának felállítását meg is akadályozzák. Hiába hangsúlyozzák, hogy Franciaországban két szobor is hirdeti Heiné és a német költészet halhatatlan dicsőségét. A helyzet urai, akik mindig és valamennyien szívesebben görbítenek hátat az élő fejedelmek, mint a holt költő előtt, nem engednek.

A német császár és a német fejedelmek részéről meg lehet érteni ezt a leküzdhetetlen averziót. Fájóbb ostorsapásokat senkitől a világon nem szenvedtek, mint a meghasonlott lelkű költőtől. Ami keserű ironia volt benne, ami szarkazmust, satirát, gúnyt az ő világos és mégis borongós kedélye csak produkálni tudott, azt mind kiöntötte a hivatalos Németországra és különösen a fejedelmeire. Soha napján nem fogják megbocsátani neki ezt a két mondatot: „Bedenk ich die Sache ganz senan — so brauchen wir gar keinen Kaiser“. Soha napján nem fogják neki megbocsátani neki azt a jövődölést, melylyel a német császárnak szolgált, amikor költői színekben pompázó versekben leírta, hogyan s miképpen fogják lenyaktílni a német császárt. Az ilyen antidinasztikus kifejezések annál mélyebb és fájóbb sebet ütnek, minél nagyobb és hatalmasabb költészet árad bennük és így minél felejtetlenebbekké válnak.

De hogy a nép milliói elől miért zárnak el Heine emlékt azok, akiknek semmi kapcsolatuk a megsértett dinasztákkal, azt hiába kérdezzük, ha csak a választ meg nem találjuk

a Németországban még most is uralkodó és talán folyton növekedő bizantinizmusban.

Most egy magánvállalkozó szakított ezzel a hagyományossá vált bizantinizmussal és Hamburgban felállította a kiközösített szobrot, amely előtt egy nagylelkű, szenvedésekben megerősödött és a nagy költészetben enyhületet találó királynő merengve állt és amelynek szemléletéből erőt és vigaszt merített. Semmiféle városi testülettől, vagy hivatalos személyiségektől nem kért engedélyt a szobor felállítására, mert az emlék az ő birtokán áll; senkinek beleszólása az ő elhatározásba nem volt, nem lehetett.

Nem városi köztéren áll tehát a bolyongásában megállapodott emlékszobor. De azért, aki ránéz és elvonul előtte a nagy lírikus halhatatlan költészet, meggyőződéssel mondhatja, hogy nem a tér a földolog, melyen az emlék áll, hanem az emlék. Es bizvást mondhatja, hogy az a legdisezebb hely egész Hamburg városában, ahol ez a szobor áll, mert nagyobb díszé semmiféle világrésznek nem lehet.

(t.)

Uj regényünk.

Vasárnapi számunkban.

Gárdahuszárok

ezimen új regényt kezdünk meg, melynek tárgya első Napoleon korából van merítve, szerzője pedig az előnyösen ismert nevű kiváló francia történeti regényíró E. Scyrbon.

Gárdahuszárok

megjelenésekor a francia közönség körében igen nagy feltűnést keltett. A nagy közönség érdeklődéssel fogadta a lírai és romantikus részletekben bővelkedő történeti regényt, az irodalmi körök pedig elismeréssel nyilatkoztak róla. A

Gárdahuszárok

írója E. Scyrbon egyike a hazájában legjobban ismert írónak. Műveivel állandóan foglalkoztatta a francia közönséget s éppen ezért szükségesnek tartottuk olvasó közönségünkkel is megismertetni a kiváló író egyik legsikerültebb munkáját, a

Gárdahuszárok

abban a reményben, hogy olvasóink érdeklődése is nem kevésbé fog a kiváló munka iránt megnyilvánulni, mint a francia közönségé.

NAPIREND. Napta: péntek, október 14. — Róm. kath.: Kabiszt vt. — Prot.: Bajnok. — Görög-ország: október 1. B.-Sz. véd. — Zsidó: Thisri 11. — A nap két reggel 6 óra 17 perczkor, nyugszik este 5 óra 14 perczkor. — A hold két délután 2 óra 57 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 23 perczkor.

A közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor. A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4-kor. A földmivélségi miniszter fogad délután 4 órakor. A közoktatásügyi államtitkár fogad délután 4-kor. Greguss Imre képválításának ünnepélyes megnyitása a Könyves Kálmán szalonjában (Nagymező-utca 37-39.) — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) 10-2. Belépődíj, kedd kivételével, 1 korona. — Uránia kiállítása (Kigyó-tér 1.) 9-8. — Háziipari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1.) 9-8.

Nyitvaleő múzeumok: Nemzeti Múzeum régi képtára 9-2. — Aquinumi Múzeum 9-4. — Fővárosi Múzeum 9-2. — Iparművészeti Múzeum 9-1. — Közlekedési Múzeum 9-6. — Mezőgazdasági Múzeum 10-1 óráig. — Néprajzi Múzeum 3-6. — Technológiai Múzeum 9-1 és 6-8.

Nyitvaleő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3-7. — Egyetemi Könyvtár 9-6. — Fővárosi Könyvtár 9-2. — Iparművészeti Múzeum könyvtára 9-12 és 6-8. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9-2. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9-4. — Statisztikai Könyvtár 9-2. — Technológiai Könyvtár 9-1 és 6-8. **Nyitvaleő képtárak:** Tényessy képválítása a Műcsarnokban 9-4. Belépődíj 1 korona. — Glatz képválítása a Nemzeti Szalonban 9-5. Belépődíj 1 kor. — Szépművészeti Múzeum modern képtára 10-2. — Történelmi Képtár 10-2.

— **Beteg a czárné.** Frankfurtból sürgönyzik: Friedbergben azt híresztelik, hogy a czárné egészsége rosszabbra fordult s az utóbbi napokban csak ápolónő segítségével tudott megmozdulni s tolokocsin vitték. A kedvezőtlen fordulatot a czárné orvososa a thermal fürdők hatásának tulajdonítja.

— **A király adománya.** A király a hont-királyfalva-kormossói ág. hitv. egyházközség részére tüzvész által elpusztított egyházi épületeinek új-jáépítési költségeihez magánpénztárából 200 korona segélyt adományozott.

— **Királyi tanácsosság.** A király dr. Vajay Károlynak, Szatmárnémeti polgármesterének a királyi tanácsosi címet adományozta.

— **Az új nemesség.** A király Spányik Béla alvezredesnek és törvényes utódainak a magyar nemességet „Dömházai“ előnévvel, Ruzsicska Ignác földbirtokosnak pedig „Kisnaményi“ előnévvel adományozta.

— **Orth János emléktárgyai.** A nagyváradi 101-ik gyalogezred tisztikara bizalmas megkeresést kapott az udvarnagyi hivataltól. Az érdekes írás arra szólítja fel a tisztéket, hogy közöljék a hivattallal, ha az eltűnt Orth János főherczegre vonatkozóan valamely emlék vagy adat van a birtokukban. Az ezred régebbi tisztjei közül többen személyes érintkezésben állottak a szerencsétlen sorsú főherczeggel. Az adatok gyűjtése a holtánnyilvání-tás érdekében történik.

— **Az apátplébános kitüntetése.** A hivatalos lap mai száma olyan kitüntetés közöl, amely a főváros szélesebb köreiben fog kellemes hatást kelteni. A király Krizsán Mihályt, a Józsefváros apát-plébánosát a közügyek terén szerzett érdemei-ért a III. osztályú vaskorona-renddel tüntette ki. A kitüntetett egyházi férfiú hatvanhét esztendő és negyvenkét esztendeje fölszentelt pap. Tisztelt és népszerű alakja a fővárosnak társadalmi és eurberáti tevékenységével már sok hasznos szolgálatot és érdemet szerzett.

— **Emmer Kornél végrendelete.** Megemlékezünk dr. Emmer Kornél nyugalmazott kuriai bíró végrendeletéről, amely tulajdonképen közös végrendelete az Emmer-párnak. A végrendeletet Dágy bíró ma hirdette ki az I-III. kerületi járásbíró-ságon. A hagyatékot a tuléő házastárs és az özvegy édesanya életfogytiglan élvezik. A több milliós hagyatékot a nagyszombati és budapesti ingatlanok alkotják; hozzájárul a lakóházban és a nyaralóban levő butor és felszerelés, ékszerék és netáni készpénz. A hagyatékrol a Emmer-pár következőleg rendelkezett:

A) A nagyszombati három ingatlan hagyományozzuk Nagyszombat sz. kir. városának a, val a meghagyással, hogy a jövődölés átellenében levő házból és kertből a budapesti Parkklubhoz hasonló intézményt létesítsen, melynek célja lesz — minden hazárdjáték és illetlen mulatság kizárásával — magyar szellemű, finomabb társaséletet biztosítani a város művelt lakosságának. A többi két ingatlan jövedelme amannak fentartására forlírandó. Ha a sz. kir. város e meghagyásnak meg nem felelne, az ingatlanok megfelelő felhasználása végett a közoktatásügyi miniszter kezelésébe mennek át, mi bekebelezendő. B) A budapesti ingatlanokat a sz. kir. államnak hagyományozzuk avval a meghagyással, hogy a budai ház (II. Fő-utca 15. és Margit-rakpart 8.) az ó-kori irodalom és kultúra, különösen a bölcsészet és a renaissance művelésére szánt tudományos intézetté alakíttassék, hol értekezések, pályázatok, jutalmazások és kiadványok útján a klasszikus műveltség terjesztetni és kulturánk történelmi alapjai és folytonossága iránt az érzs és érdeklődés ébren tartatni fog. A többi városi ingatlanok jövedelmei az említett budai háznak s legjobb karban tartására és a kifizött célnak megvalósítására fordítandók. Ha a végrendelezők két alapítványra nézve részletes tervet ki nem dolgoznak, azt az illető polgármester, illetve a közoktatási miniszter szaktanácskozmány meghallgatásával állapítsa meg. C. Az ingókból mindaz, mi két alapítványi házban fel nem használható, árvereztessék el és a vételár szolgáltassák ki a II. kerületi jótékonyági egyesületnek.

— **A román hadügyminiszter szerencsétlensége.** Bukarestből jelentik: Crainiceanu hadügyminisztert és családját ma súlyos automobil-baleset érte. A gépkocsi felborult és a bentülők kiestek. A miniszter bordatörést, azonkívül a fején szenvedett sebesülést. E sebek azonban nem súlyos természetűek. A miniszter neje is bordatörést szenvedett, míg leánya a karját törte. A sofförnek a lábszára törött el.

— **Athelyezett honvédelezred.** Eszékrol jelentik: Az itt állomásozó honvéd-gyalogezredet, noha a katonai hatóságnak Eszék városával 1917-ig tartó bérleti szerződése van a kaszárnyákra vonatkozólag, már a közelben Pozsegára viszik át. Ennek a rendelkezésnek az az oka, hogy Eszék városa nem teljesítette azokat a közegészségügyi intézkedéseket, melyek a katonaságnak különösen ivóvízzel való ellátását biztosítanak.

— **Osztrák-magyar egyetem!** A berlini egyetem alapításának századik évfordulóján, amint azt már meg is irtuk, fényes ünnepségek keretében szokott nagymondásaival fellépett Vilmos császár is. Beszéltek ott mások is. Így például többek között a bécsi egyetem rektora is. — Hogy pedig a közös ügyek barátjainak annál nagyobb legyen az örömiük és gyönyörűségük, Bernatzik dr., — ő a bécsi egyetem rektora — az „Osztrák-magyar egyetemek” nevében tartotta meg hivatalos üdvözlő beszédét. Nalóban még csak az hiányzott a mi dícsőségünkből a külföld előtt, hogy a nagy áldozatokkal fentartott tudományos intézményeinket, az egyetemeinket is egy kalap alá vonják az osztrákok intézményeivel. Pedig Berlinben ez a képtelenség is megtörtént, megtörtént pedig a budapesti és kolozsvári egyetemek küldötteinek, képviselőinek tehetetlensége és mulasztása miatt. Ők ugyanis a külső dekorummal is beérték. Ezt bizonyítják a német tudósítások, amelyek így számolnak be a magyar delegátusok szerepléséről: Az „osztrák-magyar delegátusok között feltűnést keltettek a magyar rektorok az ő fényes ruházatukkal.” (A német tudósítás „reiche Kostüm”-t mond.) És aztán? Körülbelül ez az egész. A magyar rektorok pompáskodtak a gazdag kosztümökben. K. Kovács Gyula tanár a budapesti egyetem díszmentés képviselője, Kiss Mór tanár, a kolozsvári egyet. aranykardos küldötteje a bécsi rektornak, Bernatzik dr.-nak engedték át a szót, hogy az élelmes bécsi rektor a külföld előtt is hivatkozhatson az „osztrák-magyar” egyetemekre! Holott éppen a mi professzorainknak kellett volna legerősebben tiltakozniuk ez ellen a megtévesztő és szégyenletes degradálás ellen. Ugy véljük, hogy a „magyar egyetemek” részéről hivatalosan, önállóan tolmácsoló üdvözlőt mégis csak szívesebben mutatta volna be, kifejezőbben képviselte volna a magyar tudományos világot, mint a két magyar tanár „reiche Kostüm”-i, amelyeket így szerepeltetni nem vált dícsőségükre sem nekik, sem az osztrák porázra kötött magyar egyetemeknek. És ha már ott megjelentek és diszruhával is pompáztak, a magyar egyetemek képviselőiben, a legnagyobb megrovásra érdemesek a mulasztásért, amikor nem eszközölték ki az üdvözlések során a magyar egyetemeknek külön képviselőit. Ha fekete kabátban tettek volna is ezt, méltóbb lett volna hozzájuk, mint a pompás díszmagyar, de — bécsi rektor. Talán mégse volnánk balkániak. És a mi drága pénzén, nagy áldozatokkal fentartott tudományos berendezésünk mégse volna közönség?

— **A lugosi pénzügyintézetek az Osztrák-Magyar Banknál.** A lugosi pénzügyintézetek küldöttsége tisztelt Hantos Elemér orsz. képviselő, a Pénzügyintézetek Országos Egyesülése igazgatójának vezetése mellett gölniczbányai Elischer Viktornál, az Osztrák-Magyar Bank központi felügyelőjénél a Lugoson felállítandó Osztrák-Magyar Bank fiókja dolgában. A központi felügyelő kijelentette, hogy ugy Lugos pénzügyintézetének száma, mint pedig a krassószörényvármegyei pénzügyintézetek váltószámolási folyama már régen olyan jelentős mérvet öltött, hogy a bankvezetőség a Lugoson felállítandó fiók kérdésével már foglalkozott is és meghagyta a temesvári fiók főnökének, hogy Lugoson alkalmas telket szemeljen ki az új bank részére. Elischer felügyelő a küldöttséget azzal a biztatással bocsátotta el, hogy a bankfiók felállítása rövid idő kérdése.

— **A Heine-szobor sorsa.** A németiség sivar, gyűlölködő lelkét szomorítón jellemzi a korfui Heine-szobor sorsa, melynek a németföldön nem akartak helyet adni. Erről a bolygó szoborról Hamburgból a következőket jelentik: A korfui Achillejon-kastély nevezetes Heine-szobra, amelyet még Erzsébet királyné emelt kedvenc költeményének, de Vilmos császár, az Achillejon új gazdája eltávolított a parkból, hosszu bolyongás után eljutott egy kávéház elé. Tegnapi nyit meg itt az óriási Parkhof-kávéház, amelyhez fogható díszes és nagy kávéház egész Észak-Németországban sincsen. A kávéház tulajdonosa vásárolta meg a szobrot és a nagy terraszra állíttatja fel, ahonnan messze a városba látszani fog.

— **A kolera.** A fővárosban ma sem fordult elő újabb koleraeset. Vidéki híreink a következők: Nyitráról jelentik: Nyitra vármegye közigazgatási bizottságának mai ülésén dr. Béringér Ferecz megyei főorvos jelentést terjesztett elő, amely szerint a kolera a vármegye területén három áldozata volt. A veszedelem most már teljesen megszűnt. — Szekszárdról jelentik: Bátán 12-én ázsiai kolera Berta Teréz és Bajnok Sándorné meghalt. A halottak száma már öt. Egy hét éves leány, Dér Erzsébet kolera tünetek közt megbetegedett. Szekszárdról a legszigorúbb óvintézkedéseket megtették és a falut vesztégzár alá helyezték. — Ujvidékről jelentik: Minthogy a kolera gyanus tünetek közt meghalt Gruics Janos halála okául hivatalosan ázsiai kolera állapították meg, Demetrovics polgármester a várost máttól fogva vesztégzár alá helyezte, amely, ha újabb megbetegedés nem fordul elő, szombatiig fog tartani. A tiszti főorvos és a kerületi orvosok a legnagyobb erőfeszítéssel dolgoznak az epidémia továbbterjedésének megakadályozásán. Resiczáról írják: Szirbu Pável románresiczai gazda, valamint két mostoha leánya: Borza Anna és Borza Borbála október 8-án kolera gyanus tünetek között megbetegedtek. A hatóság azonnal megtette a legszélesebbkörű intézkedéseket, amennyiben a gyanus házat és környékét dezinficiáltatta, a házat rendőrökkel körülvette és a beteget orvosi kezelés alá helyezte. Borza Anna október 9-én meghalt és pedig a boncolási jegyzőkönyv szerint „valószínűleg kolera”. Beleit és gyomrát azonnal felküldték megvizsgálás végett a budapesti bakteriológiai intézetbe, honnan azonban a hivatalos vélemény még nem érkezett meg. Október 11. és 12-ike közti éjjelen Szirbu Pável is meghalt. A megejtett boncolás után az ő beleit is felküldték Budapestre. Borza Borbála állapota válságos.

Pozsonyból jelentik, hogy a budapesti bakteriológiai intézet a megejtett vizsgálat után arról értesítette a főispáni hivatalt, miszerint Bohus Mihályné cseklési kolera gyanus beteg nem kolera. Pozsonyban ma a vármegyei közigazgatási bizottság Bartal főispán elnöklésével ülést tartott, melyen Zsigárdy vármegyei főorvos beszámolt a megye területén előfordult koleraesetekről s közölte, hogy a járványnak Pozsony megyében öt halottja volt.

Nagybecskerekéről jelentik, hogy az alispánhoz érkezett távirati jelentés szerint a megye területén négy újabb kolera megbetegedés fordult elő, és pedig Klek község munkatelepén két megbetegedés, köztük egy halálos kimenetelű. Ezenkívül Bárányos és Czepélja községekben egy-egy megbetegedés.

Temes vármegye alispáni hivatalának szigorú intézkedési daczára a kolera a szomszédos Krassó-Szörény megyéből átesapott Temes megyére. Vracsevgij községből az alispáni hivatalhoz érkezett távirat szerint ott egy ember kolera gyanus tünetek között megbetegedett és rövid szenvedés után meghalt. Ferenecz Sándor alispán a megye főorvosával nyomban a helyszínre utazott, hogy erélyes intézkedéseket tegyenek a község körülzárolására és a veszedelem elfojtására.

A belügyminisztériumból újabb a következő kolera gyanus megbetegedésekről és halálos esetekről érkezett jelentés: Gombos (Bács megye) két beteg, két halott, Szokolovác (Krassó-Szörény megye) két beteg, három halott, Bata (Tolna megye) három halott. A bakteriológiai vizsgálat eredménye szerint ázsiai kolera bizonyult újabb egy-egy eset Bata (Tolna megye), Gombos (Bács megye), Mindszent (Csongrád megye), Lukácsfalva (Torontál megye) és Bárányos (Torontál megye) községekben. Nem bizonyult ázsiai kolera egyik-egy eset Cseklész (Pozsony megye), Románresicza (Krassó-Szörény) és Bácszentiván (Bács megye) községekben.

A külföldről Konstantinápolyból érkezett jelentés. Tegnapi kolera gyanus megbetegedés és egy haláleset fordult elő. Zunguldakban és környékén október 6—10-ig 14 megbetegedés és 7 haláleset, Trapezumban és környékén október 4—9-ig 90 megbetegedés és 40 haláleset történt.

A mai nap folyamán a következő kolera gyanus megbetegedésekről és halálos esetekről érkezik be jelentés: Gombos (Bácsodromegye) 2 megbetegedés és 2 halálos, Szokolovác (Krassó-Szörény megye) 2 megbetegedés és 3 halálos, Bata (Tolna megye) 3 halálos; a bakteriológiai vizsgálat 1—1 esetben megállapította a kolera és pedig: Bata, Gombos, Mindszent, Lukácsfalva, Bárányos. Nem bizonyult kolera egyik-egy eset Cseklészen, Román-Resiczán és Bácszentivánon. A legutóbbi 24 órában Nápolyban hat kolera megbetegedés és három haláleset fordult elő. Nápoly tartományban 21 új megbetegedés és 9 haláleset, Apuliában két megbetegedés és egy haláleset és Santo-Passo tartományban egy megbetegedés fordult elő.

Mohácson a mai napon nem történt kolera megbetegedés. Mohácson a járvány fellépte óta 70 megbetegedés történt, mely közül 42 halálos kimenetelű volt, 22 meggyógyult, míg 6 ápolás alatt áll.

Dunaszekesön ma két újabb megbetegedés történt. E községben eddig összesen 7 kolera megbetegedés történt, mely közül 4 halálos kimenetelű volt.

Lánycsók községben eddig 7 megbetegedés történt, meghalt 4.

A mai napon Baranya-megyében több vármegyei községben a zárlatot beszüntették.

— **Pétevár—Bécs.** Péteváról jelentik: A vasuti minisztérium elhatározta, hogy közvetlen összeköttetést létesít Pétevár és Bécs, illetőleg Karlsbad között. Graniczán és Ivangorodon át lesz a közvetlen vasuti kapcsolat, amely főlegessé teszi Varsóban az átszállást s így az ut Pétevártól Bécsig mindössze negyven óráig tart.

— **Japán katonai küldöttség Budapest.** A Kavamura vicom lovassági tábornok vezetésével Budapestre időző japán katonai küldöttség ma várpalotai Palotay Ödön japán konzul és Huba János százados, a honvédelmi miniszter képviselője társaságában a központi lovasiskolát tekintette meg, ahol Lázár Frigyes tábornok, honvédelmi felügyelő és báró Zech Kolbert alezredes, az iskola parancsnoka a tisztikar élén fogadta őket. A bemutatott szolgálati és tiszti lovak rendkívül érdekelték a japánokat s a bemutatott akadályugratások valóságos csodálatokat keltettek föl. Kavamura tábornok többször kifejezte meglepetését és kijelentette, hogy a látottak után méltányolni tudja a magyar huszárnak világszerte ismert hírnevét. A japán vendégek holnap Rómába utaznak.

— **Az amerikai erdőgés borzalmaiból.** A minnesotai erdőgés menekültjei megrázó eseteket beszélnek el. Anyák, keblükön csecsemőkkel, pusztultak el a tűzben; szülők, akik gyermekeiket nem tudták megmenteni, ezekkel együtt haltak rettentő tűzhálalt. Az egyik menekült, névszerint Johnson, feleségével és három gyermekével óraszámra álltak a Baudette-folyóban és minduntalan a víz alá buktak. Később azonban a folyó vize olyan forró lett, hogy kénytelenek voltak a menekülést megkísérelni, ami csodálatosképpen sikerült is nekik. A szerte heverő holttestek el vannak szenesedve. Warroad (Minnesota) tele van menekülőkkel. Tegnapi este egy 200 főből álló csoport érkezett a porrá égett Saloból, akik csak a pusztá életüket tudták megmenteni. A tűz tegnap már International Fallsig ért, amelynek lakosai az asszonyokat és gyermekeket biztonságba helyezték, de a férfiak kijelentették, hogy a helységben maradnak és vagy megmentik azt a pusztulástól, vagy vele együtt pusztulnak el. Mindenfelé rablók garázdálkodnak és kifosztják a menekülőket. A nép fegyverkezik ellenük és ha egy rablót elfognak, kurtán végeznek vele.

— **Főispán és lapszerkesztő párbaja.** Ismertese az a kollektívkedés, amelynek Mecner Béla zemplén vármegyei főispán és Buza Barna volt országgyűlési képviselő, sátorlajuhelyi ügyvéd-lapszerkesztő között politikai háttérű összetűzésekből támadtak és átfajultak személyeskedésig. Ezeknek a kollektívkedéseknek volt következménye az a párbaj, amely ma folyt le a Fodor-féle vívóteremben Mecner Béla és Buza Barna közt. A kardpárbaj Buza Barna sebesülésével végződött. Mecner Béla sértetlen maradt. A párbajt párbajbíró előzte meg. A párbajbírókat Buza Barna segédei kérték, hogy van-e helye lovagias elégtételadásnak azért a sértésért, amivel Buza Barna Mecner Béla főispánt egy hírlapi közleményben illette? A párbajbíró — gróf Andrássy Gyula — elnök, Daniél Gábor és Holló Lajos párbajbírók — kimondta, hogy helye van a fegyveres elégtételadásnak. A mai párbajnál Mecner Béla segédei voltak: Görgey Gyula és Joanovics Sándor főispán, aki Molnár Bélát helyettesítette, Buza Barna segédei pedig Csizmaria Endre és Lovász Márton. Csizmaria Endre gróf Batthyány Pált helyettesítette. A feltételek voltak: nehéz kardok, teljes bandázs, harcképtelenségig. A harmadik összecsapásnál Buza a fején sérült meg. A párbajt erre beszüntették; a felek nem békültek ki.

— **Elismerés a kirendelt tanfelügyelőnek.** Szekszárdról jelentik: Tolna vármegye közigazgatási bizottsága Nagy Bélának, aki miniszteri rendelettel őt és félhónapig volt a tanfelügyelői hivatal vezetésével megbízva, elismerését fejezte ki, mert teendőit kifogástalanul és kiváló buzgósággal teljesítette.

— **Palota a munkásoknak.** A szabadkai munkásbiztosító-pénztár 150.000 korona költséggel palotát emel, amelyet munkáskórházzal és hideg vízgyógyintézetrel látnak el.

— A hollandi anyakirályné Budapesten. Bécsből jelentik, hogy Emma hollandi anyakirályné, aki jelenleg Bécsben van, holnap a román királyi család látogatására Szinajába utazik és onnan visszatérve Budapesten is kiszáll és itt néhány napot fog eltölteni.

— A szegény Sulkovszky hercegnő. Sulkovszky Ida hercegnőnek, *Tagányi* Sándor elvált feleségének Lengyelországban, Németországban, az osztrák császársági területén fejedelmi birtokai, kastélyai vannak, és nálunk, Magyarországon is több mint negyvenezer hold földet mondhat a magáénak, mégis ráillik a szegény Sulkovszky hercegnő nevezés. — A hercegnő most gondnokosság alatt áll. Utaztatása közben Berlinben megismerkedett *Smetow* gróffal, aki tartalékos főhadnagy egy porosz dicsőség ezredben. — Találkoztak és megszerették egymást! Majd most a két szerelmes közös kérvényt nyújtott be az aradi árvaszékhez, amelyben közösen arra kérték a szegények és árvák gyámját, hogy *Sulkovszky* Ida hercegnőnek engedjék meg, hogy nőül menjen gróf *Smetow* Bernáthoz. Az árvaszék előbb kikérte a hercegnő gondnokának véleményét. *Haliczky* Árpád gondnok pedig nemet mondott. Terjedelmes beadványt nyújtott be az árvaszékhez, amelyben előadta, hogy a *birodalmi gróf szegény, a hercegnőnek nem lehet hozzá férjhez menni. Ha az árvaszék meg nem könyörül a negyvenezer hold birtokosán: a szegény Sulkovszky hercegnőn, — egy boldogtalan hercegnővel több lesz.*

— A szocialista gróf és a papja. Gróf *Batthyány* Ervin, a bögötei földesur tudvalevőleg elvből nem tart fenn valami jó barátságot a papokkal. A szocialista gróf nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban is szembe helyezkedik, különösen gazdasági okokból a papi érdekekkel. — Ugy látszik, ez a felfogás vitte arra, hogy már hat év óta következetesen megtagadja a papjának előírt fajúrandóságok kiutalását. A bögötei plébános azonban nem engedi jussát, a vasvármegyei közigazgatási bizottságtól kérte járandóságának a kanonika vizitáció alapján való megítélését. A bizottság meg is ítélte a követelést és a szocialista grófnak meg kell fizetnie hat évre visszamenőleg az évenkénti két öl cserfát és két öl tölgyet.

— A Hraba-ügy. Az alsó-ausztriai tartománygyűlés vizsgálóbizottsága — mint Bécsből jelentik — a Hraba-ügyben ma ülést tartott és maga Hraba is megjelent. A hitingi beszédben foglalt rágalmakra és vádakra vonatkozólag egyenként kérdezte ki a bizottság, de Hraba nem tudott konkrét bizonyítékokat felhozni s végül egyáltalán megtagadta a választ, sőt el is távozott. A vizsgálóbizottság egy szocialdemokrata tagja ekkor azt indítványozta, hogy a bizottság a legsúlyosabb nyolcz esetben nézve Hraba kikerülésével a saját hatáskörében tartson vizsgálatot, de a bizottság elnöke az indítványt még csak szavazásra sem bocsátotta. Az ülés azzal végződött, hogy a vizsgálóbizottság két szavazat kivételével egyhangulag hozott határozatban a legélesebben elítélte és rosszallását fejezte ki Hraba iránt, amiért alaptalanul megrágalmazta a tartományi választmányt.

— Földrengés Délmagyarországon. Lugosról írják tegnap Krassó-Szörény megye területén több helyen, rövidebb ideig tartó földrengést érezték. *Buziáson* a déli órákban három-négy percig tartó, nagy morajjal kísért rengés ijesztette meg a lakosságot. *Karánsebesen* déli egy órakor, két egymásután következő lökést érezték. Itt néhány háznak a fala megrepedt, nagyobb kár azonban nem történt. *Orsován, Resicán és Németbogsánban* nyugatról-keletre vonuló, 4—5 másodpercig tartó rengést érezték.

A délmagyarországi földrengésekkel egyidejűleg Szerbiából is több helységről jött jelentés földrengésekről. Ezek szerint a földrengés tegnapelőtt jelentkezett és kelet-nyugati irányban haladt.

— A Pálos-kolostor titkai. Az újabb varsói jelentés szerint kiderült, hogy egy csendes templom volt a fogadalmi templomban, mikor *Macsoch*, a rabló- és testvérgyilkos szerzetes egy szent szobor arany ékszeréből kitérte a drágaköveket. A koldus már másnap följelentette az esetet, de nem adtak hitelt neki éppen azért, mert tudták róla, hogy nem épészü. *Macsoch* Helén tegnap a vizsgálóbírótól gyóntató papot kért, hogy vezekeljen bűneiért.

— A repülés örültje. Hogy zug a szél... a szél!... Szegény *Chavez* utolsó mondása volt ez, midőn titáni dicsősége után a halállal vívta végső tusáját. „Hogy zug a szél... a szél... váltig mondogatja *Kolozsvárt* is egy ember *Rind* Gábor asztalosmester, ki ma már a repülés csendes örültje s mind azt hajtogatja, hogy ő is átrepül a *Simplon*-on, de gépjével nem fog birni a halál. *Rind* Gábor már rágebben került be az elmeegógyintézetbe, mert az volt a mániája, hogy semmiből millió vállalatokat létesít s erre a célra különösen a deszkagyárosokkal nagy üzleteket kötött. Később rájöttek, hogy *Rind* Gábor a gyors meggazdagodás rögeszméjének szerencsétlen elmebetegje, kinek annyira súlyosodott a baja, hogy elmeegógyintézetbe kellett vinni. Itt a rögeszméje az lett, hogy ő van hivatva az igazi, széllal, viharral küzdő repülőgépet feltalálni — egy perc alatt. Mivel állapota javult az elmeegógyintézetben, felesége kérésére kibocsájtották, de alighanem vissza kell vinni, mert a repülés gondolatába még jobban beleőrült. Naponta végigjárja iparos társait, egyre magyarázza, hogyan kell egy perc alatt megkészíteni azt a repülő gépet, melylyel át fog szállani az *Alpe*eken és *Chavez*t, aki szerinte egy hegyhasadékba esett, ki fogja emelni.

— Uj órhajó a cattarói öbölben. A „Kronprinz *Rudolf*“ hadihajó *Kastelnuova*ba érkezett, hogy a kiselejtezendő „*Erzherzogin Stephanie*“ csatahajó helyett a kikötő-bejáratnál őrszolgálatot teljesítsen. Az órhajót szükség esetén a kikötőn kívüli szolgálatra is felhasználják. A már huszcharom éves, de igen jó állapotban levő tornyos hajónak rendkívül erős a páncélzata s igen jelentékeny a tüzersege.

— *Kossuth-szobor* *Kispesten*. Elkészült *Kossuth* Lajosnak a hatvanegyedik szobra is. A fővárossal szomszédos *Kispesten* október hó 23-án, vasárnap leplezik le *Kossuth* Lajos szobrát. A szoborművet *Hybl* József fiatal szobrász mintázta, aki *Kossuth*t nem a hagyományos szónoki tartásban ábrázolta, hanem az álló alakban a gondolkodó államférfiut örökítette meg. A szoborbizottság — *Varju* Kálmán elnöke alatt — a polgárság közadakozásából öntötte bronzba a szobrot, melyet nagy ünnepség kapcsán fognak leleplezni. Az ünnepen jelen lesz *Kossuth* Ferenc is több országgyűlési képviselővel együtt. A másfélszemes életnagyságu szobor a *Haraszi-féle* öntőjében készült.

— A lemondott rektor. Dr. *Réczey* Imre, a II. sebészeti klinika igazgatója, mint jelentették, a rektori méltóságáról lemondott. Általában *Réczey* tanár betegsége miatt az egyetemi katedrát is odahagyja és az orvostudomány gyakorlati művelésétől teljesen visszavonul. Utódja, *Lir* szerint, dr. *Herzel* Manó lesz, aki a sebészeti klinika vezetését már legközelebb átveszi.

— Sakkjátszma drótnélküli távíróval. A triezsi „*Austria-Americana*“ tengerhajózási társaság „*Francesca*“ nevű gőzösén, amely jelenleg utban van *Argentina* felé, az egyik utas, gróf *Kolowrat*, a Kanári-szigetek közelében drótnélküli távíróval, kérdést intézett a közelben levő óceánközösökhöz, hogy nincs-e valamelyiken egy utas, aki hajlandó volna vele drótnélküli távíró útján egy sakkpártit játszani? A felszólítás nem maradt eredménytelenül, mert a *Kamerum* felé igyekvő „*Eleonore Woermann*“ hamburgi gőzöről drótnélküli uton csakhamar megérkezett a válasz, hogy a hajó egyik utasa, *Frankenberg-Lutwitz* német főhadnagy hajlandó a partira. — Drótnélküli után csakhamar megegyeztek a színekben és az egyes lépések időtartamában és azután megkezdődött a játék. A két hajó egymástól való távolsága 450 kilométer volt és az első lépést félhárom órakor délután tette *Kolowrat* gróf. Tévedések elkerülése végett minden egyes lépést háromszor üzenték meg egymásnak a partnerek. A játszma egy órai megszakítással, amikor vacsoráltak, tízjeli fél-tizenkét óráig tartott és a főhadnagy győzelmével végződött.

— Lázongó parasztok. Pétervárról jelentik, hogy *Csernaja-Kamenka* faluban 400 paraszt megátadta a bőségházát, az iratokat és különösen a telekkönyvi betéteket és rajzokat elpusztította. A rendőrség azt jelentette a kormányzóknak, hogy nem volt képes megakadályozni a zavargást, sem a vétkeket összefogdosni, mert alig van azon a környéken csendőr, a rendőr pedig kevés.

— Kazánrobbanás a hadihajókon. Pétervárról jelentik: A „*Tri Swiatclja*“ és „*Joanna Slatousk*“ páncélos hadihajókon vizgázatlanság következtében kazánrobbanás történt, amely nagy károkat tett.

— Osztokodás a *Vitális* vérdija felett. *Vitális* Imre a bihari haramia fejére kitűzött kétezer korona jutalomdíj körül nagy viták keletkeztek. Kétséges, hogy kiket illet ez a szép kis összeg. *Szilágyi*, aki a csendőrököt nyomra vezette, föltétlenül ragaszkodik ahhoz, hogy ő kapja meg a pénzt. A csendőrök is azt vitatják, hogy őket illeti meg a jutalomdíj. A debreczeni csendőrparancsnokság terjedelmes jelentést küldött a belügyminiszternek a *Vitális*-hajszáról és felsorolja azon kiadásokat is, melyek a négy héten keresztül folytatott hajszá folyamán felmerültek. Javasolja, hogy a jutalomdíjban *Kotán* Ferencz csendőrormester és *Zempléni* Lajos csendőrkáplár föltétlenül részesíttessenek és ezenkívül e két csendőrt külön kitüntetésre is ajánlja a debreczeni csendőrkerületi parancsnokság. A csendőrcsapatok buzgó munkájukban összejárták a határt és bizony semmit nem kiméltek. Szerencse, hogy a gabona nagyrészt betakarították már a tarlókról, mert bizony még lábón kicsépezték volna a csendőrcsapatokat. De azért kár esett a nádasban. A *Vajna* testvérek és *R. Juhász* János kártérítést is követeltek a nádasokban okozott pusztításért. Megállapították, hogy *Vajna* János kára 150 K, *Juhász* János kára 380 korona. Most intézkedik a csendőrség a haramia közrekerítőjének szánt kétezer korona jutalomdíj kiadása felől is. *Szilágyi* Sándorné ügyvédet fogadott és ennek útján külön felterjesztést kíván a belügyminiszterhez juttatni, melyben azt vitatja, hogy senki mást nem illet meg a jutalomdíj ebben az ügyben, csak őtet, mert ha ő nem vezette volna a csendőrséget a *Vitális* lakására, úgy azt élve nem találták volna meg, már pedig a jutalomdíj csak az esetre szól, ha a haramiára még életben rábukkannak.

— Meggyilkolt ezredes. Az orosz-lengyelországi *Mariampolban* *Krudener* bárót, a harmadik huszárezred parancsnokát, szolgálja meggyilkolta. A gyilkosság személyes bosszú műve.

— Halottrablás a kriptában. Aranyoslóna közelében néhány munkás, akik *Gyik* Márton kertjében dolgoztak, egy kriptát fedeztek fel. A falon rést törtek, a kriptában elhelyezett koporsókat fel-feszítették és kifésék után kutatva, a csontokat össze-vissza hányták. A kriptá báró *Jósika* *Ambrus* volt és a legutolsó halottat 1845-ben temették bele. Megindították a nyomozást, hogy a merész betörők milyen értéktárgyakat raboltak el a kriptából.

— Jótékonycélu táncmultság. A Magyarországi Építő Kisiparosok Országos Szövetsége október hó 16., vasárnap, (VII. ker. Wesselenyi-utca 17. szám I. emelet) saját alapja, részben pedig az újságírók nyugdíjintézte javára *Jászai* *Mari* és több elsőrangú művész és műkedvelő szíves közreműködésével hangverseny, kabaré, tombola, szépségverseny stb-vel egybekötött táncmultságot rendez.

— Rendőrkékre került kivándorlási ügynök. A Kassai rendőrség szombaton elfogta *Kiszela* *Mihály* kivándorlási ügynököt és a feleségét, akik *Krajnyák* *György*, *Kasper* *Gyula*, *Finricsák* *János*, *Urbancsik* *János* és *Urbancsik* *György* nevű Kaszálba községből való hadköteles legényeket akarták a kivándorlásban elősegíteni. A legényeknél összesen 1110 koronát találtak a mellényeikbe varrva. A rendőrség előtt *Kiszela* bevallotta, hogy már körülbelül négyszáz embert segített tiltott uton a kivándorlásra, még pedig úgy, hogy Eperjesen át Pusztamezőre vitte az embereit, ahonnan eszlenkor jutottak át a lengyel határra, ott egy *Mandel* nevű ügynök várt rájuk és minden emberért 50—50 koronát fizetett *Kiszelának*. Az ügynök ellen megindították az eljárást és a vizsgálatot most széles mederben folytatják.

— Az öreg irnok haláltáncza. *Enderle* *József* mezőtúri városi irnok, aki 74 éves kora ellenére is rendkívül szerette a táncot, átment *Mezőtúrról* *Szarvasra* az ottani iparosifjuság zászlószentelési ünnepélyére és legelső volt a tánczosok sorában. Éjfél előtt azonban az öreg ember tánc közben hirtelen rosszul lett, összeesett és rövid idő múlva meghalt. *Szarvason* temették el a közönség nagy részvéte mellett.

— A százharom éves asszony halála. *Bareson* vasárnap meghalt *Somogy* vármegye legidősebb asszonya, özv. *Müller* *Józsefné*, szül. *Gold* *Czeccillia*, százharoméves korában. Vasárnap délután temették a jótékonyága miatt közszeregetnek örvendő matronát az egész község őszinte részvételével.

x Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 31. színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órakor.

x Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Szép a bajusz Hajdusági pedróvel.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

☉ Repülőnap Szabadkán. Eseményszámba menő aviatikai produkciónak lesz vasárnap színhely Szabadka. Szárits János városi hivatalnok saját szerkezetű repülőgépén fog felszállni. Szárits régi ember az aviatika terén. Évek óta foglalkozik a repüléssel és imponáló eredményeket ért el.

☉ Elhalasztották a debreczeni repülést. A francia vasutasstrájk még a debreczeni repülőnapra is kihatott. Blanchard Fernand, a hírneves francia aviatikus, aki Debreczenben a repülés bámulatos művészetét fogja bemutatni, tegnap délután Párisból sürgőnyt küldött Debreczenbe Letzter József vállalkozónak, hogy a francia vasutasstrájk miatt nem indulhat és kéri a vasárnapra hirdetett repülési mutatványokat egy héttel későbbre, a legközelebbi vasárnapra elhalasztani. A debreczeni repülés tehát e hó 23-án, vasárnap délután lesz megtartva.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Mohamedán világ. A mohamedán élet végzetlenül érdekes, mozgalmas, színes képét mutatta be ma a közönségnek az Uránia színházban Atlasz Márton „Mohamedán világ” című munkájával. A szerző, akit most látunk először az Uránia színházban, nagyon bírált munkát végzett, amikor a mohamedán élettel az Uránia közönségét megismertette. Már az a körülmény, hogy az év legnagyobb részét Kairóban tölti, biztosítéka a darab alaposságának s ha hozzáteszszük azt, hogy novellista is, a darabról elmondunk mindent. A három felvonásban feldolgozott anyag a szemlélet megismeretét úgy az izlám történeti, mint kulturális fejlődésével s a népelet intím, mindennapi jelenségeivel. Az első felvonásban az izlám hatalmának előnyomulását látjuk Mekkáól Granadáig. A második felvonásban az izlám belső életét tárja elénk. A harmadik felvonást tisztán a mohamedán élet ismertetésének szánta a szerző. Itt ismerkedünk meg a háremmel, a Kelet bűbajos, szépséges asszonyaival, azok életével, apró kedves szóalkotásaival. A darab mindvégig érdekes novellista módon van írva, ami, tekintve a közbeszóit intimilásokat s a mohamedán élet kedvesen közbeszóit epizódjait, a hatást nem is tévesztette el. Az érdeklődés nemhogy csökkent volna, hanem mindinkább fokozódott az előadás tartama miatt. A közönség az előadás végeztével, de a felvonások között is, szünni nem akaró tapsban adott kifejezést elismerésének. A színház gyönyörű álló- és művészi mozgóképekkel illusztrálta a darabot, mely előreláthatólag sokáig műsordarabja lesz az Urániának.

(*) Greguss Imre hagyatéki kiállítása. Meghatottan jártuk be a Könyves Kálmán nagymező-utcai szalonját, ahol a nemrégiben elhunyt Greguss Imre festőművész özvegye szerető gondallal rendezett kiállítást férje hátrahagyott alkotásaiból. Egyszázötvennégy műtárgy van kiállítva. Ezek kis része magántulajdon. Eladásra száznál több kép kerül és a befolyó teljes összeget az özvegy a művész síremlékének felállítására fordítja. Ma mutatták be a kegyeletes tárlatot a sajtó képviselőinek. Sok kedves eseményt, hangulatos tájképet, élénken komponált figurális képet és finom felfogású portait-t látunk ott összegyűjtve, s különösen értékesek a rajzok. — Greguss virtuóz kézzel papírosra vetett rajzai, vázlatai. Az olyan sokat szenvedett, s hosszú testi szenvedésben vergődött művész hagyatékában akadnak gyöngye váznak is. Ezek az utolsó élet éveiből valók, amikor már sem gyöngült szeme, sem a reszkető keze nem volt képes megvalósítani a lázas munkaszomjától

özstökélt izgatott elme szándékait. Azokra, akiket nem csupán vásárlási kedv vezet a kiállításra, hanem baráti szeretet és kegyelet, éppen a haladó művész eme megható lapjai és vázsnai közül fogunk emléket válogatni. Hiszen az árak olyan igazán szerények, hogy egy marék virág is többé kerül, mint a „Czinka Panna” festőjének egy-egy képe. A nagyközönség előtt a kiállítást holnap, pénteken délután öt órakor gróf Zichy János miniszter képviselőjében Molnár Viktor államtitkár üytja meg.

(*) Opera. Az Operaházban holnap, pénteken a Csavargó című lírai dráma kerül színre Szamosi—Toinette, Aine—Payer, Chaterine—Valent, A csavargó—Takács, Toinet—Szemere, Pierre—Szendrői, Martin—Déri, Thomas—Hegedűs fellépésével. Vezényel Kerner István. — Szombaton a Tévedt nőt adják Sándor Erzsé, Arányi, Rózsa, Berts, Valent, Kornai, Pichler, Szendrői, Hegedűs, Juhász közreműködésével.

(*) A Nemzeti Színházról. Holnap, pénteken először kerül színre ebben az évadban Rákosi Viktor és Malonyay Dezső nagyhatású színjátéka. „Az elnémult harangok”, amelynek ez lesz a negyvenharmadik előadása. Főszerepét ez alkalommal is Paulay Erzsé, Rákosi Szidi, D. Ligeti Juliska, S. Fáy Szeréna, Mihályfy, Gál, Szacsavay, akinek hónapok óta tartó betegsége után ez lesz az első fellépése, Gabányi és Rózsahegyí játszzák. Szombatra a színház egyik legvonzóbb műsordarabja, a „Titok” Pierre Wolf nagyhatású vígjátéka van kitűzve, amelynek Jouvenal szerepében először lép fel az új évadban Ujházy Ede. Vasárnap délután „A dolovai nábob leánya” kerül színre a rendes szereposztásban, este pedig „A boszorkány”, Sardou szenzációs drámáját adják P. Márkus Emiliával a czimszerepben. Hétfőn az „Urhatnám polgár”, Molière klaszikus vígjátéka kerül színre Lully kísérő zenéjével s Horváth Jenővel a czimszerepben. Közben teljes erővel folynak a próbák a jövő héten, pénteken bemutatásra kerülő újdonságból, Henry Bataille „A balga szűz” című négyfelvonásos színművéből.

(*) A „Muzsikuleány” Kolozsváron. Járnó György kedves operettje, a „Muzsikuleány”, melyet nemrégiben mutatott be a Városligeti Színház Budapest közönségének, tegnap került színre a kolozsvári Nemzeti Színház színházán először. A színház teljes nézőterét az utolsó zugig megtöltötte Kolozsvár előkelő közönsége. A szerzőt, aki személyesen dirigálta művét, nagy óvációban részesítették. A poétikus operette meséje éppen úgy magával ragadta a lelkes közönséget, mint a hangulatos, hatásos zene. Igen nagy sikere volt Berkyl Lilinek, a czimszerep alakítójának, valamint Antal Erzsinek, Gáthinak és Nagy Gyulának.

(*) Országos zenei kongresszus. A kongresszus mai ülésén dr. Herrmann Antal elnököt. A kongresszusnak egyik első dolga volt azt a bizottságot megválasztani, mely a kongresszus határozatainak érvényt szerezni, illetőleg azokat az állami zenei hatóságnak: a kultuszminisztériumnak be-terjeszteni s a társadalomban elterjeszteni lesz hivatva. E bizottság elnöke Hubay Jenő lett, alelnökei: dr. Herrmann Antal és Hackl N. Lajos; tagjai Budapestest Aggházy Károly, Gobbi Alajos, Kereszty István, Ságó József, dr. Tölössy Béla, vidéken pedig Lányi Ernő, Metz Albert, Simonffy Emil és Szent-Gály Gyula.

Az első előadó Cziczka Sándor (Selmezbánya) az elemi iskolai énektanítás hiányait s ennek ijesztő következményét: a növendékek hangtalanságát rajzolta a kongresszus elé s orvoslását az ének- és zenetanításnak a tanítóképző intézetekben leendő intenzívebb tételében látja. — Veres Gábor (Nagyenyed) a középiskolai énektanítókrol szól és felpanaszolja, hogy az ország 28 református gimnáziumában a nagyszámu órákkal ellátott énektanítók nem kaphatnak nyugdíjat, noha a felekezeti autonómia ezt nekik szívesen megadná; a minisztérium nem engedi, mert az állami iskolák a rendkívüli tantárgyak tanítóit szintén nem nyugdíjazza. — Hackl N. Lajos az iránt szólalt fel, hogy Szászország és egy tucat más kulturállam mintájára az énektanítást rendszeresíteni kellene. — Bogács Mihály püspök felemlíti, hogy még a tornatanítónak is több a fizetése, mint az énektanítónak, holott ennek kiképzése sokkal több esztendő igényel. — Recht Sándor arra hivatkozik, hogy a rajz is művészeti tantárgy s rendszeresítve van; aki a tanulót hallani és a zenén lelkesülni tanítja, megérdemel ugyanannyi fizetést, mint aki őt helyesen látni tanítja. — Majtényi József (Bártfa) a kolozsvári főgimnázium idei értesítője ugyanily érte-

lemben kezdeményezi, sajnos, még nem az intézkedést, csak az eszmecserét. — Dr. Vajda Emil (Győr) a középiskolai énektanítás- és tanulásról rendkívül sokoldalú és meggyőzően fejtegető értekezése 12 pontban csucosodik, többek között minden középiskolára kötelezőnek kívánja az ének- és zeneelmélet tanítását, megfelelő képesítésű és javadalmazású oktató utján. Kinos feltűnést keltett az a hiteles forrásból vett adata, hogy az országnak három iskolájában egy-egy, természetesen képesítés nélküli, cigány tanít. — Tóth Elemér az ének- és zongoratanterv és tanmódszár reformját fiziológiai alapon magyarázza és sürgeti. Évtizedre terjedő tanulmányait e téren már is szép gyakorlati eredménnyel bizonyíthatja és nemcsak kimerítő könyvben teszi közzé. — Szentessy Béla (Bazin) „Modern zongorapedagógia a beidegzés útján” című tanulmánya szinte fiziológiai alapon nyugszik és méltó arra, hogy a zongoratanárok minden vonalon alaposan foglalkozzanak vele.

Hackl N. Lajos elnöklése mellett délután az első előadó Jávossy Dezső temesvári egyházi karnagy „Egyházzenei művelődésünk” címen fejtegette a két történeti stílust: a gregorján és az ebből keletkezett Palestrina-féle polifon stílus uralmának szükségét. Meiszner Imre, az egri főszékesegyház karnagya, X. Pius pápának néhány évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett Motu proprio-ját bővebben ismertette, amelyből kitűnik, hogy az egyházi zene korlátozása nem felel meg a valóságnak. Dr. Baránszky Gyula felkéri az előadót, hogy az egy hónap mulva Budapestten tartandó katolikus nagygyűlésen mutassa be ezt a mintaszerű egyházi karéneklést. Meiszner sajnálja, hogy énekkarat ide el nem hozhatja. Az ő felkérésére a kongresszus Kersch Ferenc elhunytá felett, aki a kongresszus egyik elnöke volt, jegyzőkönyvében fejezte ki részvétét. Nagy feltűnést keltett Szent-Gály Gyulának az az indítványa, hogy a zenetanárok mellett kisebb képesítésű zenetanítókat is alkalmazzanak. Petrik József műkedvelő zenebuvár a természetes moll-harmóniáról értekezett. Végül Major J. Gyula a délszláv nép hangszereinek tanulmányozásából eredő új hangnemeket mutatott be zongorán nagy tetszést aratva. A kongresszus ezután megválasztotta a jövő kongresszus előkészítő bizottságát, amelynek díszelnökéül dr. Bárczy István polgármestert választották. A kongresszust holnap folytatják.

(*) „Beulemans kisasszony házassága.” A „Beulemans kisasszony házassága”, Fonson és Wichler nagyhirű darabja, mint Párisból írják, ott a napokban érte meg a 150-dik előadást a Renaissance-színházban, amely már-már kénytelen volt a belga vígjátékok átengedni a Réjane-színháznak, hogy szerződéses kötelezettség értelmében Rivoire André „Mon ami Teddy” című darabját játssza. Az utolsó órákban megegyezés jött létre, úgy hogy megint meghosszabbíthatják a „saison belge”-t és most továbbra is minden este és kéthetenként kétszer délután is játszzák a Renaissance-ban „Beulemans kisasszony házasságát”. A Vigszínházban holnap, szerdán és azután minden második este ismétlik a mulatságos és poétikus vígjátékokat.

(*) A budai állandó színház. Krecsányi Ignác temesvári színházgató, aki nyáron át a Krisztina-városi Színházban játszik társulatával, az új budai színház felépítése dolgában érintkezésbe lépett az illetékes körökkel. A megbeszélések pozitív eredményre vezettek, amennyiben ma már elhatározott dolog az új budai állandó színház megvalósulása. Egy budapesti műépítész már készíti is a színház tervét.

(*) Operett-bemutató a Várszínházban. A soproni színházról a jövő hét folyamán bemutatja „Fiu vagy leány” című nagy operettet, amely „Bub oder Maedel” cím alatt nagy sikert aratott Bécsben. Az operettből már szorgalmasan folynak a színház próbák. A női főszerepeket Peterdi Etelka és Telcki Ilonka játszzák.

(*) A hesseni nagyherceg darabja. „Bonifacius” a címze annak a karácsonyi játéknak, amelynek szerzője Ernst Mame álnév alá rejtzöik és tavaly a darmstadti Stadttheaterben került színre és amelynek új bemutatására készül karácsonykor a mainzi színház. Ennek a karácsonyi mesejátéknak, mely a VIII. században játszik, igazi szerzője Ernst Ludwig hesseni nagyherceg, aki álnév alatt küldte be annak idején a darabot a darmstadti színház igazgatójának.

(*) Színjáték. Bárdos Artur színházi és zenei hetilapja e héten is gazdag és értékes tartalommal jelent meg. A magyar színházi életnek hiányát pótolja az az előkelő kritikai orgánus, melyben a legjobb írók teljes függetlenségű gondolataikat el

véleményüket. Az új évfolyam most megjelent ötödik száma *Anthes* György művészi kiváló fényképét hozza. A kedvelt „Árcok és álarcok” rovatban *Fodor* Gyula ír Anthesről. Érdekes nyilatkozatokat közöl a színjátékban az új Nemzeti Színház sorsáról *Molnár* Viktor államtitkár, *Hauszmann* Alajos és *Lechner* Ödön műépítész. A szám további tartalmából kiemeljük *Bócz* B. cikkét: *Wedekind* új drámái; *Carinti* karcolatát; *Cyrano de Faust* és a *Garrick*ról szóló feljegyzéseket; a hét színházi eseményeiről *Bayard*, *Karinthy* Frigyes és (Bs.) számolnak be. A színjáték előfizetési árai: egész évre 15, félévre 8, negyedévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér.

(*) **Lotz Károly halálának évfordulója.** Ma van a hatodik évfordulója annak, hogy a magyar festőművészet kiváló mestere, *Lotz Károly* meghalt. Az évforduló alkalmából a kerepesi-temetőben lévő sírját özvegye és gyermekei egészen elborították friss virágokkal. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat részéről, amelynek *Lotz* hosszú időn át alelnöke volt, a temetőben megjelentek *Tölgyessy* Arthur festőművész, a választmány tagja dr. *Ambrosovics* Dezső titkár és *Lesskó* János helyettes-titkár, akik babérokból és pálmákból font hatalmas babérokoszort helyeztek el a mester sírjára. Kegyelettel adóztak a mester emlékének egykori növendékei is, akiknek nevében *Kölber* Dezső és *Udvarny* Géza festőtanárok helyezték el a koszort.

(*) **Pedagógiai Énekkar.** E hó 10-én alakult meg a „Pedagógiai Énekkar”, mely az ország legnagyobb énekkarainak egyike. Száz tagot számlál. A hatalmas énekkar, melynek csupa zeneértő tagja van, már megkezdte működését s szép jövőnek néz elébe. Különös érdeme van az énekkar létrejöttében dr. *Vangel* Jenőnek, a Pedagógium tudós igazgatójának, aki ritka áldozatkészséggel igyekszik az énekarnak nagyobb lendületet adni. Az énekkar az egyetemi énekkarok példájára be fogja utazni az országot s különösen a nemzetiséglakta vidékeken fogja terjeszteni a magyar dalt.

(*) **Slezák hangversenye.** Slezák Leó, a bécsi udvari operaház ragyogó hangú hőszenorja, a budapesti közönség kedvence, október hó 23-án tartja meg hangversenyét a Vigadó nagytermében. A gyönyörű műsor többek közt olyan áriákat és dalokat tartalmaz, amelyeket a nagyhirű művész ez alkalommal először énekel Budapesten. A „Lyra” bérletének második estélyén, „Ántaly” október 31-én lesz, a hegedű és zongoraművészet két legfiatalabb és legünnepeltebb képviselője lép fel egy szonátá-estély keretében.

FŐVÁROS.

(*) **A harmadik elektromos telep.** A közgyűlés július hóban tartott ülésén a harmadik elektromos telep létesítése ügyében határozatot hozott, amelyet a belügyminiszter is jóváhagyott. A tanács erre felhívta a középítési ügyosztályt, hogy a villamos világítási kérdés megoldása ügyében a légszuszuligáti kérdés megoldásának elkészítésére kiküldött bizottsághoz hasonló külön bizottság kiküldésére nézve tegyen előterjesztést. Egyúttal megállapította a harmadik előüzemi elektromos telep kiírási műveletét és szűkebbkörű ajánlati felhívást bocsátott ki. Az ajánlati feltételek értelmében elkészítendő tervpályázat benyújtási határidejét a tanács ez évi december 20-ra tette.

(*) **A Nyár-utca és környékének rendezése.** A budapesti városi villamos vasút a Rókus-kórházi vonalából kiágazólag a Nyár-, Klauzál- és Csányi-utcaikon keresztül új vonalat létesít. Ezzel kapcsolatban azt kérte a fővárostól, hogy ezeket az utcákat a villamos vágányok lerakásával egyidejűleg még ebben az esztendőben rendezzék. A tanács ma tartott ülésében a vasúttársaság kérelméhez hozzájárult.

(*) **A Dob-utca és környéke.** A középítési bizottság legutóbb tartott ülésén a Dob-utca környékének szabályozása ügyében a tanácshoz javaslatot tett. Ez a javaslat a Dob-utcaba torkoló mellékutcaknak kiszélesítését tartja szükségesnek. A tanács ma hozzájárult a középítési bizottság javaslatához és elhatározta, hogy a szabályozás megállapítása ügyében a főváros közgyűlésének előterjesztést tesz.

(*) **Szegély.** A főváros tanácsa Tömörkény község tüzkárosultjainak felségélyezésére 200 korona segélyt szavazott meg.

(*) **A fővárosi tisztviselők fizetésrendezése.** A fővárosi tisztviselők fizetésrendezése és a fővárosi tanszemélyzet nyugdíj-szabályzata ügyében dr. *Wladár* Tivadar bizottsági tag interpellációt terjesztett be, amelyet a jövő heti közgyűlésen meg fog indokolni. A fővárosi tisztviselők körében remélik, hogy az interpellációra adandó válasz kapcsán a tisztviselők a tanács részéről megnyugtató nyilatkozatokat fognak kapni. A Pol. Ért. jelentése szerint a fővárosi tisztviselők az általuk megindított mozgalom dolgában való magatartásukat az interpellációra adandó választól teszik függővé.

(*) **Munkásgimnázium a Ferencvárosban.** Nagyarányu mozgalom indult meg a főváros IX. kerületében munkásgimnázium létesítése érdekében. A nemes cél megvalósítása érdekében *Springer* Ferenc fővárosi bizottsági tag, aki a kerületben számos humanus intézménynek a megalapítója, fáradozik *Faragó* Andor állami főgimnáziumi tanár közreműködésével, aki az Uránia megbízásából vesz részt a szervezésben. Eddig igen sok nagyiparos és vállalat ígérte meg, a munkásgimnázium fenntartására alakítandó munkásgimnázium egyesületbe való belépését. Így többek között dr. *Messinger*, a *Helvi* vegyészeti gyár, dr. *Deutsch* Vilmos, a *Hungária* műtrágya-gyár, *Almás* Hugó a kőolajfinomító-gyár igazgatója, *Hercz* Lajos, *Pass* Béla gyártulajdonosok, csepeli *Weisz* Manfréd, *Melly* Béla stb. A Ferencvárosi Kör is kilátásba helyezte támogatását és közreműködését. A szervező munkálátok megbeszélése érdekében e hó 14-én, pénteken este 6 órakor a Ferencvárosi Polgári Kör helyiségében értekezletet tartanak.

(*) **A soproni színigazgató kérelme.** Nádasy József soproni színigazgató, aki most társulatával a Várszínházban játszik, azzal a kérelemmel fordult a tanáchoz, hogy a Budai Nyári Színházban is tarthasson előadásokat. A színházvizsgáló bizottság a kérelmet nem találta teljesíthetőnek. A tanács ma tartott ülésében hozzájárult a bizottság véleményéhez és a kérelmet elutasította.

EGYESÜLETEK.

(—) **Tanitók szüreti ünnepélye.** A Magyar Tanitók Otthona (IX., Kirácsi-utca 16. sz.) vasárnap, f. hó 16-án jelmezes szüreti ünnepet rendez, amelyen a szüretet a maga eredetiségében és teljes kereteiben kívánja bemutatni. A jelenlevők az ország minden nemzetiségének öltözeteit fogják magukra öltetni s így tarka képet fog nyújtani a szőlővé átalakított kerthelyiség, ahol a természetühen utánozott lugasokról valóságos szőlőfűrtök fognak csöngeni. Az ünnepség délután 3 órakor kezdődik, Este hat órakor tűzijáték lesz, nyolcz órakor pedig ünnepi lakoma. Belépődíj nincs. Ruhatári díj 1 korona.

(—) **A Mária Dorothea-Egyesület választmánya** f. hó 16-án, vasárnap d. e. 11 órakor a Tanitók Otthonában (VIII., Orczy-ut 6.) ülést tart. Az ülés tárgya: Pótépítkezés a Tanitónők Otthonában.

(—) **A közegészségügyi egyesület ülése.** Az Országos Közegészségügyi Egyesület október 20-án a Természettudományi Társulat épületében ülést tart. Az ülésen az iskolaorvosok részére tartanak felolvasást.

(—) **A Mária Dorothea-Egyesület választmánya** e hó 16-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a Tanitónők Otthonában (VIII., Orczy-ut 6.) ülést tart. Tárgy: Pótépítkezés a Tanitónők Otthonában.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Eskütétel.** Teljes ülés volt ma délelőtt tíz órakor a királyi Kurián, amely alkalommal *Plopu* György dr. újonnan kinevezett bíró a hivatalos esküt *Günther* Antal kuriai elnök kezébe letette.

§ **A zombori petíció.** A Kuria második választási tanácsa ma folytatta dr. *Konyovits* Dávid munkapárti képviselő zombori mandátuma elleni petíció tárgyalását. — Dr. *Telétleni* Ármán, a megtámadott képviselő védője befejezte védelmét, amelynek végén a petíció elutasítását kérte. Utána dr. *Czobal* Lajos, *Nikolics* György választási elnök védője szólt fel és megegyeztetve az elnök ellen emelt vádakát. Kimutatta, hogy azok minden alapot nélkülöznek és érvénytelenségi okot nem

alkotnak, valamint a bizonyítási eljárás elrendelésére nem alkalmasak. Tiltakozott az ellen, hogy dr. *Nikolics* György magyarellenes tendenciákkal vádoltassék. Hiszen éppen ő az, aki a nemzetiségi tulzók elleni küzdelemben évtizedek óta az első sorban harcol mindíg. A tárgyalást holnap folytatják.

§ **Az erzsébetfalvai sikkasztó.** Az erzsébetfalvai sikkasztó községi pénztárosnak, *Kolláth* Györgynek ügyében — mint már megírtuk — a pestvidéki törvényszék megkeresésére folyamatba lételett a kiadási eljárás. *Kolláth* a sikkasztás után Newyorkba menekült s itt dr. *Kern* néven telepedett le. Tartózkodási helyét hazaküldött leveleivel árulta el. Az igazságügyi minisztérium megkeresésére *Nuber* Sándor newyorki osztrák-magyar főkonzul letartóztatatta. A szövetségi biztosságnál október hó 6-án volt a tárgyalás s miután *Kolláth* *Nuber* főkonzul előtt nyilatkozatot állított ki arról, hogy a kiadása elleni védekezéséről lemond, a szövetségi biztosság kiadátását kimondotta. *Kolláth* Györgyöt még e hó folyamán visszazárlítják Newyorkból és itthon, szűkebb hazájában a pestvidéki törvényszék fogházába helyezik el.

§ **Becsapott szövetkezet.** Furfangos módon károsította meg egy öttagú csalóbanda 1909. év május havában a Lipótvárosi Bank mint Szövetkezetet. A csalóbanda feje *Pongrácz* Schwarz Salamon foglalkozás nélküli egyén volt, aki fivérének, *Schwarz* Jenőnek nevében 2500 korona kölcsönt vet fel a Lipótvárosi Bank mint Szövetkezettől. A károsult szövetkezet feljelentésére a rendőrség a csalóbanda tagjait letartóztatta. A lefolytatott vizsgálat folyamán a bandának négy tagja szabadlábra került, egyedül *Pongrácz* Schwarz Salamon, van még vizsgálati fogságban. A kir. ügyészség csalás és közokirathamisítás büntetési miatt emelt vádat az öt terhelt ellen. Az ügyészi vádirat ellen a terhelték védői kifogásokkal éltek. Ma tárgyalta ezeket a kifogásokat a büntető törvényszék vádtanácsa és a csalóbanda tagjait az ügyészi vádirat értelmében vád alá helyezte.

§ **Elítelt betörőbanda.** Ez év márczius havában a fővárosban egy jól szervezett kasszafurú betörőbanda garázdálkodott. A rendőrség azonban csakhamar ártalmatlanná tette a banda tagjait *Liszay* Károly, *Kocsis* Sándor, *Szmolén* Ignácot rovttmultu, a főváros területéről kitiltott betörőtolvajok személyében. Az elfogottaknál rendkívül értékes és finomművi betörő szerszámokat találtak, amelyekről kiderült, hogy *Szilkovits* Nándortól, a főváros területéről szintén kitiltott betörőtolvajtól származnak. A büntető törvényszék *Liszayt* és *Kocsist* három-három évi, *Szmolén* Ignácot pedig három és fél évi, *Szilkovits* Nándort két évi fegyházzal sújtotta. Az ítélet ellen az ügyészsúlyosításért felebezett, de felebbezést jelentettek be a vádlottak is. A budapesti kir. ítélőtábla azonban ma a bejelentett felebbezéseket elutasítva, a törvényszék ítéletét helybenhagyta.

§ **Gyermekgyilkos anya.** A pestvidéki törvényszék dr. *Bánó* táblabíró elnöklete alatt ítélték meg tanácsa ma tárgyalta *Wassermann* Erzsébet bécsi származású újpesti szobaleányanak gyermekölési bűnügyét. *Wassermann* Erzsébet pár hónappal ezelőtt szerelmi viszonyának gyümölcsét, újszülött gyermekét, mindjárt születése után megölte és a ház egyik félreeső helyén rejtette el. A bűnös anyát a törvényszék ma gyermekölés büntetéseért tíz hónapi börtönrre ítélte. Az ítélet ellen a vádlott nő felebbezéssel élt.

§ **Sikkasztó postaszolga.** *Schnabel* Gergely piliscesabai postaszolga szeptember 15-én este nyolcz óra tájban a postahivatalban átvett egy lakattal ellátott postaszakot és a postaszak-küldeményhez tartozó rovatlapot. Ebből a rovatlapból megtudta, hogy a zsákban egy 3000 koronát tartalmazó pénzeslevél is van. A zsákot felvágta, a pénzeslevelet kivette s annak tartalmával megszökött. A csendőrök a megszökött sikkasztó postaszolgát az esztergommegeyi Kirva községben csakhamar elfogták. Elfogatása alkalmával az elsikkasztott 3000 koronából *Schnabel* mindössze 53 koronát költött el. *Schnabelt* beszállították a pestvidéki törvényszék fogházába s most a kir. ügyészség indítványa alapján hivatali sikkasztás büntetése és levéltitok megsértésének vétsége miatt folyik ellene a vizsgálat.

§ **A nagymező-utcai gyujtogató.** A budapesti büntetőtörvényszék vádtanácsa ma délelőtt foglalkozott *Gál* Jenő dr.-nak, a letartóztatott *Fischgrund* Dávid védőjének szabadlábra helyezése iránti újabb

kérelmével, amelyben *Fischgrund* Dávidnak óvadék ellenében való szabadlábra helyezését kéri. A vádtanács 10.000 korona óvadék letétele ellenében — mivel *Fischgrund* külföldi honos — elrendelte *Fischgrund* szabadlábra helyezését.

§ **Fiatal kerítendő.** Verebes Antalnó hosszú időn keresztül élt abból, hogy fiatal helynéküli eselőlányokat a büzös utra vitt s áldozataitól pénzt esalt ki. A budapesti törvényszék Verebesnót másfél évi fogházra ítélte. Lányai *Papp* Mariska nem sokat okult anyja bünhődésén s a büzös üzletemeket tovább folytatta. Miután anyja megkezdte büntetését. A rendőrség csakhamar rájött büzös üzlemeire s a feljelentés alapján a kir. ügyészség *Papp* Mária ellen két rendbeli csalás vétségéért és négy rendbeli üzletszerű kerítés büntetéseért emelt vádat. — *Papp* Mária a vádirat ellen kifogásokat adott be, amelyeket ma tárgyalta a büntető törvényszék vádtanácsa és a kifogásokat elutasítva, *Papp* Máriát kétféle rendbeli csalás vétségéért és négy rendbeli kerítés büntetéseért vád alá helyezte.

SPORT.

Budapesti ügetőversenyek.

— Első nap. —

Rá sem ismertünk az Erzsébet királynő-utí ügető-pályára, oly örvendetes változást tapasztalhattunk a megnyitó napon. A kilátásba helyezett sikerült program megtette a hatását, mert a nézőtér alaposan megtelt s akik kiűn voltak, nagy élvezetet találtak a szebbnél-szebb futamokban s nagy mezőnyökben. Sőt a fogadók is teljes megelégedéssel hagyták el a versenyteret, mert minden verseny finishből a favorizált lovak kerültek ki győztesen, ami kezdetnek elég biztató jel. Ugylát-szik azon vélekedésünk, hogy az őszi meeting kár-pótolni fog bennünket a két előzőt, be fog válni.

A legszebb versenyeknek egyike volt a *Liget-telki díj*, ahol három amerikai mérkőzött a mieinkkel, köztük a mesés hírekkel megelőzött *Sir Todd*. Azonban, mint más alkalmakkor, most sem tudtak jóformán még lépést sem tartani az amerikaiak a hirtelen forduló pályán a mi tényésztésünk képviselőivel s így történt aztán, hogy *Jubilar* remek végküzdelem után elragadta a győzelmet *Cresceus*-tól, melyhez nagyon közel végzett *Rabló P.* is, míg a három amerikai messze hátul kullogott.

Részletes eredmény a következők:

I. **Derekegyházi díj.** Díj 1800 korona. Táv 2200 méter. 1. Hauser L. *Geh' schnell* (Tappan), 2. Brown J. *Zween*, Wolai némes Grom. — Futottak még: Fecske II., Betyár, Gitana, Vederemo, Gioconda, Lebe-man, Wanda, Gipsy, Magieza, Lene H, Faust. — Tot.: 10:29, 20:40 (2-ikra nem volt tét.)

II. **Ligetteleki díj.** Díj 4000 korona. Táv 2500 méter. 1. Sharovai némes *Jubilar* (Ryerson), 2. Hg. Ypsilanti *Cresceus*, 3. Winans W. *Rabló P.* — Futottak még: Dulce Jay, *Sir Todd*, Judge Lee. — Tot.: 10:36, 20:108, 74.

III. **Gödi díj.** Díj 1900 korona. Táv 2500 méter. Mr. Oscar *Prokop* (Ryerson), 2. Zsombokaköli némes *Zwerenz*, Zsombokaköli némes *Kedvesem*. — Futottak még: Azért is, Bontatella, Tribby, Milord, Our-pride, Pavia, Dalia, Duc, Ellie Ansel, Boy of Sheba. — Tot.: 10:25, 20:34, 75, 131.

IV. **Lee Simons-díj.** Díj 2400 korona. Táv 2500 méter. 1. Wolai némes *Gra* (Ederer), 2. Hauser L. *Grinzinger*, 3. Mr. Stone *Kirkwood*. — Futottak még: Hm-Hm, Galeote, Furesa. — Tot.: 10:20, 20:37, 122.

V. **Zombori díj.** Díj 2700 korona. Táv 2500 méter. 1. Pusztaberényi némes *Sara* (Capovilla), 2. Vencsellői némes *Pumi*, 3. Hauser L. *Fata Morgana*. — Futottak még: Vanda, Fatinea, Gladator, Etcetera, Regent, Kedvenc, Képvisező, Prince Revelstoke, Kremlin, Waselbua, Junta. — Tot.: 10:26, 20:36, 126, 76.

VI. **Kettesfogatu urkocsis-verseny.** Díj 4000 korona. Táv 5500 méter. 1. Pusztaberényi és Zsombokaköli némes *Lotty-Spüllerin* (Graner), 2. Sharovai némes *Krampus-Asan*, 3. Br. Sennyey I. *Zavieja-Kiki-rits*. — Futottak még: Pardon-Mima, Száresa P. *Küzdő P.*, Czimer O. *Peti*, Lexington-Wunderbua. — Tot.: 10:22, 20:24, 27, 30.

() **Orient indul az Ausztria-díjban.** Tegnapelőtti sikerült galoppja után most már biztosan indul *Orient* az Ausztria-díjban. Orienttel együtt futni fog a versenyben istállóháza: *Arnfried* is, amelynek munkájáról szintén jó hírek jönnek, sőt egy legutóbbi trial alkalmával meg is verte *Orient*-et. Mivel tudvalegőleg *Danilo II.* is startol az Ausztria-díjban s a favorit *Halt* is német tulajdonban van, a németeknek az idén nagy kilátásuk van a százezer koronás verseny megnyerésére. *Orient*et Bullock, *Arnfried*et Weatherdon, *Danilo II.*-t Dany Maher, *Halt*ot Shaw fogja lovagolni.

() **Patrie ménesben.** *Patience* sokat emlegetett első esikaja, *Patrie* befejezte rövid versenykarrierjét és ménesbe került. A kanczát két éves korában egyáltalán nem lehetett pályára hozni s idén is csak két ízben futott: a Kozma Memorialban, ahol harmadik lett *Argyélus* és *Egeria* mögött s a Nyári kísérleti versenyben, melyet megnyert *Fury* és *Nix* ellen. A tényésztésben remélhetőleg jobban be fog válni.

() **A Magyar Atlétikai Szövetség** atlétikai szakosztálya október hónap 15-én este fél 7 órakor a Szentkirályi-utca 22. szám alatti helyiségében ülést tart. Az ülésen megbeszélés tárgyát fogja képezni a tizkilométeres gyalogsági bajnokság ügye, az aradi AC kérelme 30 kilométeres gyalogló bajnokság ügyében, a rekordok hitelesítése, a temesvári AC verseny elleni óvás, a versenyekről szóló jelentések és végül folyó ügyek.

() **Ifjúsági atlétikai verseny.** A VIII. kerületi főreáliskola felső osztályainak növendékei holnap a millenáris versenypályán atlétikai versenyt rendeznek. A verseny pontjai között szerepelnek: futás, magasugrás, távolugrás, súlydobás, füleslabdajáték, eg ynegyed angol mértföldes staféta-versey, a melyet az intézet felsőbb osztályaiból összeállított csapatai küzdenek végig.

() **A MTK atlétikai versenye és football-mérkőzése.** Kellemes meglepetésben részesíti a MTK vezetősége a sportszerető közönséget. A Terézvárosi TC. elleni bajnoki mérkőzésének színhelyéül ugyanis most utólag a lágymányosi pályát választotta s így lehetővé tette, hogy az atlétika iránt is érdeklődő nagy közönség, az ugyanott lefolyó nagy atlétikai meetingjét is megtekinthesse. Most az atlétikai verseny nevezési zárata után, már biztosan jelezhetjük, hogy egy minden tekintetben nagy sikerű versenyre van kilátásunk. Nemcsak a nevezések nagy száma, hanem főleg azoknak sportbeli tartalma biztosít erről. Az összes fővárosi és nevesebb vidéki egyesületeink legjobb atlétáikat indítják s így minden számban elkezeredett küzdelemre van kilátás. Elég ha felemlítjük a jobbakközül: Rác Vilmos, Jankovich, Ondrus, Rickert, Wiesner, Speidl, Brandl, Péchy, Auerbach, Bán, dr. Vadon Ludinszky, báró Wardener, Patak, Paxián, Kobalszky, Mudin Imre és Antal Pál neveit. Az utóbbi időben főleg nagyobb egyesületeink versenyein sajnálattal látta a közönség, hogy a rendező egyesület nagyszámu indulói mellett egész elenyészett a többi egyesület versenyzőinek száma. Épp a fentemlített nevek mutatják, hogy a MTK. versenyén összes egyesületeink egyforma nagy számban vetélkednek az elsőségért, ami mindenesetre a verseny érdekességét nagyban növeli. Az atlétikai verseny pontban háromnegyed 2 órakor veszi kezdetét s után fél 4 órakor a MTK—TTC. bajnoki mérkőzés következik. A versenyekre belépődíj nincs, csak program váltása kötelező.

() **Uzás.** A MAFC Tetmajer-emléknapélye, mely, mint írtuk, pénteken, október 14-én lesz, ugy keret mint tartalom tekintetében méltóan fog sikerülni. A sportegyletek részvételüket kivétel nélkül kilátásba helyezték és az este 6 órakor a Rudas-fürdőben angol mintára tartandó swimming-gala sikere is biztosítva van. A négy meghívási verseny 60, 200, 100 méteres mell- és 100 méteres hátúszásra, valamint a 3X40 méteres sprint és vegyes staféta, ha más formában is, de eldöntésre kerül; a meghívott versenyzők ugyanis a MAFC házi-versenyén indulnak. A 60 méteres gyorsúszásban a vasárnap elő szenczációs diadalt aratott Peterdy ellen Beleznay, Schwendtner, Szentgróthy, Erdős és Donáth lép soromjába. A 200 méteres versenyben a Battersby-erő Zacháral a legjobb magyar másodosztályú úszó, Beleznay veszi fel a küzdelmet. A 100 méteres mellúszásra Toldi és Baranyi, a 100 méteres hátúszásra Vértési nyert a MAFC úszóin, Eleken és Poison kívül meghívást. A sprint-stafétában a MAFC kiváló sprint-stafétája egy válogatott csapat ellen indul, a vegyes stafétában a BAK lesz az ellenfele. Belépődíj nincs. Az egyleti zárt 260 méteres Tetmajer-emlékversenyben, mely 3-szor sorrendben vagy 5-ször egyáltalán standardon belül (2 p. 50 mp.) aratott győzelem esetén a MAFC örökös bajnokságát jelenti, a tavalyi győztes Beleznay bír legnagyobb esélyvel. — Azok, akik kimennek a Kerpesi-tetőre Tetmajer Géza sírját megkoszorúzni, d. u. negyedik órakor találkoznak a régi Műegytem előtt (Museum-körút).

() **Agarászverseny.** Nyiregyházáról jelentik: A Szabolcsvármegyei Agarász Egyesület ez évi agarászversenyét november 5-én és következő nap-jain tartja meg a nagykállói határban. A társulat az idén üli meg fennállásának ötvenéves évfordulóját, mely alkalomból a rendszerél nagyobb díjakat írt ki. November 5-én este Nyiregyházán társasvacsera és utána táncz lesz. A verseny első díja lesz a földmívelésügyi minisztérium által adományozott bábolnai arab kancza és az egylet

által adandó 1000 korona készpénz; második díj: kőlygek díjaként 400 korona aranyban és tiszteletdíj; harmadik és negyedik díj tiszteletdíj, melyet Orosz Miklós és dr. Korniss Ferencz Locsátor-tak rendelkezésre. Beíratási díj minden agár után 40 korona. A nevezések november 4-én délután 5 óráig a társulat jegyzőjénél, dr. Kauzsy Ödönnél Nyiregyházán adandók le.

KÖZGAZDASÁG.

A Kereskedelmi Bank és az Agrárbank. Mint ismeretes, *Lánczy* Leó, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnöke, a delegációk megnyitása alkalmával Bécsben tartózkodott, de ez a bécsi időzés azonban mégis sokkal inkább az Agrárbank ügyének, mint a delegációnak szólt. Értesülésünk szerint *Lánczy* bécsi tartózkodása alatt véglegesen megállapították az Agrárbank ügyei átvételének feltételeit és aláírták azt a szerződést, amelyet erre vonatkozólag *Lánczy* kötött az Union-Bankkal és a Reitzer-czéggel, mint az Agrárbank főrésztulajnosával. E szerződés főbb tartalma a következő: Az Union-Bank és a Reitzer-czég átengedi a tárczájában levő és az Agrárbank majoritását képező Agrár-részvényeket a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak, amely ezzel szemben kötelezettséget vállal arra, hogy a magánosok birtokában levő Agrár-részvényeket kívánatra tíz koronával a mindenkor árfolyámon felül átvesz, vagy Kereskedelmi Bank részvényekre becsereél. Az Agrárbank nem szűnik meg, megtartja különálló jellegét és üzlektörét, de természetesen a Kereskedelmi Bank érdek-körében fog működni. Változás az Agrárbank-nál csak annyiban lesz, hogy a bank jelenlegi vezetői, *Barta* Arnold és *Enyedi* Béni, kilépnek a bank kötelékéből s helyettük a vezetést a Kereskedelmi Banktól delegált *Vas Ferencz igazgató veszi át, mint ügyvezető igazgató,* aki *Schober* Béla dr. és *Fabri* Samu igazgatókkal együtt fogja vezetni önállóan az Agrárbank ügyeit. A két bank közötti szorosabb viszonyt külsőleg is kifejezi az a körülmény, hogy a két banknak közös elnöke lesz, és hogy *Vas Ferencz* megtartja a Kereskedelmi Bank-nál viselt igazgatói tisztségét is. Az Agrárbank megtartja jelzőlog üzletét, valamint az 1896. XV. t.-cz. oitalma alatt álló szőlő felújítási kölcsöntüzletét, csak a viczinális politikájában történik annyiban változás, hogy a Kereskedelmi Bank át fog engedni az Agrárbanknak egy pár olyan viczinálist, amely nem a legjobb eredménnyel működik, viszont a Kereskedelmi Bank is átvesz az Agrárbanktól egy pár viczinálist. Így egy egységes viczinális politikát fognak folytatni, amely egyszéges hatással lesz mind a két bankra nézve.

Ez ügyben egyébként a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága a következőket teszi közzé:

Amint már közöltetett, a két intézet között a legutóbbi időben tárgyalások folytak, melyek a két intézet magyar vasutüzleteire vonatkozó érdek-közöség létrehozására irányultak. E tárgyalások folyamán többek között a két intézet fuziója is szóba került, minthogy azonban némely fontos kérdésre nézve megegyezés nem jött létre, a két intézet az eredeti kiinduló pontra, az érdek-közöségre tért vissza.

Mémlövásár. A székesfővárosi Tattersall ma fejezte be a XXXI. számú mémlövásárt. A vásárra bejelentettek 72 darab mémlövet. Ebből tényleg beérkezett 67 darab. Ezekből eladtak 42 darabot, vagyis 62½ százalékot 214.700 koronáért. Az átlagár tehát 5119 korona darabonként. Az eladottakból 24 darabot a magyar királyi földmívelésügyi kormány vett meg 158.000 korona vételárral, vagyis 6583 korona átlagárral. A földmívelésügyi kormány legdrágábban Blaskovics Ernőnek Hasznos nevű ménjét 20.000 korona és báró Üchtritz Zsigmondnak Beaumerite ménjét 15.000 koronáért vette meg. A legolcsóbb félvérműnt 1600 koronával fizették. Az osztrák földmívelési kormány 5 darab telivérműnt vásárolt 22.500 koronáért. A bolgár kormány három darab mént 8000 koronáért, egyéb magyar tenyésztők pedig tíz darab mént 26.200 koronáért vásároltak. Az osztrák kormány legdrágább vására 8000 korona, legolcsóbb 3000 korona, a bolgár kormány legdrágább vására 4500, legolcsóbb 1600 korona és végül a magánosok legdrágább vására 5000 korona, legolcsóbb 1400 korona volt.

A tőzsdéről. A mai zsidóünnep miatt a tőzsde ma zárva volt. A magánforgalom azonban aránylag igen élénk volt s azon az értékek esekély változás után tartottan zárultak. Kötetett: Osztrák hitelrészvény 670.50—671.25 koronán, Magyar hitelrészvény 860.50—861 koronán, Leszámitolóbank 611.25—611.50 koronán, Jelzáloghitelbank 521.25—523.25 koronán, Városi villamos vasut 409—409.50 koronán, Magyar bank 758.75—760 koronán, Drasche-féle téglagyár 656 koronán, Közúti vasut 769—770 koronán.

A francia vasuti sztrájk hatása a magyar kivitelre. A francia vasuti sztrájk nemcsak Franciaország vasuti forgalmát érinti, hanem a külföldre irányuló, az ugynevezett köteleki forgalmat is. Magyarország a francia keleti vasuti hálózat révén kapcsolódik a franciaországi forgalomba. Ezen a vonalon még tegnapi akadálytalanul bonyolították le a forgalmat, ma már azonban itt is kitört a sztrájk. A sztrájk különösen az áruforgalmat fogja megakasztani s a magyar élelmiszerek és zöldségtermékek kivitelének sokat árt. Néhány hét előtt a koleraveszedelem miatt zárták el Franciaország piacait a magyar élelmiszerek elől s alig hogy ezt a zárlatot megszüntették s a magyar élelmiszerek kivitelébe kissé felmentült — a francia vasuti sztrájk teszi lehetetlenné a magyar élelmiszerek, különösen a magyar bab kivitelét.

Vámszerződési tárgyalások. A delegációk alkalmából virul a „közös” élet Bécsben. Így a közös vámkonferencia magyar és osztrák tagjai ma jöttek össze Bécsben tanácskozásra. Először azokat a fontos kereskedelempolitikai kérdéseket vitatták meg, amelyek megoldása legközelebbre várható. Így tárgyalták a szerb és román kereskedelmi szerződéseket. A szerb kereskedelmi szerződéseket tudvalevően az ottani kormány legközelebb a szkupstina elé viszi. Tanácskoztak azonfelül az Argentinával és Montenegróval megkötendő kereskedelmi szerződésekről is, amelyek perfectuálása szintén már legközelebb várható.

Munkásházak a Szunyogszigeten. Néhány fővárosi pénzügyintézetből alakult konzorcium az Újpest mellett levő Szunyogszigeten 800 munkásházat akar építeni. A konzorcium 120.000 négyszögöl területet 90 évre bérbe venne s ezen építené fel a munkásházakat. A pénzügyminiszter, aki a bérlet ügyében dönt, még nem határozott a konzorcium kérelméről. De bármennyire szükség is van olcsó lakásokra, a Szunyogsziget gyönyörű erdejét azok miatt kiirtani nem szabad, mert az obudai és újpesti munkásnépnek ez az egyetlen séta és üdülő helye.

Az új vagonrendelések. Mint értesülünk, a közelmúltban a hazai waggongyárak vezetői, a waggonkartel által kiküldött megbízott és a kereskedelmi miniszter között tárgyalások folytak az újabb waggonrendelésekre vonatkozólag. Tudomásunk szerint a mostani megrendelés, mely nagyobb szabású lesz, már *ki is van adva a kartelnek*, amely azt a közeljövőben — a waggongyárak között fennálló korábbi szerződésük értelmében — megfelelő arányban szétjel fogja osztani. E megrendelésből a kvóta szerint az aradi Weitzer János-féle waggongyárnak nagyobb mennyiség fog jutni s ezáltal a gyár — mely amugy is bőven el van látva munkával — több évre elégséges munkát fog kapni.

Mintaszüret. A földmívelésügyi miniszter rendelkezése folytán a számbéki állami szőlőtelepen mintaszüretet tartottak. A mintaszüret első napján be-

vezető ismertető előadás volt, majd másnap a szüret okszerű keresztülvitelét mutatták be. A *Kecskeméti* állami Miklós-szőlőtelepen a szüretelés már megkezdődött és 14-én, valamint 18-án a délutáni órákban az érdeklődő szőlőbirtokosokat szívesen látja az igazgatóság, midőn egyrészt a szüret helyes keresztülvitelére és a borok tovább kezelésére vonatkozó bármely kívánságokra felvilágosításokkal szolgál. Ugyanezen időben a m. kir. szőlészeti állomás kiküldöttje a mustoknak fajlesztéssel való beoltásánál követendő eljárást is bemutatja. A „Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület” az idén a Somlyóhegyen rendez mintaszüretet, hol a legmodernebb szüretelő eszközök segítségével mutatják be az okszerű szüretelést.

KULCSÁR SÁNDOR

Bronzárú- és osillárgyár

világító testek légszesz-, acetilyen- és villamos világításra.

Budapest, VI., Dessoefly-utca 9-11.

Olcsó gyári árak. Telefon 25-44.

TŐZSDÉK.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, október 13. (Saját tudósítónktól.) Az izraelita ünnepek miatt a gabonátőzsdén egyáltalán nem volt forgalom s így az árfolyamok, amelyeknek csak névleges értékük volt, nem változtak.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 13. Az izraelita ünnep miatt a tőzsde látogatottsága gyér volt, az irányzat azonban szilárd és a forgalom nyugodt. Az árfolyamok jól tartottak, sőt Skoda-értékekben élénkség mutatkozott. Magyar Jelzálog-Hitelbank részvényeiben egyes kötések fordultak elő. A déli tőzsdén nyugodt irányzat mellett üzlettelenség uralkodott s az árfolyamok alig változtak.

10 óra 45 perckor: Osztrák hitel 670.50, Magyar hitel 860.50, Laenderbank 534, Államvasut 759.75, Déli vasut 160.50, Alpési 773, Skoda 407, Magyar Jelzálogbank 519.50, Bécsi építkezési társaság 218.

1 óra 30 perckor: Osztrák hitel 670.50, Magyar hitel 860.50, Államvasut 759.50, Déli vasut 116.25, Alpési 73.50, Magyar Jelzálogbank 526, Magyar bank- és kereskedelmi részvénytársaság 757.50, Magyar Agrár- és járadékbank 512.

Bécs, okt. 13. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos aranyjárdék 111.60, Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 155.25, Magyar hitelbank részvény 859.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény —.—, Rimamurányi 702.50, Magyar cukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság —.—, Magyar koronajárdék 91.80, 4 százalékos magyar földterherm. kötvény 92.—, Magy. nyerem.-kölcs. sorsjegy 224.50, Kassa-Oderbergi Vasutészv. —.—, Magyar jelzálogbank 517.—, Magy. kereskedelmi bank 39.10. Az irányzat üzletellen.

Bécs, okt. 13. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papírjárdék 98.15, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 116.45, 1860-as sorsjegy —.—, Osztrák hitel-sorsjegy —.—, Angol-osztrák bankrészvény 216.40, Bécsi Bankverein 557.—, Osztrák magyar bank 1870.—, Déli vasut 116.50, Dunagőzhajózási társ. 1188, Dohányrészv. 374.—, Cs. k. arany (vert) 11.37, Német bankv. 117.65, Osztr. Lloyd 585.—, 4.2 száz. ezüst jár. 93.15, 96.95, Osztr. koronajárdék 93.10, 1864-es sorsj. —.—, Osztrák hitelintézeti részvény 689.25, Union-Bank 628.25, Osztrák Landerbank 583.50, Osztrák-magyar államvasut

755.—, Elbevölgyi vasut —.—, Alpésrészvény 773.50, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 240.60, Lipótkohó 544.—, Török sorsjegy 255.25.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 13. (Értéktőzsde.) A mai tőzsde szilárd, de igen kedvetlen jellegű volt, mert a forradalom és a zsidó ünnepek, a hajóipari munkásügyekről szóló jelentések, a többi tőzsde kevés ösztönzést nyújtó jelentései és a francia vasutasztrájk következtében a legszűkebb határok között mozgott. A varsó—bécsi vasut részvényein kívül, melyek 2 1/2%-ot nyertek, utólag csak még Phönix és gelsenkircheni s gőzhajósztrájk részvények voltak élénkebb forgalomban, kissé emelkedő árfolyamok mellett. A tőzsde nyugodt, de tartós irányzattal zárult. A készáruipiacz ipari értékei tulnyomólag élénkek és szilárdak voltak. Napi pénz 3 1/2% mellett bőségegen kínálva, magánleszámitolási kamatláb 4%.

Berlin, okt. 13. Zárlat. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyeztetik: 2 százalékos papírjárdék 97.10, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 98.40, osztrák hitelrészvény 210.25, Déli vasut 21.75, orosz bankjegyek 216.65, 4 százalékos új orosz kölcsön —.—, Disconto Commandit 189.30, Dinamittruszt 179.75, Harpeni 190.—, 6. Unifikált török járadék 94.60, 4.2 százalékos ezüstjár. 93.—, 4 százalékos magyar aranyjárdék 93.80, Magyar koronajárdék 91.75, Osztrák-magyar államvasut 163.10, Bécsi váltóár 849.50, Olasz járadék —.—, Alt. villamosági Edison 273.40, Gelsenkircheni 220.—, Laurakohó 172.—.

Frankfurt, okt. 13. Zárlat. 4.2 száz.-os papírjárdék —.—, 4 száz.-os osztr. ar.-jár. 98.10, Magy. ar.-jár. 93.80, Osztr. hitelint. részv. 209.87, Osztrák-magyar államvasut 162.50, Északnyugati vasut —.—, Bustioh-radi vasut —.—, Londoni váltóár 204.25, Bécsi Bankverein 140.90, Villamos részvény —.—, 3 százalékos magyar aranykölcsön 76.—, 4.2 százalékos ezüstjárdék 96.95, Osztrák koronajárdék 93.10, Magyar koronajárdék 91.65, Osztrák-magyar bank 133.20, Déli vasut részvény 22.—, Elbevölgyi vasut —.—, Bécsi váltóár 849.33, Párisi váltóár 810.50, Union bankrészv. 157.20, Alpési részv. —.—.

Hamburg, okt. 13. (Zárlat). 4.2 százalékos ezüstjárdék 97.30, 1860. sorsjegy 176.—, Déli vasut 21.70, 4 százalékos aranyjárdék 93.—, Osztrák hitelrészvény 210.25, Osztrák-magyar államvasut 161.75, Olasz járadék 103.—, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 93.85.

London, okt. 13. Angol consol 80. 3/8.

Páris, okt. 13. (Zárlat). 3 százalékos francia járadék 98.90, Osztr. aranyjárdék 98.50, Magyar aranyjárdék 95.40, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 503.75, 3 1/2 százalékos Olasz járadék 103.—, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 283.—, 5 százalékos marokkói járadék —.—, 4 százalékos 1890. román kölcs. 98.45, 4. százalékos amori románjár. 1905. 93.—, 5 százalékos orosz járadék 106.30, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 101.—, 4 százalékos spanyol jár. 93.65, 4 százalékos unifikált török jár. 92.95, Török sorsjegy 218.25, Török dohányrészvény 387.—, Osztrák földhitelintézet —.—, Osztr. Landerbank 575.—, Magyar jelzálogbank —.—, Banque de Paris 18.30, Banque Ottomane 632.—, Osztrák-magyar államvasut —.—, Déli vasut —.—, Meridionalvasut 660.—, Hartman gépgyár 643.—, Rio Tinto 17.16, Sucrerie d'Egypte 76.—, Tula 408.—, Urikányi kőszén 193, Chartered 42.—, De Beers 429.—, East Rand 133.50, Jagersfontein 219.—, Trans. Land Comp. 64.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 209.—, Váltó német piacokra (rövid) 123.25, Váltó Bécsre (rövid) 104.75, Váltó Belgiumra (rövid) 1/16, Olasz aranyváltó rövid 1/8, Váltó Svájcra (rövid) 3/16, Csekk Londonra 252.25, Magánkamatláb 2. 1/8.

Felelős szerkesztő:

SURJESSZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Palma kaucsuk czipősarok

kapható mindenütt.

Ügyeljen a védjegyre.

KÜLÖNFÉLÉK.

Két beödi Balogh-kép alá.

I. Nyári délután az erdőn.

Pázmás fény járkál itt a lombok résén
Árnyék nyugtázik szét a fák között.
Az erdők lelke ide költözött!

Parányi szellemlábak süppedésén
Hajlong a fű s a vadvirág csupán.
— Tikkasztó csend. Nyár van és délután.

A lomb reszketve lustán himbál, görnyed...
Nagyár erdőknek álmát rengeti
Bölcsös öle a lejtős néma völgynek

S a rétek tarka virággyermeki
Kiváncsian ráhajlanak szemére,
Immáron innen-onnan ezred éve.

Suhog, pereg: a perc, a nap, az óra
De átkos álmát nem veszi le róla.
Alszik örökké. Álma mély, megejtő

Arca derűs, de sohse zúdul mélye,
Bágyadt lemondás ringató zenéje:
Én szép szerelmem, alvó magyar erdő

II. Alföldi parasztszoba.

Muskátlis, rozsmaringos ablak,
És lila fényben ég a levegő.
Dajkamésés nagy hallgatás az ajkon,
És sóhaj száll... halk, fojtott, rebbenő

Mestergerendás meszelt szoba kuzkán
Tán lányalomból szó hálót a pók...
Vagy ábránd kószál alkonyi sugáron,
És várják hárman: csendben hallgatók.

Körgekezű itt mind a három asszony,
Sugár reszket a függöny peremén.
— Tán östor pattog kívül az utcáról,
Tán erre ment egy nótás vig legény.

A puszták álma fogja itt a lelket,
És mesélnék a meszelt kék falak.
A lila fénybe csak a lányziv lop be
Egy-egy ezüstös, hazug sugarat.

Mint Csipkerózska átkos vára tesped,
A múlt ködében ez a kis szoba.
Hiába kurjant, minthiába pattog
Kívülről be az élet ostroma.

Lila szín fényben, alkonyi sugárban
Magyar szívekre álmot szőtt a pók...
Csudára várnak, de tenni nem tudnak.
— Szegény magyarnép, örök-álmadók!

Hangay Sándor.

(Sarkutazók kalandja.) Hogy mekkora veszedelmeknek vannak kitéve azok a férfiak, kik a sarkvidékek fölkeresésére vállalkoznak, mily nélkülözéssel kell olykor megküzdniük: éléken világitja meg egy jelentés, melyet a minap küldött Newyorkba az északi sark vidékéről egy tudományos expedíció. Az expedíció tagjai Rudolf Anderson és Vihljahmar Stefansson 1908 május hónapban keltek utra az északi jegestenger felé Newyorkból s egy jelentésük a minap érkezett meg Hermann C. Bumpus, a newyorki Museum of Natural History igazgatójának kezéhez.

Andersonék ennek a múzeumnak számára tettek kutatásokat Amerikának a sarkvidék körébe eső partjain. Néprajzi és természetrajzi tanulmányozásuk közben eljutottak mintegy négyszáz mérföldnyire keletre a Mackenzie folyótól s oly vidékeket jártak be, hol eddig még nem fordult meg egy fölfedező vagy tudományos expedíció sem. A kutatók legutóbb küldött jelentésük szerint a Horton folyó vidékén tettek utazásokat. Állandó tanyájukat elhagyva, az expedíciónak mind a hat tagja fölkerelkedett s mindössze két napra való eleséget vitt magával, abban a reményben, hogy hamarosan visszatérnek s közben az elejtett állatokból is fognak táplálkozni. Az ut azonban majdnem végzetes kimenetelű lett, mert a kirándulás két hétig tartott s jóformán semmi vadat nem sikerült elejteniük.

A társaság egy ideig bálnanyelvel táplálkozott, ez azonban annyira olajos volt s oly nagy mértékben átjárta a tengeri só, hogy megbetegedtek tőle. Az éhség azonban elnyomta az undort s elfogyasztották a bálnanyelvet is, majd teljesen élelmiszer nélkül maradtak. Hogy az éhhaláltól megmeneküljenek, kénytelenek voltak apróra vagdálni és megenni a magukkal vitt állatbőröket. A földarabolt szárvás- és fókabőröket csak úgy voltak képesek lenyelni, hogy egy-egy kanál fókacajlat ittak meg hozzá. Természetesen ez a sovány táplálkozás roppantul elgyengítette az embereket, akik a legvégsőbb szükségben megették nagy hócipőjöknek a zsínóráját is, amelyet a fókabőrnél mégis izletesebbnek találtak.

Vándorlásuk közben, mikor már kezdtek beletrögni a gondolatba, hogy éhen kell elveszniük a jég-sivatagokon, egy pészmaököfelig megmaradt hullájára akadtak, melyet a jegesmedvék hagytak ott. Ennek a húsvál és a gyomrában talált, félig megemésztett zuzmókkal tartották fenn magukat az életet, míg végre óriási szenvedések után visszaérkeztek elhagyott tanyájukra.

A jelentésben tudatják a múzeum igazgatósá-

gával, hogy rendkívül becses néprajzi tárgyakat gyűjtöttek össze s még ez év folyamán vissza fognak érkezni Newyorkba.

(A haladás országa.) Az európai ember már megszokta, hogy Amerikát, mint a haladás országát jelölje meg. Egy tekintélyes ujság, a „Monthly Review” ugyancsak leszállítja most ennek az elismerésnek az értékét és a szegény európaiaknak vizsgálásul elmondja, hogy nincs okuk túlságosan irigykedniük a jenikre, mert ők sem vitték olyan nagyra sokra. Például az Egyesült-Államokban az utcák rosszabbul épültek és sokkal rendezetlenebbek, mint akárhol másutt. Az amerikai gyorsvonatok bár hasonlíthatatlan sebességgel haladnak, nem vehetik fel a versenyt a francia és az angol vonatokkal. Forgalom, már mint közlekedési forgalom dolgában Newyork utol nem érheti Londont. Az angol fővárosban négy évtized óta van földalatti vasút, a Hudson-parti babilon csak az utóbbi esztendőben ismerte föl ennek a hasznát és a fontosságát. Aztán meg az amerikai posta! El sem lehet képzelni, hogy mennyivel jobb a magyar posta. Csigalassúsággal dolgozik az amerikai igazságszolgáltatás is. A halálra ítélt bűnöst rendszerint három évvel az ítélet kihirdetése után végzik ki. Bűnpörök eltartanak tíz évig, sőt esetleg még tovább is. Hát ilyen és ilyenféle az igazi ábrázata a sokat magasztalt amerikai haladásnak, a mindent kutyafuttában megcsinálni akaró gyorskultúrának.

(A svájci zergék.) Svájcnek egy-két kantonban az idei ősré megtiltották a zergavadászást és ezzel a hírrel kapcsolatban néhány svájci lap most éléken foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy milyen intézkedésekkel lehetne a zergék lassu kivészésének elejét venni. Különböző becslések szerint Svájc zergeállománya jelenleg 12—18 ezer darab. A legtöbb zerge az ugynevezett Freibergben fordul elő. Így a glarni Freibergben a Seruf- és Lint-völgy között állítólag legalább 1200 zerge van és ugyanitt néha még 100 zergéből álló nyájakat is lehet látni. Más vidékeken, ahol a zergavadászati nincs olyan szigorú korlátok közé szorítva és ahol még a kíméleti időben is vadásznak, ott természetesen nagyon megfogytak a zergék. Szakértők becslése szerint télen, tehát tilalom idején, a vadászok évenként legalább 1000 zergét ejtenek el. Különösen a berni felvidéken folyik minden rendszer nélkül egész éven át a zergavadászati. A graubündeni kanton a vadászati viszonyok és a vadállomány miként való emelésének a tanulmányozására bizottságot küldött ki, amely megállapította, hogy a mezőgazdasági és erdészeti viszonyok tekintetbe vételével, négyzetkilométerenként öt zerge a normális állapot. Eszerint a svájci mezőgazdaságnak és erdészetnek még abból sem támadna különös kára, ha a svájci Alpsekben mintegy 80.000 zerge tanyáznék, mert ez lenne a normális állapot.

LIRA HERCZEGNŐJE.

— Regény két kötetben. —

IRTA: W. ROBERTS.

115

— Majd ha gondolatotok eléggé megérik, s ezt eszelekedeteikkel is bizonyítjátok, akkor jöjjetek el újra így fegyverkezve. Akkor majd senkitem mondhatja azt rólatok, hogy azért akartok meghalni, mert nem tudjátok, hogyan kell élni!

Ismét az ellenkezés moraja hallatszott.

Senkitem mozdult, csak az özveggy fátette le fegyverét. Letépte melléről a felkelők jelvényét s kilépett a harezolók sorából.

— Ez már derék, — mosolygott Tricotrin. — Gondolj mindig, mint fiatal gyermek az ódesanyádra s majd, ha öregebb leszel, minden bizonynyal bátrabban fogod szolgálni hazádat, mint azok, kik most gondolatlanul verik melleiket.

A gyermek eszelekedete megtörte azt a tiszteletet, melylyel eddig a lázongó tömeg Tricotrin iránt viseltetett.

— El akar hagyni bennünket, árulónkká akar lenni! — kiabálták örült össze-visszaságban s a kövek már repültek a védtelen gyermek feje felé.

Egy fiatalember még inkább elragadtatva a pillanatnyi indulattól, mint a többiek, hatalmas granitkockát emelt fel s a gyermek után hajította.

Tricotrin felpillantott. Látta a biztos halált repülni a védtelen gyermek felé. Lir-

telen megragadta a gyermeket s odahúzta maga mellé a magaslatra. A kő leesett s a gyermek sértetlen maradt, de védelmezője eltalálva rogyott össze.

Hangos jajgatás töltötte be a levegőt, hirtelen elhallgatott a tömeg a borzadály hatása alatt.

Tricotrin a földön feküdt elterülve. Mellette a hatalmas kőcsozka alul lassan szivárgott a vér élő.

Örjögő fájdalom s szivettépő önvád ragadta meg a tömeget. Az általános düh most az ellen irányult, aki a szerencsétlen hajítást eszközölte.

Egy szabadságszázlót terítették ki egy deszkára s arra fektették Tricotrint. Feje már oldalt hanyatlott, s tekintete kezdett megüvegesedni, de azért még mindig védelmezte a mellette álló remegő gyermeket.

Az előrenyomuló csapatok kényszerítették a lázadókat a harezter elhagyására. Mikor ahoz a helyhez értek, hol Tricotrin feküdt, nem találtak harezolókat csak esendően zokogó tömeget, mely egy holt teteme körül csoportosult.

— Ne sajnáljatok, — vigasztalta Tricotrin a sirokat. — Így legalább nem kell átélnem az öregség fájdalmas megpróbáltatásait. Most fogok meghalni a tündöklő nap fénye szivja fel utolsó lehetetemet, még mielőtt a sötét, nyomasztó éjszaka beköszöntené. De ha azt akarjátok, hogy nyugodtan haljak meg, akkor tegyetek le a további hasonlatlan vérontással járó küzdelemről s menjetek nyugodtan bába!

A körülálló levették fegyvereiket s ősz-

szetörték. Tricotrin szemei álmodozólag futottak végig a tömegen.

Tekintete ismét tiszta volt, de máskor csengő hangja most már alig hallhatóan veszett el a semmiségben. Egy kapu árnyékában megpillantotta egy magas férfi alakját, ki távolról szemlélte a harezot s a most történendőket.

— Hívjátok hozzám azt a férfit, — szólott a hozzá legközelebb állóhoz. Többen oda-futottak, hogy teljesítsék kívánságát. A férfi közeledett a haldokló fekvő helye felé.

A nép tisztelettudóan nyitott utat előtte.

— Testvérem, — susogta Tricotrin, — mos már megtudhatod.

— Oh, Istenem, miért engedted, hogy oly sokáig elveszettnek higyejelek, — sóhajtotta Estmere. — Testvérem, édes testvérem!

— Én a szabadságot szerettem, s tudtam, hogy lemondanál rangodról s birtokaidról, ha felismernél engemet, vagy ha megtudtad volna, hogy még életben vagyok. Valóban életem teljesen illett egy romantikus gyermek lelkületéhez, de én sohasem bántam meg, hogy bolondságot követtem el, ne bűnbódj hát te se főltötte. Az a Dante, amelyet eladtam neked, amelyre talán már nem is emlékszel, annak a papnak ajándéka volt, ki mindkettőnket tanított, s ki szorgalmasan elismeréseül ajándékozott meg vele. Ha kételkednél úgy meggyőzőnek majd azon okiratok, melyeket szobámban megtalálhatsz. Nos, ugy-e, furesának tűnik fel előtted egész életem, Eustach? Nos, mit találsz benne, megnyugvást, vagy gyalázatot?

(Folyt. köv.)

Ozletli tudósítások.

Kőbányai sertés piac.

Október 13. Árjegyzés. Hizott sertésárak. I. Magyar elsőrendű: fiatal nehéz (páronkint 320 klgon felül) 146-147 fillér, fiatal közép (páronkint 251-320 klg.) 152-154 fillérig. II. Magyar szedett: Közép (páronkint 240-280 klg.) 54-158 fillér, könnyű (páronkint 240 klgig) 160-164 fillér. Sertéslétszám: 1910. október 11. napján volt készlet 32924 drb, 12-én felhajtott 272, 12-én elszállított 362, 13-ára maradt készlet 62834 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közvágóhid igazgatóságától.) Okt. 13. Előző napi eladatlan maradvány 132 drb sertés. Mai felhajtás 1100 drb sertés. Összesen 1232 drb sertés. Eladott 899 drb sertés. Mai maradvány 333 drb sertés.

Arjegyzés. Zsirtsertés. Öreg I. rendű 350 klg. felül ételsúlylevonással 150-152 fillér. Fiatal nehéz 300 klg. felül ételsúlylevonással 156-166 fillér. Fiatal közép 220-300 klg.-ig ételsúlylevonással 154-170 fillér. Fiatal könnyű 120 klg.-ig ételsúlylevonással 166-174 fillér. Süldő hovárt, ételsúlyban 124-140 fillér. (Az áruk minden levonás nélkül klgkint ételsúlyban értendők.) A vásár irányzata közepes. Az árak 2-4 fillérrel emelkedtek.

Bécsi szurómarhavasár.

Okt. 13. A mai vásárra félhoztak: 4179 drb borjút, 1711 drb fiatal sertést, 1490 levágott sertést, 289 drb levágott juhót, 58 drb bárányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágott borjú 109-130 fillér; elsőrendű 132-148 fillér; legelője 150-160 fillér, élő borjú 92-128 fillér, legelőrendű 130-140 fillér, élő huszartés 116-136 fillér, élő zsirsertés 128-136 fillér; levágott huszartés 136-160 fillér, hizott sertés 136-160 fillér, levágott hizott sertés 130-152 fillér, könnyű sertés 156-160 fillér; elsőrendű süldő 156-160 fillér; levágott juh 88-122 fillér; bárány 32-40 korona páronkint.

Heti lóvásár.

Okt. 13. A Tatterszall-telepen ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 161 darab első és 369 drb másodosztályú, összesen 530 drb lovat. Eladott összesen 283 drb ló, melyek közül a székesfővárosi vágónak megvett 60 drbot 62-142 korona között váltakozó árban.

Szerkesztői üzenetek.

— Magánlevelek írására nem vállalkozunk. —
— Kéziratokat vissza nem küldünk. —

N. K. Pozsony. Németországba nem kell utlevél. Körutazási jegyet kaphat akár Budapesten, akár Bécsben a jegyirodáknál.

Kislány S. patak. Önnek nincs iagaza. Ilyen tekintetben az édesanyjára kell hallgatnia, ő tudja legjobban, hogy a kényes ügyben mit szabad tennie. Mi sem szolgálhatnánk más tanácsal.

Hü olvasó Budapest. Valameiy idegen nyelv elsajátítása teljesen egyéni dolog. Jó tanerő vezetése alatt egy éven belül tökéletesen beszélhet. Természetesen sokat kell idegen nyelven olvasnia.

Válasz. Ha a levél teljes magyarázással szolgál, akkor fogadja el, különösen, ha kiérzi belőle az őszinteség hangját. Amennyiben írásából kiveszszük, nincs oka arra a haragra, mely ne nyerne feloldást a megbocsátásban. Ön — ugymondja — hat éve ismeri őt. Ha valóban ismeri, akkor legjobban kell tudnia, ezéizatos volt-e a megbántás, vagy csak a körülmények véletlen sorakozása volt-e annak előidézője. Eszerint döntsön e kérdésben.

L. H. Kolozsvár. Megkaphatja bármelyik könyvkereskedésben

Zombor. 1. Méltóságos ur. 2. Rendesen a bírtokán tartózkodik. 3. Csakis előzetes bejelentés mellett.

Kívánsí. Olyan nevű országgyűlési képviselő sincsen.

Ószi képek. Sajnálattunkra, nem közölhetők.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 13. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter Sükösd Ernő dévai, Székely Gyula pozsonyi, Szabady Gusztáv nagykanizsai, Werner Rezső fiumei és Károlyi Lajos budapesti dohányáruraktári ellenőröket eddigi minőségükben dohányáruraktári kezelőkké; Forgó Lajos czukorgyári ellenőrt a sárvári czukortelepen eddigi állomáshelyén való meghagyásra mellett a X. fizetési osztályba czukorgyári főellenőrré és Geiger Oszkár sarkadi lakost a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű czukorgyári ellenőrré a szerencsi czukorgyártelepen; a te-

mesvári itéletábla elnöke dr. Herbek Miklós fehértemplomi törvényszéki díjjalan joggyakornokot a temesvári itéletábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Szlozelics János budapesti lakos Vasra, Klein József satoraljai helyi lakos saját, valamint László gyermeke Szentgyörgyre, Kopittel Emília budapesti lakos, valamint Kopitl Lajos gyermeke Kertészre, Rumszauer Róbert szekszárdi lakos Rómaira, Taub Ernő gödöllői lakos saját, valamint László és Jenő gyermekei Törökre, Gros József budapesti lakos saját, valamint Stefánia és Lipót Leó gyermekei Nagyra, Rott Lipót (Lajos) beszercebányai lakos saját, valamint Hilda és Margit gyermekei Ruttkaira, kiskoru Horovitz Tibor budapesti lakos családi nevének Hegedűsre kért magyarosítását megengedte.

Pályázatok. A zágrábi pénzügyigazgatósághoz számgyakornoki állásra két hét alatt; a dévai törvényszék elnökéhez a petrozsényi járásbírósnágnál betöltendő két irnoki és két hivatalsszolgái állásra november hó 15-éig; a debreczeni pénzügyigazgatóságkhoz két fővigyázói és több vigyázói állásra nyolcz hét alatt; a dévai törvényszék elnökéhez a puji járásbírósnágnál betöltendő teilekkönyvvezetői állásra két hét alatt nyujtandók be a szabályszerűen felszerelt kérvények.

VIZALLÁS.

Table with columns for location and date (okt. 12, okt. 13) showing results for various events like 'Vízalás', 'Vízalás', etc.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap az idő száraz és jobbára felhőtlen volt, eltekintve nagyon szórványosan előfordult igen jelentéktelen helyi esőktől. A hőmérséklet délnyugatról emelkedett, főleg az Alföldön és északon, míg Erdélyben jelentéktelenül süllyedt. A maximum 24 fok C volt Észéken, a minimum 2 fok C Kolozsvárott.

Prognózis a következő 24 órára:

Egyelőre enyhe idő várható, nyugaton helyenként esővel, később hőszűrés valószínű. (Sürgöny-prognózis: enyhe, nyugaton elvélve csapadék, később hűvösebb.)

Weather forecast table with columns: Allomás, Légnyomás, Hőmérséklet, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet.

EGYETERTÉSÜ politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

SZINHÁZAK.

Péntek, 1910. október 14-én.

M. KIR. OPERAHÁZ.

A csavargó.

Lírai drama 4 felvonásban. Szövegíró: Richepin Jean. Fordította: Heltai Jenő. Zenejét szerzelte: Leroux Xavier.

- Personnel list for M. Kir. Operaház including Toinette, Aline, Catherine, etc.

Kezdeté 7 órákor.

KIRALY SZINHÁZ.

Balkáni hercegnő.

Operette 3 felvonásban. Írták: Frederick Lonsdale és Francke Curson. Zenejét szerzelte: Rubens A. Pál.

- Personnel list for Király Színház including Stéfánia hercegnő, Szerglusz, etc.

Kezdeté 1/8 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Beulemans k. a. házassága.

Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Fouson és Wicheler.

- Personnel list for Vigszínház including Beulemans, Beulemansné, Szuzenna lányok, etc.

Kezdeté 1/8 órákor.

Fővárosi Városi Igéll Színház.

Muzsikusleány.

Operett 3 felvonásban. Írták: János György és Buchbinder B.

- Personnel list for Fővárosi Városi Igéll Színház including Eszterházy hercegnő, A kis herceg, Haydn József, etc.

Kezdeté 1/8 órákor.

URÁNIA SZINHÁZ.

Mohamedán világ.

Kezdeté 1/8 órákor.

Fővárosi Orfeum. VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Advertisement for Fővárosi Orfeum featuring 'A REKORD-MŰSOR' and 'OY-RA (Wojosesszko.)' with names like Jennings-Bray, Fregolia, Gobert, Belling, Lillian Herlein, Tina di Rona.

6 személyes damaszt-teríték tiszta lenből csak 6 korona. KUNZ ÁRUHÁZ Deák Ferenc-utca 10. sz.

Royal Cabaret advertisement featuring 'Erzsébet-körút 31. szám.' and listing various performers and acts.

ZÁLOGBAN advertisement for Mannheim Simon és Fia, featuring gold and silver jewelry.

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1910. október 14-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Az elmúlt harangok.

Színháték 4 felv. Irtá: Rákosi V. és Malonyay Dező.

Személyek:

Simándy Pál	Mihályfi
Todorescu	Gál
Zalathnay	Szacsavay
Papp Mózes	Gabányi
Benedek	Molnár
A harangozó	Horváth
Kovács	Bartos
Gáspár	Abonyi
György	Péti a. n.
Petró	Rózsabegy
Pakulár bojtár	Gabányi I.
Juon	Mészáros
Első presbiter	Latabár
Második presbiter	Faludi
Hárma	Paulay
Todorescuné	S. Fay Sz.
Florea	Paulay E.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Ghiberti gróf.

Színmű 3 felvonásban. Irtá: Farkass Pál

Személyek:

Gróf Riedenfels	Ódry
Geismann	Gyenes
Ghiberti gróf	Somlay
Torleoni	Horváth
Redari	Hajdu
Caralla	Garamszeghy
Uhdó	Falusi
Sandóki	Rózsabegy
Tábornok	Bartos
Főhadnagy	Balassa
Szádas-hadbíró	Horváth
Hajnagy	Mészáros
Első olasz	Kürtty
Második olasz	Alonyi
Harmadik olasz	Rajnai
Vai-Ollioio báróné	K. Horgyesi M.
Bianka	Paulay

Kezdeté 1/2 8 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Karenin Anna.

Dráma 4 felvonásban. Irtá: Tolsztoj Guirand.

Személyek:

Karenin gróf	Sebestyén
Anna, a felesége	G. Kortész E.
Obonszki herceg	Kertész
Wronszky gróf	Góth
Miagkaja gróf	Mészáros G.
Cserbatzky herceg	Réthei
Serpuhovszky herceg	Pártos
Levin	Papp
Kitty	Tóth I.
Twerszkoj hercegnő	Csatai J.
Nordsztona grófné	Harmath L.
Szomatov	Huszár
Szomatovné	Zala K.
Jachvin hadnagy	Vándori
Makhotin	Thuróczy
Tábornok	Dobi
Nasztya	P. Tárnoki G.
Szergiusz	Lakos V.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

ROYAL-ORFEUM.

VII. Erzsébet-körút 31.

Este pont 8 órákor

Legelsőrangú színházi és varieté előadás.

A palatinus lánya
Ascher Leo nagy operettje (Vezényli a szerző.)

A kávéház márványasztalánál
Zerkovitz scenirozott dala

A pót imaház
Szép Ernő új cirkusztréfája

Francia négyes
Maurnier jelenete

Az inspekciós szobában
Lunecier bohózata. A hídnál

Zenés blüett. Else Kupfer, Goddín, Szalontai, Szécsi, Németh

T., Palásthy, Varjas, Solti, Sarkadi, Bársony, Tihanyi és a többi októberi attrakció.

Vasárnap, október hó 16-án két előadás, d. u. 3/2 és este 8-kor

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!

Kezdeté 1/2 9-kor! Kezdeté 1/2 9-kor!

Ujdonság! Ujdonság!

Már megint főznek!

és

Berta mindent vállal!

Bohózatok. Irták Günger és Taussig, ford. és átd. Steinhardt. Steinhardt Hunyadi és Szőke Szakáll teljesen új műsorral, és elsőrendű külföldi számok. Vasár- és ünnepnapokon délutáni előadás kezdete 1/2 4-kor. Éjfélről reggel 5 óráig a téli kertben cabarett cigányzene. Belépő díj nincs. — Jegyek d. e. 10—1-ig és délután 3—6-ig a mulatóban és özv. Konti Józsefné dohánytözsdejében, Andrassy-ut 29. és a Hungária fürdőben.

Felosztatás miatt

raktáron lévő műtárgyakat, művészi festményeket, stb. e hó 26-ig rendkívül előnyös áron kiárúsítjuk

Uránia Műkereskedés R.-T.

Budapest, IV., Kigyó-tér 1.

KÖLTŐK ÉS ÍRÓK.

A vállalat legújabb kötet:

ALFRED DE MUSSET

Irtá KÖNIG GYÖRGY.

Az első magyar Musset-életrajz; részletesen, vonzó előadásban tárgyalja a költő, szenvedésekben gazdag életét a szoros kapcsolatban mutatja be vele költészetét. A francia romantika nagy lírikusának eleven, hű és jellemző képe ez a könyv, egyaránt érdekes olvasmánya a laikus olvasónak és az irodalommal foglalkozónak.

Ara díszes kartonkötésben 2 kor. 50 fil.

Kapható;

Lampel R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál

Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. sz.

és minden könyvkereskedésben.

Munkás ember Szegény ember

a telet könnyen türi

Miért? Miért?

1. Mert minden szegény ember házában van egy olcsó üveg valódi

DIANA SÓSBORSZESZ

amé pótolja az egészséget.

2. Mert aki Diana sósborszesszel bedörzsölteti magát, az másnap frissen és egészségesen folytathatja munkáját.

3. Mert a Diana sósborszessz cukorra cseppentve a legkellemesebb ital és enyhíti a belső fájdalmakat.

4. Mert a Diana sósborszessz a legjobb étvágygerjesztő háziszer.

5. Mert aki egész nap talpon van, dolgozik, mozog, görnyed vagy bármilyen más nehéz munkát végez: annak feltétlenül jól esik egy kis bedörzsölés a valódi Diana sósborszessszel.

6. Mert a Diana sósborszessz erősíti, edzi, frissíti az emberi szervezetet, a csontokat, ereket és inakat.

7. Mert a Diana sósborszessz enyhíti az összes fájdalmakat már a masszázás alatt.

Eppen ezért minden szegény és munkásember vásárol **DIANA SÓSBORSZESZT 44 fillérért** eredeti üvegekben.

Egyedüli készítő:

Erényi Béla
gyógyszerész,
Bpest, VII., Károly-körút 5.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
Telefon: 14-22. Telefon: 14-22
Az előadás kezdete 1/2 9 órákor.

9/4 órákor! Ma Ujdonság!
„Putifár felesége”

Eredeti bohózat. Irtá: Tolnay Gyula. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 órákor Ujdonság!

„Grenzverlegenheiten”

Jelenet egy pályaudvaron. Francia eszme után irtá: Hirschfeld Lajos. Rendező: Werner Manó.

Jegyek elővételben: **Folies Caprice**, Révay-utca 18. d. e. 9—1-ig és d. u. 3—6-ig. **Kont**, különlegességi tözsdő Andrassy-ut 29. és **Sopronyi** nagytözsdő Rákóczi-ut 1. 12 óra után az 1-55 emeleti „Casino de Paris”-ban a világ legelső ének- és tánc-attrakciók fellépője.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 10-72

Minden este pont 8 órákor.

Parádés színházi és varieté műsor.

Else Kupfer a berlini Reinhardt társulat kitűnő tagja mint dizőz. **A palatinus leánya** Ascher Leo pompás operettje. Szalontai, Németh, Viola, Palásthy, Bársony, Cobor, Csabay, Seress, Fabian, Lugosi, Kis Bella és még 52 szereplő. **Az inspekciós szobában** Lunecier bohózata. **A pót imaház** Szép Ernő új cirkusztréfája. **Pán szerelme** Zerkovitz új scenirozott dala. **A hídnál** Zenés blüett Gilbert Goddín A kacagó ember. **Francia négyes** Maurnier jelenete. — **A kávéház márványasztalánál** Zerkovitz scenirozott dala. **Solti, Szécsi, Sarkadi** új szövekkal.

Először lép föl **Varjas Antal** Kukó Vince cigány zenekarával.

La belle Trilby, Dijella és az összes októberi attrakciók. Kötővendég, mérsékelt árak Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás: délután 3/2 órákor mérsékelt, este 8 órákor rendező helyekkel. A téli kertben éjféltől **Royal-Cabaret**. 34 új tánc- és ének-attrakció. Ball-művészet, ének-, táncművelés és cigányzene hajnal 5 óráig.

A CAIRO kávéházban

BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR.

mától kezdve mindennap délután 5-től 7 óráig és este 9-től 11 óráig

GOBGEKÉ francia quartett HANGVERSENYEZ.

TOST és MOLNAR

kereskedelmi-, díszítő- és tájkertészete

BUDAPEST, VII. ISTVÁN-UT 50.

Elvállal ablak és erkélydíszítéseket. Kertek, parkok tervezését, alakítását, fenntartását. Alkalmi és állandó díszítéseket. Téli kertek berendezését, minden e szakba vágó munkát. :: :: :: ::

Telefon: 83-75. Telefon: 83-75.

Külső telep: Gyarmat-utca 25.

Lekéselt!

mert nincs jó óraja, pedig megbízható, pontos járású orát

POLGÁR KÁLMÁN

művésznél

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 29. szám.

részletfizetésre is vásárolhat szigorúan szabott áron

Javítások és vidéki megrendelésekre különös figyelem! Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik

Alkalmi vételt

ajánl szőp és Szom

butorok perzsa-szőnyeg csillárok-ban

Erdélyi tömör

keményfa háló-szoba

csak **145** frt

Áll: 2 ruhaszekrény, 2 ágy, 3 éjjeli szekrény, 1 mosdó vörös márvánnyal és tükörrel. Eszközölt kádfűző munkás évi juttatás mellett

Nagy Zsigmond

Lázár-utca 3.

Bazilika közelében (Saját ház.)

vételkényszer nélkül Mindenkinak megtekinteni ajánlatos.

MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR

BUDAPEST, VII-İK KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32-İK SZÁM, A RÓZSUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN,
 saját érdekükben felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturállamokban szabadalmazott, különösen a nyári idényben páratlan czélszerűségű kicserélhető
 nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötők**ről prospektust kérjenek. Ezen
SÉRVKÖTŐ a legmesszebbmenő igényeknek is megfelel **MŰLÁB** a lehető legjobb kivitelben **MŰKEZ** a legizlésebb kiállításban **MŰFŰZŐ**
 Támogatók, egyenestartók, haskötők, gummihiarinyák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.
HYGIENIKUS KÜLÖNLEGESSÉGEK! **KÉPES ÁRJEGYZÉKET** kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

LEGUJABB! Most jelent meg! LEGUJABB!

EDWARD WESTERMARCK

Az emberi házasság története

Fordította
HARKÁNYINÉ WEISER ELLA

A nemi életnek hagyományos és jogi szabályozására vonatkozó szinte áttekinthetetlen irodalomból magasan emelkedik ki *Westermarck* eme nagyírú munkája, amely új világot hoz erre a mindenkit érdeklő fontos és érdekes kérdésre.

A kötet tartalma: A házasság eredete. — Az emberi párosodás évszaka az ősidőben. — Az emberi házasság kora. — A nőközség elméletének bírálata. — Házasság és nőtlenség. — Az ember udvarlása. — Az udvarlás eszt. özei. — A választás szabadsága. — Nemi kiválasztás az állatoknál; az embernél. — Jellegzetes szépség. — A hasonlóság törvénye. — Rokonzásosságok tilalma. — Nemi kiválasztás szeretet, rokonszenv és számítás befolyása alatt. — Rablás vagy vásárlás útján kötött házasság. — A vásárlás útján kötött házasság hanyatlása és a hozomány. — Házassági szertartások. — Az emberi házasság alakjai; tartama. ::

A kötet ára füzve 7 kor., kötve 10 kor.

Megrendelhető a kiadóhivatalban, Athenaeum irod. és nyomdai részvénytársulat (VII., Rákóczi-út 54.), valamint minden hazai könyvkereskedésben. ::

LEFKOVICS ADOLF
 Budapest, VII., Wesselényi-u. 51/E. Telefon 118-46. Arjegyzék ingyen és bérmentve.

BOROLIN

felülmúlhatlan háziszér minden meghülés okozta baj ellen. Kítűnő fertőtlenítő szer. Kis üveg 2 korona, nagy üveg 2 korona 50 fillér. Próbauveg 1 korona 20 fillér. — Kapható mindenütt.

Gyártják: Dr. Borovszky R. és Borovszky K. Budapest, II., Fő-utca 77.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 25 éven át szerzett kórházi tapasztalat alapján

Dr. KAJDACSY

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgycsőgyógyászat, hólyagbaj, sebeket, bajakört (gyphilit), bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebeknél is, önfertőzést és annak utóbjait, ideg-és hátrgörcsöket, valamint minden női bajokat.

Kendel d. e. 12 óráig d. u. 4-ig és este 7-9-ig
Budapest, VIII., József-körút 2. szám.
 Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. — Levél útján is biztos gyógyulok.

Hevény vagy idült

bujakór - bántalmak

ny. y görvélykór, bőrbajok, rheuma, (izzag, fekélyek stb.) s a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint mirigyda-
 anát, rheumatizmus, a száj, gege gyenyedése, d-ga-
 atok, onostosis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy örököl-
 t bújakóros bántalmak esetében, a legmegrozottebb s minden gyógykezeléssel daczó betegségből biztos és gyö-
 keres gyógyulást nyújtanak.

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyezve.

Igen kellemes gyógyszer, melyet 40 év óta a legkiválóbb orvosok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és már számos kítűntetésben részesült.

Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 53 darab tartalommal 11. — kor. Minta és prospektus rendelkezésre áll.

Raktár: Török József gyógyszerész Budapest, Király-
 utca 12. és Andrássy-ut 22. szám.

A Vállalkozók Lapja

és annak német kiadása a
Der Baunnternehmer u. Lieferant
 szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, VII., Erzsébet-körút 8. sz.
 alatt van.

E szaklapokra, melyek Lakatos Lajos, Komor Marcell építész-és Soós Izor szerkesztésében jelennek meg és XXXI. évfolyamukat járják, azzal hívjuk fel a vállalkozók, mérnökök, építésszek, építőmesterek, rajzolókat, szállítók, gyárosok, építőiparosok, fakereskedők, munkavezetők, szakmáncosok és bérlők figyelmét, hogy a lapokban jeles szakcikkekkel kívül közölve vannak az országban fölmerülő összes építkezésekre, szállításokra, bérletekre és adás-vételekre vonatkozó árjegyzékek és árverések: a vasútvállalat, vízépítési hírek: a mérnöki és általában a technikai szakba való mindennemű tervpályázatok. Előfizetési ár akár a magyar, akár a német kiadásra egész évre 20 K. félévre 10 K. — Előfizetni lehet minden postahivatalnál, valamint nevezett lapok kiadóhivatalában.

Pompás vászonkötésben mintegy 1000 oldalon, elsősorú szak-
 erők tollából eredő közleményekkel, körülbelül 70.000 hiteles építőipari czímmel a legutóbb megjelent

Vállalkozók Évkönyve és Czimtára
 10 koronáért: ugyancsak a lapok kiadóhivatalában kapható.

BUTOR

késpenzért és részletre.
 Nem kell banknál törleszténi és semmiféle kamat nem számítatik. Háló-, ebéd-, urfi-és szalonberendezések, óriási vá-lasztek, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BODOG butornagykereskedő

Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. Arjegyzék ingyen.

FOGAK

3 koronától szájpadiás nélkül, gyökér-eltávolítás fölöttes, aranykoronák és tartós fogtömések, foghuzások, érzé-telemtéssel. — Vidékiek 12 óra alatt kielégíttetnek. Régi hasznavehető alakítok.

Dr. HEGEDŰS JAKAB fogorvos

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 44.
 Rendelés egész nap. Részletfizetésre is. 10 évi jótál-las és fájdalom nélküli kezelés, tartós fogtömések 8 korona. Vidékről beküldött műfogak még aznap javítva vissza, küldetnek.

Fakult bőrkabátok

sötét színekre tartósan festetnek

Haltenberger Béla ruhafestő-gyárában Kassán.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYŰRŰK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
 ÉRSZERESZ-ÉS MŰD. IS
 üzletében szerezhetők be
BUDAPEST, Erzsébet körút 29.
 VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLDÖNÖS QONDOT FORDITOK.
ARJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

AZ ÉN UJSÁGOM

KÉPES GYERMEK HETILAP
 Szerkeszti: PÓSA LAJOS.

Elbeszélés, vers, mese, mulattató olvas-mány, tanulságos czikk, számos kép a tartalma minden számnak; valamennyi azt a czélt szolgálja, hogy bővítse a gyer-mek ösmereteit, hogy vidám ötletes formá-ban szórakoztassa. A gyermekvilág régi kedves és jökedvű barátja, **TANYER-TALPU KOMA** a maoközönemzetség híres-neves ivadéka folytatja mulat-ságos kalandjainak elbeszélését és írdoakja, **BOCS BÁLINT** írja az érde-kes kalandok történetét. Ezer kaland, ezer tréfa. Az új évnegyed október 1-én kezdődik.

Előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér.

Mutatványszámot kérésre ingyen küld a kiadóhivatal

Budapest, VI., Andrássy-ut 10.

E hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó ár...

Juniperus (nemes borovicska) 4 literes...

Diszkert-kedvelők kérjenek árjegyzéket az első magyar diszkert-faiskolától...

Kézimunka himzésekhez, butorhoz, függönyökhöz...

Figyelmeztetés. Fogfájás, fogszuvasodás és kellemetlen szájszag...

Társalkodónót keres művelt gárcon urinber, kinek éves lakása van...

Tisztviselői kölcsönt köztisztviselőknek és katonatiszteknek...

Pénzszekrényeket tüz- és betörésmenteseket ajánl olcsó árakon...

Nevelőnőket német, francia, angolokat zene nyelvismerettel...

A gyakorló Gyorsírók Társasága gyorsírás (Gabelsberger-Markwits rondszerű)...

Meghülésből származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle...

INGYEN TANULHAT november 1-től két hónapig...

Balatonpart legjobb pontján villatelek és szanatóriumnak...

Figyelem! Udalmak, erdőhivatalok, kert és szőlőbirtokok...

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok...

Mézédes téliszőlő postakosaraként 3. másszánt 48 kor...

Fürdőkádak magy. kir. szab. fűtéssel jégszekrények...

Wiesel Adolf Váci-körút 47. Podmaniczky-utca sarok...

Parlamenti gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola...

25 koronáért készülnek saját műhelyemben mérték után...

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak...

Zálogcéduulákat veszek. Elzálogosított brilliansokat...

Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz.

Hungária beszélgépek tölcsernéküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány...

Deményi és Társa Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket.

Soványág Az egyedüli eredménytől kisért háziszert dr. William Hertley tanár...

Veres atyonya befőtt, szépeességi, 5 kilós postakosár...

Rizike gomba, válogatott, 5 kilós hordókban...

Zálogcéduulát, Brilliansot, gyöngyöt, ékszer, aranyat...

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítései...

Mielőtt GRAMOFONT vásárol kérje a világhírű THE ROYAL...

Szabók részére mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék...

Automatikus tömegfogó, patkányok részére 4 K. egereknél 2 K. 40 fill...

A legrégebbi magyar gyermekkönyv FLÓRI KÖNYVE...

Budapest, VI., Király-utca 76. Kérjen árjegyzéket.

azonnal Szent László Intézet beszélgépgépezésosztályába...

MAGANTANULÓKAT polgári iskolai, gimnáziumi, kereskedelmi...

Magyar Tanügyi Intézet Rottenbiller-utca 5/a. sz.

PéNZt akar Ön azonnal butorra, zongorára...

Fodor József szőnyeg- és kárptoskellékek nagykereskedő...

Zálogcéduulákat veszek. Elzálogosított brilliansokat...

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3...

Rayonképviselők ügynők és reprezentatív vizontelésű kiképzés...

Legújabb gramfon lemez felételek. Dupla 25 cm. Drbjia: kor. 250. Király Ernőtől énekelve...

Sztraka Menthol togszappan desinficiálja, szagtalanítja...

A gyermekáldást 2 vagy 3 számra meghatározni...

ÜGYNÖKÖK Minden szakmabeli egyének tetemes keresetre...

VALÓDI FRANCZIA GUMMI ÉS HALHÓLYAGOK Steryll... NEUMAYER LIPÓT...